

Registered Under R.N.I. No. GUJGUJ/2023/84401

વિશ્વ ઉમિયાધામ - જાસપુર, અમદાવાદ

(ISO 9001:2015 - Approval No. 00044220)

UMA SRUSHTI

ઉમાસ્ૃષ્ટિ

₹ 40-00
₹ 50-00

આસ્થા, એકતા અને શક્તિનું ધામ | ૦૧ જુલાઈ, ૨૦૨૪

Published on - 01 July, 2024

એક વૈશ્વિક વિચારધારા

તંત્રી-ડૉ. પ્રભુદાસ આર્ષ. પટેલ
Editor-Dr. Prabhudas I. Patel

ગુરુ પૂર્ણિમા

ગુરુબ્રહ્મા ગુરુવિષ્ણુ ગુરુદેવો મહેશ્વરઃ ।

ગુરુઃ સાક્ષાત્ પરબ્રહ્મ તસ્મૈ શ્રી ગુરુવે નમઃ ॥

વિશ્વ ઉમિયાધામ સામાજિક સશક્તિકરણ કેન્દ્ર

૧૦૦ વીઠા જમીન એક હજાર કરોડનો સામાજિક પ્રોજેક્ટ

“આસ્થા - એકતા અને ઊર્જાનું ધામ”

સ્કીલ યુનિવર્સિટી

છાત્રાલય

સ્પોર્ટ્સ કોમ્પ્લેક્ષ

અઘતન હોસ્પિટલ

ઉમાસૃષ્ટિ

મેટ્રીમોનિયલ સર્વિસીસ

ઉમાછત્ર

સમાધાન પંચ

કાનૂની માર્ગદર્શન

ઉમા લગ્ન સંસ્કાર

મેડિકલ સહાય

નિઃશુલ્ક શિક્ષણ સહાય

ગુજરાતી વિઠાર્થીઓને કેનેડામાં મદદ

વિશ્વ ઉમિયાધામ - અમદાવાદમાં નિર્માણ યનાર - મંદિરની વિશેષતા - સુવિઠાઓ

- ★ જગતજનની શ્રી ઉમિયા માતાજીનું વિશ્વનું સૌથી મોટું અને ૫૦૪ ફૂટ ઊંચું મંદિર
- ★ જગત જનની મા ઉમિયાનું આસન જમીનથી ૫૧ ફૂટ ઊંચું રહેશે.
- ★ દેવોના દેવ મહાદેવનું પારાનું વિશાળ શિવલિંગ, ગણપતિ દાદા તથા કાળભૈરવ મંદિરનું નિર્માણ.
- ★ અત્યાધુનિક ટેક્નિકલ પદ્ધતિથી મંદિરનું બાંધકામ તથા ઘજા બદલવા માટે હાઈડ્રો મિકેનીકલ સિસ્ટમ.
- ★ ૩૦૦ ફૂટની ઊંચાઈ પર વ્યૂ ગેલેરી કે જ્યાંથી આબુબાબુના સમગ્ર વિસ્તારને નિહાળી શકાશે.
- ★ જગતજનની મા ઉમિયાના દર્શન માટે એસ્કેલેટર તથા વ્યૂ ગેલેરી સુઘી લીફ્ટની વ્યવસ્થા.
- ★ મંદિરના મુખ્ય ખંડમાં એક સાથે પાંચ હજાર ભક્તો મા ઉમિયાના દર્શન કરી શકે તેવી સુવિઠા.
- ★ મંદિરના ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર ઉપર બે કરતાં વધુ વાતાનુકૂલીન સત્સંગ હોલનું નિર્માણ.
- ★ વિકલાંગ અને વૃદ્ધોને મા ઉમિયાના મંદિર ગર્ભગૃહ સુઘી જવા માટે ટ્રાવેલેટર / એસ્કેલેટરની સુવિઠા.
- ★ યાત્રીઓ તથા દર્શનાર્થીઓ માટે રહેવા - જમવાની ઉત્તમ વ્યવસ્થા તેમજ શોપિંગ માટે હાઈપર માર્કેટની વ્યવસ્થા.
- ★ વિશ્વમાં પ્રથમ વાર સ્પેશિયલ લાઈટિંગ ઈફેક્ટ દ્વારા આઠમ, પૂનમ, અગિયારસ અને રાષ્ટ્રીય તહેવારોના દિવસે અલગ-અલગ પ્રકારની રોશનીથી મંદિર ઝળહળતું થશે જેથી અમદાવાદના રહીશોને જે તે તિથિની જાણકારી મળશે.
- ★ સંપૂર્ણ વાસ્તુશાસ્ત્ર અને હિન્દુધર્મ મુજબ ગર્ભગૃહનું બાંધકામ.
- ★ મંદિર પરિસરમાં વિશાળ બેઝમેન્ટ પાર્કિંગ.
- ★ સોનાના કળશથી મંદિરની ભવ્યતાનું નિર્માણ.
- ★ મંદિર પરિસરની આબુબાબુ જળાશયનું આયોજન.
- ★ અઘતન ભોજનાલય તથા પ્લાસ્ટિક ઝોન ફ્રી પરિસર.
- ★ સંપૂર્ણ ગ્રીન અને એનર્જી એફિસિયન્ટ મંદિર પરિસર.
- ★ પાટીદાર ઇતિહાસનું ભવ્ય મ્યૂઝિયમ.
- ★ બાળકો માટે ચિલ્ડ્રન પાર્કની વ્યવસ્થા.

The Cradle of Care

ENDOMETRIOSIS
CLINIC

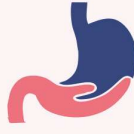
INFERTILITY AND ART CLINIC

OBSTETRICS/GYNECOLOGY

FETAL
MEDICINE

GI SURGERY

COSMETOLOGY AND
GYNEC-COSMETOLOGY

ANESTHESIA

RADIOLOGY

PEDIATRICS &
NEONATAL CARE

DR. SANJAY PATEL

M.D. Diploma Endoscopy (Germany)
Endometriosis &
Gynaec Onco surgeon
Director

DR. SMEET PATEL

MBBS, MS. OBGYN
Endometriosis &
Gynaec Onco surgeon
Director

DR. JAYA PATEL

MBBS, DGO
Consultant Obstetrician
& Gynaecologist

DR. RAVINA PATEL

MBBS, DGO
Consultant Obstetrician
& Gynaecologist

+91-9898036701

hello@mayflowerhospital.com

+91-79-27495001/02/03

"Mayflower House", Opp. - Police Helmet, Near Manav Mandir Temple, Drive-In Road, Ring Road Junction,
Memnagar, Ahmedabad - 380052, Gujarat, India

જુલાઈ ૦૧, ૨૦૨૪

વર્ષ : ૦૩, અંક : ૧૫

સળંગ અંક : ૨૦

માલિક: વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન

July 01, 2024

Year : 03, Ank : 15

Owner : Vishv Umiya Foundation

પ્રમુખ : આર. પી. પટેલ
President : R. P. Patel

મેનેજિંગ એડિટર : ડૉ. પ્રભુદાસ પટેલ
Managing Editor: Dr. Prabhudas I. Patel

પરામર્શકશ્રી
Consultant

પદ્મશ્રી-ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈ પદ્મશ્રી-દેવેન્દ્ર પટેલ
Padmashri-Dr. Kumarpal Desai Padmashri-Devendra Patel

સંપાદક મંડળ: Editor Board :
ડૉ. હર્ષદ પટેલ Dr. Harshad Patel
ડૉ. અશોક પટેલ Dr. Ashok Patel
ડૉ. ઉત્પલ પટેલ Dr. Utpal Patel
ડૉ. રૂપલ પટેલ Dr. Rupal Patel

સહસંપાદક : ધવલ માકડિયા Co-Editor : Dhaval Makadiya

કલાનિર્દેશક : રેખા ચાવડા Art Director : Rekha Chavda

ફોટોગ્રાફી : હાર્દિક પંચોલી
Photography : Hardik Pancholi

લવાજમ :
દેશમાં : આજીવન (૧૦ વર્ષ) રૂ. ૩૫૦૦
પાંચ વર્ષ : રૂ. ૨૦૦૦
વિદેશમાં : આજીવન (૧૦ વર્ષ) ૫૦૦ ડોલર
પાંચ વર્ષ : ૩૦૦ ડોલર

Subscription Amount :
For India : Life Time (10 Year) Rs. 3,500
5 Year : Rs. 2,000
For USA : Life Time (10 Year) 500 \$
5 Year : 300 \$

ઈ-મેઇલ/e-mail: editorumasrushti@gmail.com

રજિ. ઓફિસ :

વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન - વિશ્વ ઉમિયાધામ,
વૈષ્ણોદેવી મંદિરની સામે, એસ.જી.હાઇવે, જાસપુર રોડ,
તા. કલોલ, જી.ગાંધીનગર, ગુજરાત-૩૮૨૭૨૧

Regd. Office :

Vishv Umiya Foundation - Vishv Umiyadharm,
Opp. Vaishnodevi Temple, S.G. Highway, Jaspur Road,
Ta. Kalol, Dist. Gandhinagar, Gujarat-382721
www.vishvumiyafoundation.org
E-mail: info@vishvumiyafoundation.org
www.facebook.com/VishvUmiyaFoundation
Phone: +91 72020 80333 / 222

મુદ્રક અને પ્રકાશક :

મુદ્રક : અનિલ ડી. ગોંડલિયા - કેવલ ઓફસેટ, બી/૮, જે. કે. એસ્ટેટ, દૂધેશ્વર, અમદાવાદ. **પ્રકાશક :** ડૉ. પ્રભુદાસ આર્થ. પટેલ
વિશ્વ ઉમિયાધામ - જાસપુર, કલોલ, ગાંધીનગર ખાતેથી પ્રસિદ્ધ કર્યું.

Printer & Publishers :

Printed by Anil D. Gondaliya - Keval Offset,
B/8, J. K. Estate, Dhudeshwar, Ahmedabad &
Published by Dr. Prabhudas I. Patel at Vishv Umiyadharm
Jaspur, Kalol, Gandhinagar

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	લેખનું શીર્ષક	લેખક	પાના નં.
૧.	ભગવદ્ગીતા સંદર્ભે કૃષ્ણ અને અર્જુનના સંબંધો	ડૉ. અમૃત કાંજીયા	૦૬
૨.	પરમતત્ત્વ શક્તિ	પ્રા. ડૉ. હર્ષદેવ માધવ	૦૭
૩.	વેદોનો દિવ્ય સંદેશ	પ્રહ્લાદભાઈ પટેલ (કામેશ્વર)	૦૮
૪.	શ્રી રામચરિત માનસ કથાસાર	ડૉ. પ્રભુદાસભાઈ પટેલ	૦૯
૫.	બાળક શું શીખે છે ? 'એ જે પસંદ કરે છે તે શીખે છે'	ભદ્રાચુ વચ્છરાજની	૧૧
૬.	મૂળમાં સિંચન કરો, ફૂલ ખીલશે	જયંતિલાલ વાછાણી	૧૩
૭.	મહાન ગણિત - વિજ્ઞાન ઋષિ આર્યભટ્ટ	બી. જી. કાનાણી	૧૪
૮.	“દિકરી ઘરનું અજવાળું”	ડૉ. ભાવેશ જેતપરિયા	૧૫
૯.	સ્ત્રી કમબોર છે એ ખ્યાલ ખોટો છે	પ્રાગજીભાઈ પટેલ	૧૭
૧૦.	સર્જનહાનું સર્વોત્તમ સર્જન - સ્ત્રી	શ્રીમતી ગીતા ઉનડકટ	૧૮
૧૧.	ગુરુપૂર્ણિમા	પ્રો. ડૉ. જે. એમ. પનારા	૨૦
૧૨.	જીવનમાં આવશે 'યૂ - ટર્ન'	પદ્મશ્રી ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈ	૨૫
૧૩.	“..... તો ઘર બનશે સ્વર્ગ”	શ્રુતપ્રજ્ઞ સ્વામી	૨૭
૧૪.	પાણી બચાવો	નટવર આહલપરા	૨૯
૧૫.	મૂલ્ય વગરની સૌજન્યતા નિર્બળ બની જાય છે	રસિક પટેલ	૩૨
૧૬.	સગપણ ખોજનો વિષય	પ્રેરણા પટેલ	૩૩
૧૭.	યુવાનોને સંબોધન - સમર્પણ	સ્વામી વિવેકાનંદ	૩૫
૧૮.	અમરનાથ યાત્રા	પ્રા. ડૉ. યશવંત કે. ગોસ્વામી	૩૭
૧૯.	કાગડાના ક્વેશ્ચન	ડૉ. ભગીરથ પટેલ	૪૧
૨૦.	પ્રવૃત્તિ અહેવાલ	શૈલેષભાઈ પટેલ	૪૨
૨૧.	સમાચાર	ડૉ. રૂપલબેન પટેલ	૪૬

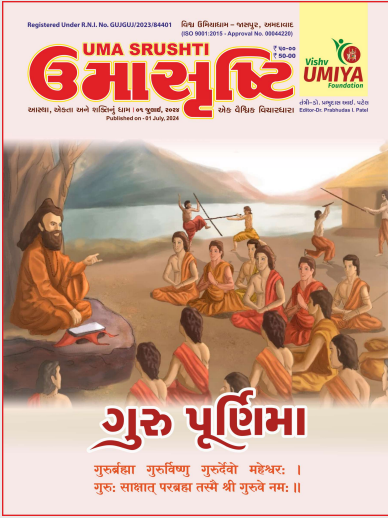

Printed by Anil D. Gondaliya and Published by Dr. Prabhudas I. Patel on behalf of Vishv Umiya Foundation and
Printed at Keval Offset, B/8, J. K. Estate, Dhudeshwar, Ahmedabad and Published at Vishv Umiyadharm - Jaspur,
Kalol, Gandhinagar, Editor - Dr. Prabhudas I. Patel

તંત્રીલેખ

પ્રો. ડો. જે. એમ. પનારા

“ગુરુ ગોવિન્દ દોડાં ઘડે,
કાકે લાગૂં પાય ।
બલિહારી ગુરુદેવ કી જિન્દ,
ગોવિન્દ દિયો બતાય ॥”

હિન્દુ ધર્મની માન્યતાઓને વિજ્ઞાન સાથે સંબંધ છે.

હિન્દુ પરંપરામાં રહેલી કેટલીક વાતોને માન્યતા ધારીને એનું અનુકરણ કરી લેવામાં આવે છે. અથવા પૂર્ણ રીતે સમજ્યા - વિચાર્યા વિના તેને અંધશ્રદ્ધામાં ખપાવી વિરોધ કરવામાં આવે છે. વિરોધ કરનાર પાસે પણ કોઈ સાચી માહિતી નથી હોતી. આજે આપણે તેથી જ કેટલીક ધાર્મિક પરંપરાઓની વાત કરવી છે, જે પરંપરાને સીધે સીધો વિજ્ઞાન સાથે સંબંધ છે. હિન્દુ ધર્મની એ પરંપરાઓમાં સૌથી પહેલી પરંપરા છે : ઘરમાં તુલસીનો ક્યારો અને એ ક્યારામાં તુલસીનો છોડ.

તુલસી અદ્ભૂત ઔષધ : તુલસી ક્યારાને ધર્મ સાથે તો સીધો સંબંધ છે જ, પણ હકીકત એ છે કે આ તુલસી એ એક હાથવગું અદ્ભૂત ઔષધ છે, જેનો ઉપચારીક ઉપયોગ હિન્દુ શાસ્ત્રોમાં લગભગ નેવું ટકા જગ્યાએ થયો છે. આનંદની વાત એ છે કે તુલસીને તો એલોપથીએ પણ પ્રેમપૂર્વક સ્વીકારી છે. આધુનિક વિજ્ઞાને તુલસી પર થોકબંધ રિસર્ચ કરીને એ વાત કબૂલ કરી લીધી છે કે, તુલસી એક અદ્ભૂત ઔષધ છે. તુલસી થકી થઈ રહેલાં ઉપચારની જો વાત કરીએ તો તુલસી શરદી - ખાંસી જેવી સામાન્ય બિમારીથી લઈને ગળાનું ઈન્ફેક્શન અને મોંમાં થતા અલ્સરમાં પણ ભારોભાર ઉપયોગી છે. તુલસી કેન્સરની બિમારીમાં પણ અસરકારક છે. આ જ તુલસી મેટાબોલિઝમ એટલે કે ચયાપચયની ક્રિયામાં પણ સર્વશ્રેષ્ઠ પરિણામ આપે છે. હવે વાત રહી તુલસીના ક્યારા પાસે દીવો કરવાની તો જે છોડ ડોક્ટરની જેમ સતત આપણી બાજુમાં ઉભો રહેતો હોય તો પછી એની પૂજા શું કામ ન થાય.

જમો હાથેથી : અહીં ધર્મની વાત નથી આવતી, પણ પરંપરાની વાત આવે છે. મોર્ન જનરેશન જમતી વખતે સ્પૂનનો ઉપયોગ વધારે પસંદ કરે છે, કારણ કે હાથ ન બગડે, પણ હિન્દુ પરંપરા કહે છે કે જો હાથ બગડે એ રીતે જમવામાં આવશે તો મન અને હૃદય પણ ભોજનની સાથે જોડાશે. આપણે ત્યાં રાંધવાની જે પ્રથા છે તેમાં અમુક વેરાયટીને છૂંદવાની પણ એક પ્રક્રિયા છે. આ વાત ખિચડી, રોટલી-શાક અને દાળ-ભાતને પણ લાગુ પડે છે. ચમચી અને કાંટાનો ઉપયોગ કરીને જમવાની પ્રથામાં ચોખલિયા થવાને બદલે શરીર માટે શું જરૂરી અને ઉપયોગી છે એ જોવું જોઈએ.

કાન વિંધો, રોગ ભગાડો : એક સમયે બાળકનો જન્મ થતો એટલે થોડા સમયમાં તેના કાન વિંધીને એમાં ઈયરિંગ પહેરાવવામાં આવતાં. હવે આજના યંગસ્ટર્સ આ કામ ફેશનના નામે કરે છે. નાનપણમાં કરવામાં આવતી આ વિધિ હકીકતમાં એક્યુપંકચર નામની એક મેડિકલ સિસ્ટમ સાથે જોડાયેલી બાબત છે. કાનની બૂટનો જે પોઈન્ટ છે એ હકીકતે ફેફસા સાથે જોડાયેલો છે. એ બૂટ પર જો એક્યુપંકચરનો પોઈન્ટ આપવામાં આવે તો એનાથી અસ્થમા જેવી બિમારીમાં ખૂબ જ રાહત મળે છે. વર્ષો પહેલાં કાયમી રાહત માટે બાળકોને કાનની બૂટમાં કાણુ પાડીને ઈયરિંગ પહેરાવી દેવામાં આવતા. લોકોએ ધીમે ધીમે આ પ્રથાને હટાવી દીધી છે. હકીકતમાં મજબૂત ફેફસા સાથે લાંબુ જીવવું હોય તો આ પ્રથા હટાવવા જેવી નથી.

થોડા વર્ષો પહેલાં સ્કૂલમાં બાળકોને પનિશમેન્ટના નામે કાન પકડીને ઉઠ-બેસ કરાવવામાં આવતી. ઘણા યોગગુરુઓ સ્વીકારી ચૂક્યા છે કે, આ પ્રકારની પ્રક્રિયાથી દિમાગને કસરત થાય છે. આ કસરતના કારણે યાદશક્તિમાં વધારો થાય છે. અલબત્ત એનો અર્થ એવો નથી કે આ પ્રકારે બાળકોને સજા કરવાનું શરૂ કરી દેવું. હા આ કામ સ્વેચ્છાએ ઘરે ચોકકસ મર્યાદા સાથે અવશ્ય કરી શકાય.

શંખ ધ્વનિ : પહેલાના જમાનામાં સવારે ઘરમાં શંખનાદ કરવાની એક પ્રથા હતી, જે હવે બંધ થઈ ગઈ છે. અલબત્ત મંદિરોમાં હજુ ચાલુ છે. શંખનાદ દરમિયાન જે ધ્વનિ ઉદ્ભવે છે તેનાથી આસપાસના વાતાવરણમાં પોઝીટીવ તરંગો ઉત્પન્ન થાય છે.

આ પ્રકારે આપણી સંસ્કૃતિની કેટલીક વાતોને ધર્મ સાથે જોડી દેવામાં આવી છે જેથી આપણે સહજ રીતે તેનું પાલન કરી શકીએ. ધર્મ સાથે જોડાયેલી આ માન્યતાઓને વિજ્ઞાન સાથે સીધો સંબંધ છે.

પ્રો. ડો. જે. એમ. પનારા
તંત્રી

પ્રમુખશ્રીની કલમે

પર્યાવરણ સુરક્ષા - રાષ્ટ્ર ચેતનાની અનુભૂતિ

“પરિ + આવરણ” = પર્યાવરણ. પર્યાવરણ એટલે પૃથ્વી ઉપર પથરાયેલા સમસ્ત નૈસર્ગિક ઘટકો કે તત્ત્વોનો સમૂહ. આકાશ, પૃથ્વી, સૂર્ય, ચંદ્ર, વાયુ, જળ, તમામ પ્રકારના સ્થળચર, નભચર, જળચર પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, તમામ પ્રકારના વન, જંગલ, વનસ્પતિ, ખનિજદ્રવ્યો અને તમામ પ્રકારની ઉર્જાશક્તિ એ તમામ પર્યાવરણના ઘટકો પૈકીના છે. જેમાં માનવ જીવનનું અસ્તિત્વ ટકેલું છે. જે ઈશ્વરે આપેલી અસાધારણ ભેટ છે.

આધુનિક સમયમાં વિજ્ઞાનના નામે વિકાસની આડમાં પર્યાવરણના તમામ ઘટકો ઉપર જે આક્રમણ થઈ રહેલ છે તેને જો રોકવામાં નહીં આવે તો માનવ, પશુ - પ્રાણી તેમજ વન્ય જીવોની સૃષ્ટિ જોખમમાં આવી શકે છે. આ માટે છેલ્લા કેટલાંક વર્ષોથી પર્યાવરણના જતન અંતર્ગત જ્ઞાન અને જાગૃતિ ફેલાવવામાં સરકાર તેમજ અનેક સંસ્થાઓ સક્રિયપણે કાર્યરત છે.

સનાતન ધર્મમાં હજારો વર્ષોથી પર્યાવરણને “પ્રકૃતિ માતા” તરીકે ઈશ્વરનું સ્વરૂપ સમજી પૂજવામાં આવે છે. આપણે ત્યાં દરરોજ સૂર્યનારાયણને તાંબાના લોટામાં જળ ભરી મંત્રજાપ સાથે અર્પણ કરવામાં આવે છે. સૂર્યના પ્રકાશ વિના પૃથ્વી પરનું જીવન અસંભવ બની જાય છે ! એટલે જ આપણા ઋષિઓએ સૂર્યને ભગવાન ગણ્યા છે. ઘરના મંદિરમાં કરવામાં આવતો શુદ્ધ ઘીનો દીવો કાર્બન ડાયોક્સાઇડને દૂર કરી પર્યાવરણ શુદ્ધ કરે છે. પીપળો ચોવીસ કલાક ઓક્સિજન આપે છે, માટે જ તેની પૂજા અને પ્રદક્ષિણા કરવામાં આવે છે. શુભ પ્રસંગોમાં વાપરવામાં આવતાં આસોપાલવના પાન વાતાવરણને ઓક્સિજન આપે છે, તેથી તેનું ધાર્મિક રીતે મહત્ત્વ છે. ગુલાબનું ફૂલ ઉર્જાનું વાહક હોવાથી દરેક શુભ કે અશુભ પ્રસંગોમાં તેનો ઉપયોગ થાય છે. આમ આપણા દેશમાં પર્યાવરણના તમામ ઘટકોને પવિત્ર અને પૂજનીય ગણવામાં આવ્યા છે.

આજના આધુનિક જીવનમાં લોકોનો પર્યાવરણ પ્રત્યેનો અભિગમ બદલાય તે વર્તમાન સમયની તાતી જરૂરિયાત છે. લોકોમાં પર્યાવરણના જતન અંગે નવી ચેતના જાગૃત કરવાની આવશ્યકતા છે. કારણ કે પર્યાવરણનું જતન કરવું એ પણ રાષ્ટ્રચેતના જ છે. આપણામાં રહેલી રાષ્ટ્રચેતનાની સમજ સતત ઉજાગર થતી રહે અને તે માટેના સતત પ્રયત્નો થતા રહે તો પણ અનાયાસે પર્યાવરણનું જતન થતું રહે છે.

આપણે કુદરતી પાણીનો ખૂબ બગાડ કરીએ છીએ તેના કારણે ભવિષ્યમાં પાણીની તંગી ઉભી થવાનો ભય રહેલો છે. ખૂબ જ મોટી માત્રામાં આપણે ખાદ્ય પદાર્થોનો બગાડ કરીએ છીએ. ઈશ્વરે આપેલી મજૂત હવાને પ્રદૂષિત કરીએ છીએ. અનેક ઔદ્યોગિક એકમોમાંથી નીકળતા પ્રવાહી કચરાને જળાશયોમાં વહાવી જળાશયોના પાણીને પ્રદૂષિત કરીએ છીએ. આ તમામ પ્રદૂષણની આડ-અસરના ભાગરૂપે માણસોને પેટ, આંતરડા, ફેફસાં, લીવર, કેન્સરના રોગ થાય છે. આની ગંભીરતાને સમજી પર્યાવરણનું જતન કરવું - બાણવું અને તેની રક્ષા કરવી એ આપણા સૌ માટે અનિવાર્ય છે.

અનેક પ્રકારના ફૂલ - છોડમાંથી આપણે ઉપયોગી દવાઓનું ઉત્પાદન કરીએ છીએ, પરંતુ જો તેનો આડેઘડ દુરુપયોગ થાય તો તેની પ્રજાતિઓ લુપ્ત થઈ જાય અને મુશ્કેલી ઉભી થાય, માટે પ્રકૃતિમાં રહેલી સુંદરતાની સાચવણી પણ એટલી જ મહત્ત્વની છે. દેશનો દરેક નાગરિક પર્યાવરણ સંબંધી સમસ્યાઓ પ્રત્યે જાગૃત બને તે ખૂબ જ જરૂરી છે. પર્યાવરણ એ પ્રકૃતિની ભેટ છે માટે તેની કદર કરવી જોઈએ. પર્યાવરણ એ આપણી રાષ્ટ્રીય ધરોહર છે, માટે તેને નુકસાન પહોંચાડવાનો આપણો કોઈ જ અધિકાર નથી.

પ્રદૂષિત હવાથી વનસ્પતિ સૂકાઈ જાય છે, સમૂળગો પાક નષ્ટ થઈ જાય છે. જો વનસ્પતિ ખતમ થશે તો રણ આવશે. એ દિવસો પણ દૂર નથી કે વધારે દૂષિત હવાને કારણે અર્ધો સૂર્યપ્રકાશ જ પૃથ્વી પર પહોંચશે. આજે હજારો ટન નકામા કચરાથી મહાનગરોની દશા ખરાબ થઈ રહી છે. ગટરનું પાણી નદીઓમાં ઠલવાઈ રહ્યું છે. રાસાયણિક દવાઓના ઉપયોગથી ઘરતી બિન ઉપજાઉ થઈ રહી છે. જંગલોનો નાશ થઈ રહ્યો છે. જમીન અને ખેતીને બચાવવાનું સંકટ પણ આવીને ઉભું છે. ઓક્સિજન ઘટી રહ્યો છે અને કાર્બન ડાયોક્સાઇડ વૃદ્ધિ કરી રહ્યો છે. જો ઓઝોનનું કવચ તૂટશે તો પૃથ્વીનું તાપમાન વધશે, બરફ ઓગળશે, સમુદ્રની સપાટી ઉંચી આવશે અને પૂર પ્રકોપ ઉભરી આવશે. પર્યાવરણના ભોગે જો વિકાસ કરીશું તો વિનાશ નિશ્ચિત છે.

પ્રમુખશ્રીની કલમે

પ્રાકૃતિક અથવા માનવસર્જિત પર્યાવરણમાં અનિચ્છનીય પદાર્થોનો પ્રવેશ વિકૃતિ ઉત્પન્ન કરે છે, જેને પ્રદૂષણ કહેવાય છે. આ પ્રદૂષણ માટેનું મૂળ કારણ - શહેરીકરણ, વસતી - વિસ્ફોટ, ઉદ્યોગીકરણ વગેરે. દુર્લભ પશુ-પક્ષી, વનસ્પતિ નષ્ટ થઈ રહી છે. ગ્રીન હાઉસ ઈફેક્ટને કારણે વધતું જતું તાપમાન અને ઓઝોનના સ્તરમાં ઉદ્ભવેલી ક્ષતિ પણ આજના વિકટ પ્રશ્નો છે. સૂક્ષ્મ જીવાણુઓ, રજકણો, કાર્બન ડાયોક્સાઈડ, ઉષ્ણતા, વિકિરણ, ઘોંઘાટ વગેરે દ્વારા પણ પ્રદૂષણ ઉત્પન્ન થાય છે. આ બધા પ્રદૂષણો આખી સૃષ્ટિ માટે વિપરીત અસર ઉપજાવે છે. એમ કહેવાય છે કે ભારતમાં પાણીના સ્ત્રોતો છે તે પૈકીનો ૭૦ ટકા જથ્થો પ્રદૂષિત થયેલો છે. ભારતની ૩૫ ટકા જમીન પ્રદૂષિત છે. ફક્ત ૧૦ ટકા જમીન પર જ વનસ્પતિ ઉગેલી છે. ઔદ્યોગિકરણ થયું અને ભૌતિક સગવડોની દોડમાં પૃથ્વીનું પર્યાવરણ પ્રદૂષિત થઈ રહેલ છે.

આપણે કુદરતી સંપત્તિનો ઉપયોગ ચોક્કસ કરીએ પણ તેની જાળવણીની પણ એટલી જ આવશ્યકતા છે. આ આપણી નૈતિક જવાબદારી છે. ભારત પાસે કુદરતી સંપત્તિનો અખૂટ ભંડાર પડેલો છે. આ કુદરતી સંપત્તિ જાળવાઈ રહે તેવી ચેતના સાથે વિકાસ થવો જોઈએ. માટે કુદરતી સંપત્તિનો ઓછામાં ઓછો બગાડ થાય, ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ થાય; પરંતુ કુદરતી સંપત્તિને નુકસાન ન થાય, જંગલોની સુરક્ષા થાય અને જેટલા વૃક્ષો કાપીએ તેટલા જ નવા વૃક્ષો વાવેતર થાય તે માટે જાગૃત રહી સતત ચિંતન - મંથન અને પ્રવૃત્ત રહેવાની જવાબદારી આપણા સૌ કોઈની બને છે, એવી રાષ્ટ્રચેતના દરેકમાં પ્રજ્વલિત થાય તે માટે દરેક વ્યક્તિએ વ્યક્તિગત રીતે પર્યાવરણના જતનમાં સહયોગી થવાની ભાવના ઉજાગર કરવાની જરૂર છે. આ દિશામાં આપણી સંસ્થા દ્વારા સતત કામગીરી કરવામાં આવી રહી છે.

આ ઘરતી મૈયાને ઉમિયા મૈયાએ જેવી શણગારી છે તેવી જ રહેવા દઈએ. પ્રકૃતિ પોતે સંતુલિત છે, પણ જો આપણા સ્વાર્થ માટે તેને અસંતુલિત કરીશું તો તેનું સૌથી મોટું નુકસાન આપણે જ ભોગવવું પડશે. આપણી રાષ્ટ્રીય ઘરોહર સમા પર્યાવરણને આપણા જ સ્વાર્થનું શિકાર થતું અટકાવવાનો રાષ્ટ્રધર્મ બજાવીએ. તો ચાલો, આપણે આપણી પૃથ્વીને માત્ર માનવનું જ ઘર માનવાને બદલે સમગ્ર જીવસૃષ્ટિનું ઘર માનીએ અને બીજા જીવનું જતન કરવાનો નિશ્ચય કરીએ. રાષ્ટ્ર જીવનમાં ફેફસાં સમાન વૃક્ષો પૃથ્વી માતાના લાડકાં બાળકો છે, એમને બચાવીને ઇતિહાસ-ધર્મ બજાવ્યાનો સંતોષ માનીએ.

આપ જાણો છો, માનવીના સંપૂર્ણ જીવનકાળ દરમિયાન ઓક્સિજન માટે કેટલા વૃક્ષોનો ઉપયોગ થાય છે તે ચોક્કસપણે નક્કી કરવું મુશ્કેલ છે ? કેમ કે તે વ્યક્તિનું આયુષ્ય, જીવનશૈલી અને સત્તાવાર અંદાજો ઉપર આધાર રાખે છે. જો માનવામાં આવે કે એવરેજ ૧ વૃક્ષમાંથી લગભગ ૨૬૦ પાઉન્ડ ઓક્સિજન ઉત્પન્ન થાય છે અને એક માણસને દરેક વર્ષે લગભગ ૫૫૦ પાઉન્ડ ઓક્સિજનની જરૂર પડે છે તો સરેરાશ ૩ થી ૪ વૃક્ષો દરેક વર્ષમાં એક વ્યક્તિને ઓક્સિજનની જરૂરિયાત પૂરી કરવા માટે જરૂરી હોઈ શકે છે અને એ રીતે જોતાં જો મનુષ્યનું સરેરાશ આયુષ્ય ૭૦ વર્ષ માનવામાં આવે તો આખા જીવનકાળ દરમિયાન અંદાજે ૨૦૦ થી ૨૫૦ વૃક્ષોથી ઉત્પન્ન થતા ઓક્સિજનનો ઉપયોગ કરે છે તેવું માનવાને કારણ રહે છે. અને આમ આવા સંજોગોમાં જેટલા વૃક્ષોનો ઉપયોગ આપણા જીવનકાળ દરમિયાન ઓક્સિજન માટે લઈએ છીએ તેટલા વૃક્ષો તો અવશ્ય જ દરેક વ્યક્તિએ વાવવાં જોઈએ. તો ચાલો મિત્રો, આજે જ સંકલ્પ કરીએ અને ઘ્યેયપ્રાપ્તિ માટે મંડ્યા રહીએ.

પર્યાવરણ જતન અન્વયે વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન દ્વારા સમાજમાં જાગૃતિ અભિયાન અંતર્ગત રૂ. ૫૦૦/-માં એક વૃક્ષ દાતા બનવા માટેનું આહ્વાન કરવામાં આવેલ છે. જેનાથી વ્યક્તિ પોતાના જન્મદિને - લગ્નદિને - સ્વજનોની પુણ્યતિથિ દિને વૃક્ષદાતા બની પર્યાવરણ જતન અભિયાનમાં સહયોગી બની શકે છે. સંસ્થાએ બે વર્ષમાં ૧.૫૧ લાખ વૃક્ષોનું તેના જતન સાથે વાવેતર કરવાનું શરૂ કરી દીધેલ છે, તે અંતર્ગત ૪૦ હજાર જેટલા વૃક્ષોનું વાવેતર થઈ ચૂક્યું છે.

આર. પી. પટેલ - પ્રણેતા એવમ્ પ્રમુખ
વિશ્વ ઉમિયાધામ - જાસપુર, અમદાવાદ

ભગવદ્ગીતા સંદર્ભે કૃષ્ણ અને અર્જુનના સંબંધો

કોઈક ઉત્સાહી લોકોએ શ્રીકૃષ્ણને દુનિયાના પ્રથમ ‘મોટીવેશનલ સ્પીકર’ કહ્યા છે. એમના મતે ગીતા એ કૃષ્ણે અર્જુનને આપેલી મોટીવેશનલ સ્પીચ છે. આમાં કૃષ્ણની ભૂમિકાનું અવમૂલ્યન છે. મોટી વેશનલ સ્પીકર કરતા ‘ગુરુ’ શબ્દનો પણ વ્યાપક અર્થ છે. આજે તો ‘ગુરુ’ શબ્દ એટલો બધો છીછરો થઈ પડ્યો છે કે નકામોનવરો માણસ સાધુવેશ ધારણ કરી, ચેલા બનાવીને કામના માણસની તન, મન અને ધનની સેવા લઈને એશઆરામ ફરમાવે એ ગુરુ. પરંતુ જ્યાં સુધી આપણી વચ્ચે ચંદ્રગુપ્ત-ચાણક્ય, સિકંદર-એરિસ્ટોટલ, આનંદ - બુદ્ધ, શિવાજી - સમર્થ રામદાસ, વિવેકાનંદ-રામકૃષ્ણ, ગાંધીજી-શ્રીમદરાજચંદ્ર, વિનોબા-ગાંધીજીની વાતો રહેશે ત્યાં સુધી ગુરુ પ્રત્યેના પૂજ્યભાવને કોઈ માણસ નકારી શકશે નહીં. આ અર્થમાં અર્જુન કૃષ્ણનો શિષ્ય તો છે જ ઉપરાંત ઘણું બધું છે.

મોટીવેશનલ સ્પીકર પોતાનું પ્રવચન સાંભળનારમાં પોઝીટીવ વિચારો દ્વારા ઉત્સાહ વધારી શકે છે. સફળતા કે સારા જીવન માટે પ્રોત્સાહિત કરી શકે છે. પરંતુ કોઈ શ્રોતા આવા વક્તાની વાતને અમલમાં મૂકી ઉદ્યોગનું સાહસ કરવા તૈયાર થાય અને વક્તા સક્ષમ હોય તો મદદની વિનંતી કરી જુએ તો પણ પેલાને થોડી મૂડી ઉછીની નહિ આપે. કેમ કે તે એના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતું જ નથી. હું પોઝીટીવ વાતો કરું, તું સારું લાગે તો અમલ કર... બસ, આટલો જ સંબંધ આવા વક્તા શ્રોતા વચ્ચે મોટીવેશનલ પ્રકારમાં હોય છે. વક્તાને શ્રોતાની પરિસ્થિતિ, મનોભૂમિકા, ઈચ્છાઓ બાબતે જાણવામાં કશો રસ નથી હોતો. જ્યારે ગુરુ જે માણસને શિષ્ય તરીકે સ્વીકારે છે ત્યારે

તેને સમગ્ર રીતે જાણી લે છે. પછી જ જે તે માર્ગ પર ઊર્ધ્વગામી કરે છે. ગુરુ શિષ્યને ખબર પણ ન પડે એ રીતે સતત જીવન વિકાસનું કાર્ય કર્યા કરે છે. આ કાર્યમાં આવતા વિઘ્નોને હઠાવવા જરૂર પડ્યે પોતાની શક્તિનો પ્રયોગ પણ કરે છે. એની જાણ પણ શિષ્યને કરવાની દરકાર કર્યા વગર જ.

કોઈ એમ કહે કે ચાણક્ય એ ચંદ્રગુપ્તના મોટીવેશનલ સ્પીકર હતા. તો આપણે તેની સમજ માટે દયા જ દાખવવી રહી. આવું જ કૃષ્ણ અને અર્જુન વિશે છે. ગીતા ઉપદેશ પહેલા વર્ષોથી કૃષ્ણને પાંડવો સાથે ઘરોબો રહ્યો છે. પાંડવો માટે એમણે શું નથી કર્યું? અર્જુન તો તેમનો અત્યંત પ્રીતિ પાત્ર છે. ગીતામાં આ બાબતનો વારંવાર ઉલ્લેખ મળે છે. કેટલીક ગુહ્યતમ વાતો એમણે આ કારણથી જ અર્જુન પાસે વદી છે. યુદ્ધના ભીષણ સંગ્રામ દરમિયાન જયદ્રથવધ પ્રસંગે કૃષ્ણે પોતાની વિશિષ્ટ ક્ષમતાનો ઉપયોગ પણ કર્યો છે. ભીષ્મ પિતામહના મુકાબલા વખતે તેમજ કર્ણ સાથેના યુદ્ધમાં અર્જુનની રક્ષા કરવામાં કૃષ્ણનું સક્રિય યોગદાન ક્યાં નથી રહ્યું? શું કોઈ મોટીવેશનલ સ્પીકર આવું કરે છે ખરા?

કૃષ્ણનું યોગદાન અર્જુન માટે એટલું બધું છે કે વારંવાર શિષ્ય અને સખાથી સંબોધનાર મહાભારતકારને આ રીતે પણ સંતોષ ન થયો. એટલે તેમણે કૃષ્ણ અને અર્જુનના દ્વેત સંબંધો માટે નરનારાયણનું નામાભિધાન કર્યું. અરે ! વિભૂતિયોગમાં તો સ્વયં શ્રીકૃષ્ણે અસ્મિ પાણ્ડવાનાં ધનંજય : ।

(ગીતા ૧૦-૩૭) પાંડવોમાં અર્જુન હું જ છું, એમ કહ્યું છે !

ખરેખર તો ગીતાગાન સંસારના જીવો માટે જીવન સંગ્રામમાં વિજય પ્રાપ્ત કરવા માટેનો અમૂલ્ય માર્ગ છે. કુરુક્ષેત્રમાં પહોંચેલા અર્જુનની સૌથી પહેલી લડાઈ તો પોતાના મનમાં ઊઠેલા ઘમાસાણ સાથે હતી. એમાં યોગેશ્વર શ્રીકૃષ્ણે જે ભૂમિકા નિભાવી છે તે યુગો થયા અનેક જીવોને શોક, મોહ, આસક્તિ અને મૃત્યુમાંથી વિજય અપાવ્યા કરે છે. ધર્મનું પ્રાથમિક કાર્ય છે સત્યને શક્તિ સિંચન કરવાનું, સત્યને બળવાન કરવાનું. સત્ય હંમેશા ન્યાયમાં સમાયેલું હોય છે. જ્યારે ન્યાયનું રક્ષણ ન થઈ શકે અને ચોમેર અન્યાયનું સામ્રાજ્ય વિસ્તરે ત્યારે વિશ્વનું સંચાલન ખોરવાઈ જતું હોય છે. આ સ્થિતિ આવે છે ત્યારે વિશ્વ જેનું સર્જન છે એ સ્રષ્ટાએ સ્વયં સત્ય અને ન્યાય સ્વરૂપ ધર્મને તાકાતવાન બનાવવા માટે કાર્યરત થવું પડે છે. પછી તે અર્જુનને સાથ આપનાર કૃષ્ણ હોય કે પોતે જ કાર્ય હાથ ધરનારા શ્રીરામ હોય. ■

મો. ૯૮૭૯૮ ૭૯૯૦૦

પરમતત્વ શક્તિ

પરમાત્મા સત્ છે, સત્ એટલે હોવું જે છે, જેનું અસ્તિત્વ હોય જ તે સત્ કહેવાય, સત્ ચિત્ પણ છે. ચિત્ એટલે સનાતન સત્ ત્રિકાલાબાધિક હોવું જોઈએ. સત્ એકલું નિષ્કલ-સુષુપ્ત છે - તેમાં આનંદ ઉમેરાય ત્યારે સચ્ચિદાનન્દ બને છે. સત્ પરમેશ્વર છે, ચિદાનન્દ ભગવતી પરામ્બા પરશક્તિ છે આથી જ શંકરાચાર્યે

શક્તિસ્તોત્રમાં પરમ શક્તિને

‘ચિદાનંદ - લહરી’ ‘પરબ્રહ્મા-માહિષી’ ત્રિભુવન મહારાજ ગૃહિણી કહી છે. શક્તિ અનાદિ છે. ‘સત્’ નિષ્કલીય છે. શક્તિને લીધે બ્રહ્મ સૃષ્ટિનું નિર્માણ કરી શકે છે. શક્તિ જ્ઞાનશક્તિ, ક્રિયા અને ઈચ્છા- શક્તિના રૂપમાં ચૈતન્યનો વિસ્તાર કરે છે. શક્તિ સૃષ્ટિ રચના ત્રણ ગુણોથી સૃષ્ટિનો વિસ્તાર કરે છે. સત્વ - રજસ્ અને તમસ્ ગુણો મહામાયાનાં હોવાથી તે ત્રિગુણાત્મિકા કહેવાય છે. પુરાણોએ તેને જ સરસ્વતી, લક્ષ્મી અને મહાકાલી તરીકે સ્વીકારી છે

‘શિવ’ શબ્દમાં હ્રસ્વ ‘ઈ’ શક્તિ છે. જો શિવમાથી ‘ઈ’ કાઢી નાખી એ તો શિવ, ‘શવં’ એટલે કે નિશ્ચેતન બની જાય છે. સૌંદર્ય લહરીમાં આથી જ કહેવાયું છે કે “શિવ શક્તિને લીધે સ્પંદન કરવા શક્તિમાન બને છે તો અન્ય દેવોની વાત જ

શી કરવી ?” શક્તિ પોતે જ મહામાયા, આદિશક્તિ, પ્રકૃતિ લક્ષ્મી, સરસ્વતી, પાર્વતી વગેરે અનંત રૂપો ધારણ કરીને સૃષ્ટિ પૂર્વે અને સૃષ્ટિનાં અંતે પણ વિહરે માકીડયપુરાણમાં કહેવાયું છે કે-

**નિત્યૈવ સા જગન્મૂર્તિસ્તયા સર્વમિદં તતમ્ ॥
તથાપિ તત્સમુત્પત્તિર્બહુધા શ્રૂયતાં મમ ।
દેવાનાં કાર્યં સિદ્ધયર્થમાવિર્ભવતિ સા યદા ।
ઉત્પન્નોતિ તદા લાકે સા નિત્યાપ્યભિધીયતે**

અર્થાત્, દેવી જગતની મૂર્તિ છે. વિશ્વમૂર્તિ છે તેનાં દ્વારા જ બ્રહ્માંડનું નિર્માણ થયું છે. તે નિત્ય અને અજન્મા હોવા છતાં દેવો માટે તથા દેવીકાર્યો માટે અવતાર ધારણ કરે છે. તેને જ લોકો દેવીની ઉત્પત્તિ કે અવતાર કહે છે. શક્તિ વગરના

ઈશ્વર ચેતનહીન થઈ જાય છે. આથી જ યોગનિદ્રામાં સુતેલા વિષ્ણુને જગાડવા માટે બ્રહ્માજી મહામાયાની સ્તુતિ કરે છે.

મહામાયા વિશ્વેશ્વરી છે. સાથે, સાથે જગતને ધારણ કરનારી પણ છે. આથી જગદ્ધાત્રી કહેવાય છે. તે બ્રહ્મની શક્તિ છે આ વેદમાતા ગાયત્રી તરીકે લોકો એનું સ્મરણ કરે છે. ઋગ્વેદમાં આ પરમેશ્વરી પોતાને વાણી કહીને પોતાની ઓળખાણ આપતાં કહે છે કે “હું જ રુદ્ર અને વસુઓ સાથે સંચાર કરું છું. હું જ દેવોનું ભરણ-પોષણ કરું છું. હું સમગ્ર જગતની ઈશ્વરી અને સર્વની જન્મદાત્રી છું.”

શક્તિનાં વિવિધ સ્વરૂપોમાં કુમારિકાનાં રૂપમાં તે બાલા ત્રિપુરા, યુવતીના સ્વરૂપે ષોડશી કે મહાત્રિપુર સુંદરી, મહાલક્ષ્મી વગેરે નામે તથા માતૃસ્વરૂપે જગદમ્બાનાં રૂપમાં પૂજાય છે. દુર્ગા સપ્તશતીમાં કહેવાયું છે કે-

**યા દેવી સર્વભૂતેષુ વિષ્ણુમાયેતિ શબ્દિતા ।
નમસ્તસ્યૈ, નમસ્તસ્યૈ, નમસ્તસ્યૈ નમો નમઃ ॥
યા દેવી સર્વભૂતેષુ ચેતનેન્યાભિધીયતે ।
નમસ્તસ્યૈ, નમસ્તસ્યૈ, નમસ્તસ્યૈ નમો નમઃ ॥**

સર્વપ્રાણીઓમાં ચેતનારૂપ મહામાયા પોતે જ પરમ તત્વની શક્તિ છે. શક્તિ વગર બ્રહ્મ શક્તિમાન બનતું નથી. શક્તિની પૂજા એટલે આપણી પ્રાણશક્તિ, ઈચ્છા શક્તિ, ક્રિયાશક્તિ, જ્ઞાનશક્તિ અને આત્મશક્તિ પૂજા. ■

મો. ૭૮૭૪૫ ૩૨૨૨૫

વેદોનો દિવ્ય સંદેશ

ત્રાતારો દેવા અધિ વોચતા નો, મા નો નિદ્રા ઈંશત મોત જલ્પિ: ।
વયં સોમસ્ય વિશ્વહ પ્રિયાસ:, સુવીરાસો વિદથમા વદેમ ॥

(ઋગ્વેદ ૮/૪૮/૧૪)

ભાવાર્થ : આળસ અને નકામા વાર્તાલાપથી બચવા માટે હંમેશાં કાર્યશીલ રહેવું જોઈએ. આપણે દુર્ગુણોથી દૂર રહીએ, શ્રેષ્ઠ સંતાનોને જન્મ આપીએ અને બધે આપણા જ્ઞાનની ચર્ચાથાય.

સંદેશ : જે માનવી “કામ કમ ઔર ભાતે અધિક” ના સિદ્ધાંત ઉપર ચાલે છે, જે માનવીને આળસુ બનાવે છે અને ખોટી આત્મપ્રશંસા માટે પ્રેરિત કરે છે તે તમોગુણી અને રજોગુણી પ્રવૃત્તિ છે. આ દુર્ગુણ તેના સ્વભાવનું અંગ બની જાય છે. આળસુ માણસ અપ્રાકૃતિક જીવન જીવે છે અને પોતાનું નુકસાન કરે છે. અજ્ઞાન અને આળસમાં ડૂબેલો માણસ અંધારામાં ભટકતો હોય છે. તે અહીં-તહીંની બડાશ મારે છે અને પોતાની નિષ્ફળતાની જવાબદારી બીજા ઉપર નાખવાનો પ્રયાસ કરે છે. જ્ઞાની માણસ તેની ચાલને સમજી જાય છે. પરમાત્માની નજરથી કશું છૂપું રહેતું નથી. તે વારંવાર તેને સાવધાન કરે છે, ચેતવણી આપે છે, પણ તામસિક અને રાજસિક પ્રવૃત્તિઓને લીધે તેનાં આંખ-કાન બંધ રહે છે. તે કશું જોતો નથી, કશું સાંભળતો નથી. તે નિદ્રા અને આળસથી ઘેરાયેલો રહે છે અને આત્મ-પ્રશંસામાં ડૂબેલો રહે છે.

આપણે પોતાના ઉપર સંયમ રાખવો જોઈએ, આહાર, નિદ્રા તથા વિશ્રામ ઉપર યોગ્ય નિયંત્રણ રાખવું જોઈએ, તેમને પોતાના ઉપર સવાર થવા ન દેવાં જોઈએ. એમ કરવાથી આપણે શેષ બનીશું. ચારે બાજુ મધુરતા, સ્વચ્છતા, સાદગી અને સજ્જનતાનું વાતાવરણ ઉત્પન્ન કરી શકીશું. જો આપણે આપણા સમયનો યોગ્ય રીતે

સદ્ગુણોનાં બીજ વાવતા રહેવું જોઈએ. આ એક દિવસનું કામ નહિ, પણ સતત ચાલતી પ્રક્રિયા છે. બાળમાનસ બહુ સરળતાથી દોષ-દુર્ગુણોના પ્રલોભનમાં ફસાઈ જાય છે. પૂરી સતર્કતાથી આપણે એ ધ્યાન રાખવું જોઈએ કે તેમનામાં દુર્ગુણો ઉત્પન્ન ના થાય. એક સજાગ ખેડૂતની માફક દરેક પળે ખેતરમાંથી નિંદામણ કરી સફાઈ કરતા રહેવું જોઈએ. દુર્ગુણોને શરૂઆતમાં જ કચડી નાખી તેમને આગળ વધતા અટકાવી દેવા જોઈએ. બાળકોને હંમેશા સત્કર્મો તરફ જ પ્રેરિત કરતા રહીએ તેમને રચનાત્મક કામોમાં જોડવાં જોઈએ, જેથી તેઓ સમાજમાં એક શ્રેષ્ઠ નાગરિકના રૂપમાં યશસ્વી બની શકે. સંતાન

ઉપયોગ કરીશું, તો આપણાં કર્તવ્યો પૂરાં કર્યા પછી ઘણો સમય આપણી પાસે ફાજલ રહેશે. તેને આપણે સમાજમાં ફેલાયેલી ખરાબ પ્રથાઓની નાબૂદીમાં ખર્ચી શકીએ છીએ.

આપણે આપણાં બાળકો, આશ્રિતો અને સહયોગીઓને આળસથી દૂર રહેવાનું શિક્ષણ આપવું જોઈએ. તેમની સામે એક શ્રમશીલ તથા સંયમી માણસનું ઉદાહરણ રજૂ કરવું જોઈએ. બાળપણથી તેઓમાં

સુસંસ્કારી અને ચારિત્ર્યવાન બને, તે માટે માતાપિતાએ પોતાના સુખ-સગવડોનો ત્યાગ અને બલિદાન આપવું જોઈએ. પોતાના આચરણથી દોષ-દુર્ગુણોને બહાર કાઢી એક આદર્શ રજૂ કરવો પડે છે. આ વેદનો આદેશ છે.

આળસ અને નિરર્થક વાતોથી હંમેશા દૂર રહો. આ જ બ્રાહ્મણનો ધર્મ છે.

શ્રી રામચરિત માનસ કથાસાર

ગોસ્વામી તુલસીકૃત 'રામચરિત માનસ' આધારિત કથાસાર અને ભગવાન રામચંદ્રની લીલાઓ

પૂર્વકથા : શ્રીરામચંદ્રજીના વિવાહની વિધિ થઈ તેવી જ રીતે બીજા ત્રણે રાજકુમારોનાં લગ્ન થયાં. દહેજની અધિકતા કંઈ કરી શકાતી નથી. આખો મંડપ સોના અને મણિઓથી ભરાઈ ગયો. હાથી, રથ, ઘોડા, દાસ-દાસીઓ અને ઘરેણાંથી શણગારાયેલી કામધેનુ જેવી ગાયો, વિગેરે અનેક વસ્તુઓ છે.

હવે આગળ :

दिह जाचकन्हि जो जेहि भावा ।
उबरा सौ जनवासोहिं आवा ॥

તેમણે દહેજનો સામાન યાચકોને, જેને જે ગમ્યો તે આપી દીધો. જે વધ્યો તે જાનીવાસમાં આપ્યો, ત્યારે જનકજી હાથ જોડીને કોમળ વાણીમાં બોલ્યા, હે રાજન ! આપની સાથે સંબંધ થઈ જવાથી હવે અમે બધી જ રીતે મોટા થઈ ગયા. આ રાજપાટ સહિત અમને આપના સેવકસમજશો.

अे दारिका परिचारिका करी पालिबीं करुना नई
अपराधु छमिबो बोली पठअे बहुत हौं ढीय्यो कई

આ ચારે દીકરીઓને સેવિકા જાણીને એમનું પોષણ કરજો. અમારો કોઈ અપરાધ થયો હો તો ક્ષમા કરશો. પછી સૂર્યકૂળના ભૂષણ દશરથજીએ વેવાઈ જનકને સંપૂર્ણ સન્માનના ભંડાર કરી દીધા. બંનેના હૃદય પ્રેમથી પરિપૂર્ણ છે. પછી મુનિશ્વરની આજ્ઞા પામીને સખીઓ, વધૂઓ સહિત વરરાજાને લઈને ગોત્રજે ચાલી.

श्याम शरीर सुभायें सुहावन ।
शोभा कोटि मनोज लजावन ॥

શ્રીરામચંદ્રજીનું શ્યામ શરીર સુંદર છે. તેમની શોભા કરોડ કામદેવને લજાવનારી છે. પવિત્ર અને મનોહર પીળું પિતામ્બર સૂર્યની જ્યોતને હરી લે છે. વિશાળ ભૂજાઓમાં

આભૂષણ શોભે છે. પીળી જનોઈ મહાન શોભા આપી રહી છે. હાથની વીંટી ચિત્તને ચોરી લે છે. પહોળી છાતી પર હૃદય ઉપર પહેરવાના સુંદર આભૂષણો સુશોભિત છે.

तेहि समीप सुनिअ असीस जहँतहँ नगर नभ आनंदु महा
चिरु जिअरुं जोरी चारु मुदित मन सबहीं कहा

તે સમયે નગર અને આકાશમાં જ્યાં સાંભળો ત્યાં આશીર્વાદનો ધ્વનિ સંભળાઈ રહ્યો છે બધાએ પ્રસન્ન મનથી કહ્યું કે, “સુંદર ચારેય જોડી ચિરંજીવ થાવ. પછી ચારેય કુમારો, વધૂઓ સહિત પિતાજી પાસે એવું જણાતું હતું કે, ભલે શોભા, મંગળ અને આનંદથી ભરાઈને જાનીવાસ ઉભરાઈ ગયો હોય !

पुनि जेनवार भई बहु भांति ।
पठअे जनक बोलाई बराति ॥

પછી અનેક પ્રકારની રસોઈ બની. જનકજીએ જાનેયાઓને તેડાવી લીધા. રાજા દશરથજીએ પુત્રો સહિત ગમન કર્યું. આદર સાથે સર્વેના ચરણ ધોયા અને બધાને આસનો પર બેસાડ્યા. ચતુર અને વિનયી રસોઈયા સુંદર, સ્વાદિષ્ટ અને પવિત્ર દાળ-ભાત સાથે ગાયનું ઘી પીરસી ગયા.

समय सुहावनि गारि बिराजा ।
हंसत राउ सुनि सहित समाजा ॥

સમયોચિત ફટાણાં ગવાઈ રહ્યાં છે, તે સાંભળી સમાજસહિત રાજા દશરથજી હસી રહ્યા છે. આ રીતે સર્વએ ભોજન કર્યું. પછી જલપાન આપીને જનકજીએ શ્રી દશરથજી સહિત તમામનું પૂજન કર્યું. બધા રાજાઓના શિરોમણિ દશરથજી પ્રસન્ન થઈ જાનીવાસે ચાલ્યા. ચારેય કુમારોને સુંદર વધૂઓ સહિત મનમાં આનંદ છે. પ્રાતઃ કર્મ કરીને ગુરુ વસિષ્ઠની પાસે ગયા.

करि प्रनामु पूजा कर जोडी ।
बोले गिरा अमिऊँ जनु बोरी ॥

રાજા પૂજા અને પ્રણામ કરીને, બે હાથ જોડી અમૃતમાં તરબોળ થયેલી વાણી બોલ્યા, હે મુનિરાજા સાંભળો ! આપની કૃપાથી હું આજે પૂર્ણકામ થઈ ગયો છું. તે વખતે વામદેવ, દેવર્ષિ નારદ, વાલ્મિકી, જાબાલિ, વિશ્વામિત્ર આદિ તપસ્વી શ્રેષ્ઠ મુનિઓ આવ્યા. રાજાએ બધાને દંડવત્ પ્રણામ કર્યા. ■

(ક્રમશઃ આવતા અંકમાં)

ધી મહેસાણા અર્બન કો.ઓપ.બેન્ક લિમિટેડ

(મલ્ટી સ્ટેટ શિડ્યુલ્ડ બેન્ક)

: હેડ ઓફિસ :

અર્બન કોર્પોરેટ બિલ્ડિંગ, હાઈવે, મહેસાણા-૩૮૪૦૦૨, ફોન : (૦૨૭૬૨) ૨૫૭૨૩૩, ૨૫૭૨૩૪

E-mail: info@mucbank.com | Website : www.mucbank.com

પ્રગતિનાં સોપાન (તા. ૩૧-૦૩-૨૦૨૪) અન ઓડિટેડ (ઓડિટ વર્ગ 'અ')
(રકમ રૂ. કરોડમાં)

શેર ભંડોળ : ₹ ૩૮૮.૭૮	કામકાજનું ભંડોળ : ₹ ૧૦૯૯૧.૫૦
રીઝર્વ ફંડ : ₹ ૧૦૦૦.૫૦	ગ્રોસ નફો (૩૧-૦૩-૨૦૨૪) : ₹ ૨૪૭.૯૬
ધિરાણ : ₹ ૬૧૧૭.૯૪	નફો (૩૧-૦૩-૨૦૨૪) : ₹ ૧૨૨.૯૫
ડિપોઝિટ : ₹ ૯૧૮૬.૭૦	ડીવીડન્ડ (સાધારણ સભાની* મંચુરીની અપેલાએ) : ૧૫%*

58
શાખાઓ

થાપણનાં વ્યાજના દર (તા. ૨૧-૦૨-૨૦૨૩ થી અમલમાં)

૦૭ થી ૨૯ દિવસ સુધી : ૩.૭૫%	૧૨ માસ વધુ થી ૨૪ માસ સુધી : ૭.૨૫%
૩૦ થી ૯૦ દિવસ સુધી : ૪.૨૫%	૨૪ માસ વધુ થી પરંતુ ૩૬ માસ સુધી : ૭.૭૫%
૯૧ થી ૧૮૦ દિવસ સુધી : ૫.૦૦%	૩૬ માસ થી વધુ પરંતુ ૬૦ માસ સુધી : ૭.૫૦%
૧૮૧ થી ૩૬૪ દિવસ સુધી : ૬.૦૦%	૬૦ માસ થી વધુ પરંતુ ૧૨૦ માસ સુધી : ૭.૫૦%
૧૨ માસ સુધી : ૬.૭૫%	સેવિંગ્સ ડીપોઝિટ ઉપર મળવા પાત્ર વ્યાજ : ૩.૭૫%

સીનીયર સીટીઝન ખાતેદારને ૦.૫% વધારે વ્યાજદર ● સુપર સીનીયર સીટીઝન(૭૫ વર્ષ પૂર્ણ કરેલ હોય તેવા) થાપણદારને સીનીયર સીટીઝન ખાતેદાર કરતા ૦.૧૦% વધારે વ્યાજ દર

1,16,646 સભાસદો

અર્બન બેન્કની વિવિધ સેવાઓ

- (૧) કોર બેન્કિંગ સુવિધા તમામ ૫૮ શાખાઓમાં
- (૨) ATPAR ચેકબુક ફેસિલીટી, ATM તથા SMS ની સુવિધા
- (૩) RTGS, NEFT તથા NACH ફંડ ટ્રાન્સફરની સગવડ
- (૪) બેન્ક ગેરંટી તથા LC ઈસ્યુ
- (૫) ૧૦ શાખાઓમાં સ્ટેમ્પ ફેન્ડિંગ તથા ૨૮ શાખાઓમાં લોકર સુવિધા
- (૬) સ્થાપના વર્ષથી જ સતત ૪૦ વર્ષથી નફો કરતી બેન્ક
- (૭) સેવિંગ્સ-કરંટ ખાતેદાર તથા બેન્કના સભાસદોને રૂ. ૫ લાખનો અકસ્માત વિમાનો લાભ વિના મૂલ્યે
- (૮) બીજી બેન્કોના ATM સેન્ટરથી નાણા ઉપાડવાની સગવડ
- (૯) મોબાઇલ, ઈન્ટરનેટ તેમજ વોટસએપ બેન્કિંગ સુવિધા
- (૧૦) કરન્સીચેસ્ટ, પબ્લીક ઈસ્યુ ભરવા માટે ASBA ફેસિલીટી, DEMAT સુવિધા

શ્રી કે.કે.પટેલ
ચેરમેન

શ્રી જી.કે.પટેલ
વાઈસ ચેરમેન

શ્રી એમ.એસ.પટેલ
ચીફ એક્ઝીક્યુટીવ

બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ

શ્રી ચંદુભાઈ આઈ. પટેલ	શ્રી જોડાભાઈ એન.પટેલ	શ્રી ડૉ.અનિલભાઈ ડી.પટેલ	શ્રી કાનજીભાઈ એસ.પટેલ
શ્રી નરોત્તમભાઈ એસ.પટેલ	શ્રી જીતેન્દ્રભાઈ પી.પટેલ	શ્રી ભાઈલાલભાઈ એમ.પટેલ	શ્રીમતી કોકીલાબેન એન.પટેલ
શ્રી ઘનશ્યામભાઈ કે.પટેલ	શ્રી અમૃતભાઈ જી.પટેલ	શ્રી વિનોદભાઈ બી.પટેલ	શ્રીમતી દીપીકાબેન આર.પટેલ
શ્રી ઉપેન્દ્રભાઈ કે.પટેલ	શ્રી અલ્કેશભાઈ બી.પટેલ (C.A.પ્રો.ડિરેક્ટર)	શ્રી અશોક કુમાર
(એડિશનલ ડાયરેક્ટર-આર.બી.આઈ.)	
શ્રી લક્ષ્મણભાઈ એસ.વણકર	શ્રી સોમાભાઈ બી.પટેલ (પ્રો.ડિરેક્ટર)		

તેમજ સમગ્ર અર્બન બેન્ક પરિવાર...

ઉત્તમ, ઝડપી, વિનયી, ગ્રાહક સેવા એજ અમારો ઘ્યેય

બાળક શું શીખે છે ? ‘એ જે પસંદ કરે તે શીખે છે’

વિશ્વ માનવી શ્રી મોરારિબાપુ સરસ મજાની વાત કરે છે કે, શિક્ષક છે એ ગર્ભવતી માતા જેટલું સાચવીને-સંભાળીને પગલું ભરે છે, કે પડખું ફરે છે ત્યારે શિક્ષકના ગર્ભની અંદર સામે બેઠેલા ૪૦ બાળક જન્મ લેતાં હોય છે. એટલી કાળજી એણે લેવી પડે, કારણ કે શિક્ષક એ ૪૦ બાળકને જન્મ આપનારી માતા છે. પ્રસુતાએ તો ઊંચે સાદે બોલવું નહીં, સારામાં સારું વાંચવું, એ ટાણે જેટલાં આપણાં અભરખાં હોય ખાવા - પીવાનાં કે નાચવા - કૂદવાનાં એને થોડા સીમિત કરવા.

અંદર બાળક જીવે છે. એ બહારની સંવેદનાને બરાબર ઝીલી રહ્યું છે, તેથી જન્મ પૂર્વેના મહિનાઓની કાળજી લેવી જ જોઈએ

રોજ સાંજે જે ફૂડ પ્રોવાઈડર્સ હોય છે એને આપણે ઘરે બોલાવાનું બંધ કરવું જોઈએ, આપણને આવડતું હોય એવું દેશી સરસ મજાનું ખાવું જોઈએ, મને શું પચે છે એની તો મને ખબર હોવી જોઈએ ને ઘણાને ખબર નથી હોતી, પછી જ ખબર પડે કે આ ફાવ્યું નહીં. તો આ બધી જ ઝીણી-મોટી કાળજી લેવાની જ. દાદા-દાદી કે નાના-નાની માટે એક વાત કરું. ઘરની અંદર મારા મમ્મી-પપ્પા હોય, મારી પત્નીનાં મમ્મી-પપ્પા હોય તો એનું આદરપૂર્વક સ્થાન નિશ્ચિત છે, પણ જ્યારથી મારી વાઈફ પ્રેગ્નેન્ટ થાય ત્યારથી, સલાહ સૂચનાઓ આપવાનું કામ આ વડીલોએ કરવાનું નથી. ફુલ સ્ટોપ, આ બહુ ક્લિયર કરવા માગું છું. ‘ધ્યાન રાખજે હો’ આપણે દરેક વાક્ય આમ જ શરૂ કરતાં હોઈએ છીએ. ‘પછી કહેતી નહી હો’ ‘વાંધો

પડે તો કે’ તી નઈ હો’ આવી દરેક બાબત આપણે વોર્નિંગ સ્ટાઈલમાં બોલવા ટેવાયેલા છીએ. **No words like this...**

અંદર બાળક જીવે છે. એ બહારની સંવેદનાને બરાબર ઝીલી રહ્યું છે. આ જન્મ પૂર્વેના મહિનાઓની આટલી કાળજી લેવી. આ જાણવું જરૂરી છે કારણ કે, સામાન્ય રીતે આપણે પ્રેગ્નેન્ટ થઈ જઈએ, ત્યારથી લગભગ લગભગ ડ્યૂ ડેટ આવે ત્યાં સુધી મસ્તીમાં આનંદ કરતા હોઈએ છીએ. આનંદ મસ્તી ચોક્કસ કરવાના છે, **But to remembre, there is someone with me. who can understand, who can smell, who can get some emotions, to be careful.** નાગર કોમ્યુનિટિમાં નવરાત્રી દરમિયાન શ્રી માતાજીનું સ્થાપન કરવામાં આવે છે. એટલે એવો ભાવ હોય કે માતાજી અમારે ઘરે ૧૦ દિવસ રોકાવા આવ્યાં છે અને

ત્યારે એટલી બધી ડિસિપ્લિન હોય કે, ‘માતાજી બેઠાં છે ધીમે બોલો’ કોઈ જોરથી બોલે તો કહેવાય, ‘અરે માતાજીને ડિસ્ટર્બ થશે’, એવું યાદ રાખીએ કે, આ નાગર જ્ઞાતિમાં ભલે નવરાત્રીમાં સ્થાપન થાય, પરંતુ તમારે ઘરે બાળક જન્મવાનું છે એવી ખબર પડે ત્યારથી યાદ રાખજો કે માતાજી બેઠાં છે. શાંતિ જળવાય, સરસ મજાનું હળવું સંગીત ચાલતું રહે, હસી મજાકની વાતો થતી રહે, કદાચ બહુ

ઉગ્ર વાતાવરણ થાય તો ગર્ભવતી સ્ત્રીએ ઉઠીને બીજે જતાં રહેવું અને તે સ્થાન છોડી દેવું, આટલી

કાળજી એ સમયે લેવામાં આવે તો પછીનું કામ સરળ બને છે.

એક બાબત બહુ ચોખ્ખી કહેવામાં આવે છે કે, બાળક શું શીખે ? જવાબ ચોખ્ખો, ‘બાળક જે જીવે તે શીખે.’ સાચકોલોજીનો એક સિદ્ધાંત છે. **“Child choses to learn.”** બાળક શું શીખે છે ? એ જેને પસંદ કરે છે તે શીખે છે. તમારે શીખવવું છે તે શીખે તે જરૂરી નહીં. તમે જેટલા ઈનપૂટ એની સામે મૂક્યા, એમાંથી એને જે પસંદ પડ્યું તે એ શીખશે. બાળકો વિશે આપણે કહીએ છીએ કે, મેં કેટલો પ્રયાસ કર્યો પણ એને મનમાં ચડ્યું જ નહીં, કર્યું જ નહીં એણે, એનો અર્થ એવો કે, એની પાસે વસ્તુની રજૂઆતનો માર્ગ તમારો થોડોક નબળો બન્યો છે. **Give them the choice.** એને ચોઈસ આપો કે આમાંથી તું કર, તારે જે કરવું

શિક્ષણ સૃષ્ટિ

હોય તે કર, પણ મા-બાપ તરીકે આપણે એમ કહીએ છીએ કે આમ કર, હું કહું તેમ કર. યાદ રાખીએ કે, જ્યારે તમે બાળકને એમ કહો કે હું કહું તેમ કર, ત્યારથી જ શિક્ષણનું નિકંદન નીકળે છે. ‘મનમાં ઉગેને કોળે એ કરે તે બાળક’ એવી વ્યાખ્યા છે.

મિત્રો ડેવલોપમેન્ટલ સાયકોલોજી એટલે ‘વિકાસલક્ષી મનોવિજ્ઞાન’ એમનાં એક ભીષ્મ પિતામહ છે, ‘એલિઝાબેથ હાલોક’ એ એમ કહે છે કે, બાળક તરુણ થાય ત્યાં સુધીનો અવસર તેનો હેબિટ ફોર્મેશનનો અવસર છે. બાળક જન્મી ગયું અને એ ટીનેજ અને ત્યાં સુધીમાં એટલે કે ૦ થી ૧૨. ટીન એઈજ એટલે ૧૩, ૧૪, ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૧૯. જે ઉંમરમાં છેલ્લે ટીન ટીન બોલાય તે ટીન એઈજ એટલે ‘તરુણાવસ્થા’ એટલે ‘એડોલેસન્સ’ આ સમય છે એ હેબિટ ફોર્મેશન એટલે શું ? ટેવ પાડવાનો સમય. ટેવ ક્યાંથી પડે છે ? મમ્મી શું કરે છે ? પપ્પા શું કરે છે ? આપણું

બાળક બેસ્ટ ઓબ્જર્વર છે. તમે માનતા હોવ કે એને ખબર નથી પડતી એવું નથી, તમે અહીંયા કંઈક તમારામાં પડ્યા હો અને તમારું બાળક રમતું હોય ત્યારે યાદ રાખવું કે એના કાન તમારી ઉપર જ છે. આ હકીકત છે.

હવે તો મનોવિજ્ઞાનનાં હાલનાં સંશોધનોએ સાબિત કર્યું છે કે, ત્રણથી સાડા ત્રણ મહિનાનું બાળક તમારાં વાઈબ્રેસન્સની નોંધ કરી શકે છે. માનો કે માતા-પિતાને એવી ઈચ્છા થઈ કે આપણી અંગત પણ આપણે માણવી છે અને બાજુના બેડરૂમમાં હોય અને એને એમ હોય કે. બાળક સુઈ ગયું છે, **Then also the child is able to feel the vibrations at that time.** યાદ રાખવું, બાળક જન્મી જાય ને પછી એ જ તમને છેતરી શકે, તમે એને છેતરી જ ન શકો. પ્રયાસ કરજો. બે-ત્રણ દિવસ તમે રાજી થાવ તો પછી ખબર પડે આ તો એણે આપણને બનાવ્યા છે. આ રિયાલિટી બને છે. બાર

વર્ષની ઉંમર સુધી હેબિટ ફોર્મેશન પિરિયડ એટલે આ પિરિયડ દરમિયાન બાળક વિચારે છે કે મમ્મી શું બોલી ? પપ્પા શું બોલ્યા ? સામસામે કેવી વડચડ થઈ ? એકબીજા સામે કેવા હાવભાવ કર્યા ? એકબીજાએ ટેકો કર્યો ? આ લોકોમાં કરુણા છે ? આ ખોટાબોલા છે, આ બધું નોંધ્યા કરે છે. આ બાળક છેને એ બોલ્યા વગર નોંધે બધું જ. યાદ રાખો, બધું જ નોંધે, બાર વર્ષ પછી ... તેરમાં વર્ષથી એ શરૂ કરે મૂલ્યાંકન, નોંધેલામાંથી કયું વધુ સારું ? અને જે વધુ સ્પર્શી ગયું હોય એને અમલમાં મૂકે. છ-સાત વર્ષના દીકરાને તમે બેઠા હોવ ને ફોન આવ્યો તો તમે કહો કે, કહી દે, ‘પપ્પા ઘરે નથી’ ૧૩ વર્ષનાં બાળકને તમે કહો કે ‘પપ્પા કહે છે કે એ ઘરે પપ્પા નથી’ એને ખબર પડી ગઈ કે આ લોકો મારી પાસે ખોટું બોલાવી અને પોતે છુપાઈ જાય છે. તમે એવું માનો છે કે શું બાળક આવું બધું વિચારે ? પણ હા, એનાથી પણ ઘણું બધું વિચારે સાહેબ. ■

યોગાહાર : આહારનો યોગ

લેખક : રાજેશ પટેલ
યોગાહાર એક્સપર્ટ

વજનદાર ખોરાકની અસરો

- ◆ માનવી સિવાયના તમામ શાકાહારી લીલાં પાન (હલકા ખોરાક) ખાય, જે પાચન થયા પછી આંતરડાંને મળને ધક્કો મારી બહાર કાઢવામાં તકલીફ પડે નહિ. કબજીયાત થાય નહિ.
- ◆ માનવી અનાજ વધારે, શાકભાજી ઓછી ખાય. મહેનત કરી અનાજ પચાવી લેનારને કબજીયાત થાય નહિ, મહેનત ના કરે તેના શરીરમાં અનાજ વપરાય નહિ, એટલે શરીર મળ વાટે બહાર કાઢવા પ્રયત્ન કરે, વજનના કારણે ઝડપ આવે નહીં, કબજીયાત થાય.
- ◆ માનવી વજનદાર ખોરાક ખાય પરંતુ યાવે નહિ, એટલે રસ બને નહિ અને કબજીયાતમાં વધારો થાય જે બિમારીનું મૂળ કારણ હોય છે.
- ◆ અનાજ સાથે એટલાં જ પ્રમાણમાં હલકાં વજન વાળાં શાકભાજી ખાવાથી કબજીયાત થતી નથી.

રેસાયુક્ત ખોરાક - અનાજ

- ◆ શાકાહારી મનુષ્યે ખોરાકમાં છાલ સાથેના શાકભાજી વધારે પ્રમાણમાં રોજખાવા જોઈએ.
- ◆ ઘઉં, ચોખા, મકાઈ જેવા મોટા દાણાવાળા અનાજમાં રેસાનું પ્રમાણ નહીંવત હોય, તેનો લોટ મેંદા જેવો જ હોય. જેની વાનગીઓ આંતરડામાં ચોંટી જાય, કબજીયાત વધારે.
- ◆ ઝીણા દાણાવાળા લીટલ મીલેટના લોટમાં રેસાનું પ્રમાણ મોટા દાણાવાળા અનાજના પ્રમાણમાં ૩-૪ ઘણું વધારે હોય જે કબજીયાત કરે નહિ.
- ◆ રેસાયુક્ત ખોરાક વધારે લેવાય તો પાચન પછી વધેલા રસ પર પ્રોબાયોટીક બેક્ટેરિયા ખૂબ સંખ્યામાં વધે જે વિટામીન બનાવી આપે શરીરમાં મરામતનું કામ ખોરવાય નહિ અને જુવાની બરકરાર રહે.

મૂળમાં સિંચન કરો, ફૂલ ખીલશે

સમાજનો દરેક માનવ પોતાનું બાળક તન, મન અને વિચારથી તંદુરસ્ત જીવનનો વિકાસ કરીને જીવનરૂપી બાગને મહેકતો કરે તેવી અપેક્ષા રાખે છે. પરંતુ આ બાબતે આપણે જીવનમાં કેટલા જાગૃત છીએ તેનો અહીં જરા વિચાર કરીએ.

સુંદર મજાના બાગમાં ફૂલ ખીલવવા હોય તો ફૂલ છોડના મૂળમાં પાણીનું સિંચન કરવું જોઈએ. તો જ ફૂલ સુંદર ખીલે. પરંતુ જે ફૂલ છોડ કે ઉપરના ફૂલમાં જ પાણીનું સિંચન કરે તો તેના ફૂલ કરમાઈ જાય છે. માટે જે ફૂલ છોડના મૂળમાં જ પાણીનું સિંચન કરે છે તે જ તંદુરસ્ત વિકસિત ફૂલને મેળવી શકે છે અને તેની સરસ સુગંધને માણી શકે છે.

આમ જીવનરૂપી બાગમાં ખીલતા ફૂલનું અસ્તિત્વ મૂળમાં પાણીરૂપી સંસ્કારના સિંચનથી થઈ શકે છે. મૂળ મજબૂત હોય તો ફૂલ ખીલે છે, સુવાસ ફેલાય છે. પરંતુ મૂળ સુકાય તો ફૂલ કરમાય છે.

આપણે બાળકને સંસ્કાર આપવા અને યુવાનોને સુધારવા મથીએ છીએ અને છતાં સમાજને તેનું પરિણામ મળતું નથી. કારણકે મૂળમાં સંસ્કાર રૂપી પાણીનું સિંચન થતું નથી.

બાળક માતાના ગર્ભમાં હોય, તેના દેહ અને મનની રચના થતી હોય, ત્યારે સંસ્કાર સિંચન કરો તો મૂળમાં સિંચન થાય તે

જીવનભર ટકી શકે છે. ત્યારબાદ ગમે તેટલા સારા સંસ્કાર આપવા માટે પ્રયત્ન કરીએ તેની પહેલાં જેટલી અસર પડતી નથી. તો પછી બાળકના દેહ, મન અને મસ્તિષ્કનો ઘાટ ગર્ભમાં ઘડાતો હોય ત્યારે તેને સંસ્કાર આપવા જોઈએ કે જન્મ પછી?

માટીનો ઘડો બનાવતા કોઈ કુંભારને તમે જોયા છે? ગોળ ગોળ ચાકડો ફરતો હોય, ભીની માટીનો પિંડ તેમાં મુકાતો હોય અને કુંભાર હાથ વડે પિંડમાંથી ઘડાનો આકાર આપતો જાય. શું આ ઘડો સુકાઈને તૈયાર થઈ જાય પછી તેને આકાર આપવો હોય તો આપી શકાય ખરો? તો પછી બાળકના દેહ, મન અને મસ્તિષ્કનો ઘાટ માતાના ગર્ભમાં ઘડાતો હોય ત્યારે જ સંસ્કાર રૂપી ઘાટ સરસ આપી શકાય છે.

આજના વિજ્ઞાને પણ સંશોધન દ્વારા તારણ કાઢ્યું છે કે જો સગર્ભા નારી દુઃખી કે તણાવગ્રસ્ત હોય તો તેનું બાળક તંદુરસ્ત વિચારકે બુદ્ધિશાળી જન્મતું નથી.

જે ઘરમાં પતિ-પત્નીની વચ્ચે પ્રેમ, લાગણી હોય, કુટુંબમાં કલહ-કંકાસ ન હોય, માતાને ઘરમાં તણાવ અનુભવવો ન

પડતો હોય તે બાળક તંદુરસ્ત વિચાર અને બુદ્ધિશાળી જન્મે છે.

મનોચિકિત્સકો કહે છે કે ઘરનું વાતાવરણ કલુષિત હોય તો ગર્ભસ્થ શિશુ એવી માનસિક ગ્રંથિઓનો ભોગ બને છે કે જેનાથી તે જીવનભર છૂટકારો મેળવી શકતો નથી. સગર્ભા માતા જે ઘરમાં આનંદ અનુભવતી હોય, શુભ અને સાત્વિક

લાગણી અનુભવતી હોય, સુંદર અને સાત્વિક વિચારોથી મન સભર રહેતું હોય તો બાળક પણ તેજસ્વી, બુદ્ધિશાળી અને આનંદી સ્વભાવનું જન્મે છે. સારા કે ખરાબ દરેક વિચાર, લાગણી અને કર્મની ગર્ભસ્થ શિશુ પર ખાસ અસર પડે છે. આ મૂળ છે આથી જીવન બાગમાં ખીલતા ફૂલનું અસ્તિત્વ મૂળમાં કેવું સિંચન થયું છે તેના પર નિર્ભર રહે છે. અંતમાં એટલું જ જાણવાનું છે આપણે જેવા સંસ્કારની સંતતિ ઈચ્છતા હોઈએ તેવું આપણું દાંપત્યજીવન અને કુટુંબજીવન બનાવવા સક્રિય પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. ■

મો. ૯૮૭૮૫૫૬૮૪૮

**અંતરના આશીર્વાદ આપનારને સાચા હૃદયથી એક ઢાણ ભેટી લેજો,
હયાતી નહિ હોય ત્યારે નત મસ્તકે છબીને નમન કરીને શું કરશો ?**

મહાન ગણિત - વિજ્ઞાન ઋષિ આર્યભટ્ટ

‘મારા ગણિત અને વિજ્ઞાન ક્ષેત્રના સંશોધનના પાયામાં મહાન વૈજ્ઞાનિક અને ગણિતજ્ઞ આર્યભટ્ટના ગ્રંથો છે.’

- આલ્બર્ટ આન્સ્ટાઇન

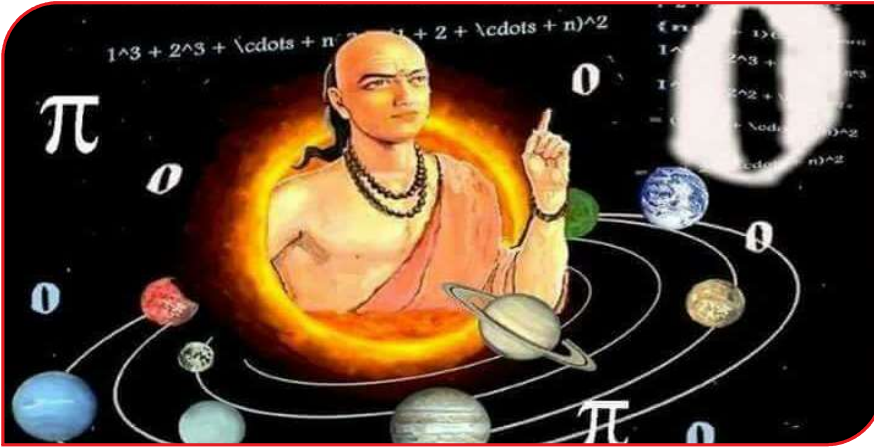
ગુપ્તકાલીન ભારતીય ઇતિહાસ ‘ભારતના સુવર્ણયુગ’ તરીકે સુવિખ્યાત છે. એ સમયે ભારતમાં સાહિત્ય અને કલા સોળે કળાએ ખીલી ઉઠેલ અને વિકાસની ચરમ-સીમાને આંબી ગયેલ. આ કાળમાં જ ભારતીય વિજ્ઞાને વ્યોમવિહાર આદર્યો. એ કાળના ખગોળ વૈજ્ઞાનિકો, જ્યોતિષ વૈજ્ઞાનિકો અને ગણિતશાસ્ત્રીઓમાં ઋષિ આર્યભટ્ટનું સ્થાન ગ્રહમંડલ વચ્ચે બિરાજમાન સૂર્યસમાન હતું.

‘આર્ય સિદ્ધાંત’ ઈ.સ. ૪૯૯ માં લખેલ ત્યારે તમની ઉંમર ફક્ત ૨૩ વર્ષની હતી. ‘સૂર્ય સિદ્ધાંત’ જ્યોતિષશાસ્ત્ર માટેનો એક પ્રમાણિત અને આધારભૂત ગ્રંથ ગણાય છે. તેઓએ પૃથ્વીના આકાર, ગતિ અને પરિઘનું સચોટ અનુમાન કર્યું હતું. ચંદ્ર અને પૃથ્વીનો પડછાયો પડવાથી ગ્રહણ થાય છે, તેવું સાબિત કરનાર તેઓ વિશ્વના પ્રથમ ખગોળશાસ્ત્રી હતા. પરંતુ આ શોધોનું માન ૧૬ સદીમાં યુરોપના

પ્રાચીન સમયમાં ગણિત અને ખગોળ એક બીજામાં સંમિલિત હતા. આર્યભટ્ટે તે બંનેને જુદા પાડ્યા અને ગણિતને તેમણે એક સ્વતંત્ર શાસ્ત્રનો દરજ્જો અપાવ્યો. તેમજ આર્યભટ્ટ પહેલા ગણિતજ્ઞ હતા કે જેમણે ગણિતમાં પાઈ (π) નો પ્રયોગ કર્યો અને પાઈ (π) નું મૂલ્ય ૧.૧૪૧૬ આપનાર પહેલા આર્યભટ્ટ હતા. એમણે જે વર્ષમાન નક્કી કર્યો તે વિશ્વના ખગોળ-શાસ્ત્રીઓએ નક્કી કરેલા વર્ષમાન કરતાં વધારે સ્પષ્ટ છે. આર્યભટ્ટની ગણતરી પ્રમાણે વર્ષમાં ૩૬૫.૨૫૮૬૮૦૫ દિવસો હોય છે. એ આધુનિક કાલગણના સાથે ખુબજ સામ્ય ધરાવે છે. તેમના ગ્રંથમાં ‘શૂન્ય’ નો ઉપયોગ સારામાં સારી રીતે કરી સંખ્યા બનાવવાની એક નવી પદ્ધતિ વિકસાવી હતી. આર્યભટ્ટને વિશ્વવિખ્યાત નાલંદા વિદ્યાપીઠના વડા બનાવવામાં આવ્યા હતા.

તેમને ભવ્ય અંજલી આપવા માટે ભારત સરકારે ઈ.સ. ૧૯૭૫ માં છોડેલા પ્રથમ ઉપગ્રહનું નામ ‘આર્યભટ્ટ’ રાખ્યું હતું. એમનું અવસાન ૭૪ વર્ષની વયે ઈ.સ. ૫૫૦ માં થયું. ગણિતશાસ્ત્ર, ખગોળશાસ્ત્ર અને જ્યોતિષશાસ્ત્રમાં પાયાના સંશોધનો કરી વિશ્વમાં ભારતવર્ષને ગૌરવ અપાવનાર મહાન ઋષિવર્યને કોટિ-કોટિ વંદન. ■

મો. ૯૯૯૮૦ ૩૯૧૧૧

પ્રાચીન યુગના મહાન ગણિતજ્ઞ અને વૈજ્ઞાનિક આર્યભટ્ટનો જન્મ ઈ.સ. ૪૭૬ માં કુસુમપુર (પાટલી પુત્ર) માં થયો હતો. પાટલીપુત્ર એટલે આજના બિહારનું પાટનગર પટણા. સર્વોચ્ચ ગણિતજ્ઞ આર્યભટ્ટે લખેલા ત્રણ ગ્રંથો મળી આવ્યા છે. (૧) આર્યભટ્ટીય (આર્ય સિદ્ધાંત), (૨) દશ ગીતિકા અને (૩) તંત્ર.

વૈજ્ઞાનિકો કોપરનિકસ અને ગેલિલીયોના નામે નોંધાયું છે તે આપણા માટે દુઃખદ બાબત છે.

આર્યભટ્ટ બીજા ગણિતના જનક ગણાયા છે તેમજ ત્રિકોણમિતિના પણ અવિષ્કર્તા હતા. એમણે ત્રિકોણમિતિ માટે અનેક સૂત્રોનું સંશોધન કર્યું હતું.

“દીકરી : ઘરનું અજવાળું”

પરિવારમાં દીકરી એક જુદા રંગ ધરાવનાર સદસ્ય છે. દીકરીને ‘કાળજી કેરો કટકો’ કહેવામાં આવે છે. પરિવારમાં દીકરી માતાનું હૃદય છે અને પિતાનો આત્મા છે. નારી એટલે સ્વસુર પક્ષ અને પિતૃપક્ષ એ બેય કાંઠાને જોડતી સરિતા. દીકરી બે પરંપરા અને બે પરિવાર જોડી આપે છે એટલે સમરસતાનો સેતુ પણ છે. દીકરીને અનેક ઉપમા આપવામાં આવે છે. દીકરી વ્હાલનો દરિયો, સ્નેહ વરસાવતું ઝરણું છે. તે સમયની ધારા સાથે સુખ દુઃખ સહન કરતી આનંદ રસ વરસાવતી વાદલડી છે.

એક સમયે સમાજમાં ‘દીકરી પારકી થાપણ છે...’ એવી દૃઢ માન્યતા હતી. પરિણામે દીકરીના જન્મથી એને જોવાની અને ઉછેરવાની રીત બદલાતી ગઈ. ‘હું પારકી થાપણ છું, મારે પારકે ઘેર જવાનું છે’ એવું સાંભળતા અને સતત વિચારતા એના ઉછળતા ઉમંગો શાંત થતાં જાય છે. ‘આ મારું છે અને મારું નથી. હાલ આ મારું છે એ કાલ અન્ય નારીનું હશે.’ એ કોયલું એને ગોંધી રાખે છે. ધીમે ધીમે ક્યાં જવાનું થશે? એ સવાલો શરૂ થતા એક ખૂણે આવીને ભાવિ તરફ નજર કરવી શરૂ કરે છે. મારી રીતે જવું કે પારિવારિક પરંપરાની રીતે જવું? આ સવાલથી ટર્નિંગ પોઈન્ટ આવે છે. જાણે કે એ બર્નિંગ ટ્રેઈન બનતી જાય છે. જીવનના બેય પાટા પર બળતી, ગૂંચવાતી, અથડાતી, ગતિ કરતી જાય છે. આ સમયમાં એને કોઈ સમજે, એનાં મૂળરૂપ ને સ્વીકારે એવી ઝંખના હોય છે. સમજદાર માતા પિતા આ પરિસ્થિતિને સમજીને જવાબદારી સ્વીકારી લે તો દીકરી પુનિત પાવન ગંગા બની જાય છે. જે દીકરી પરિવારનું નામ રોશન કરવા પ્રયત્નશીલ રહે

તે દીકરી મજાની મૂરત બની જાય છે.

પરિવારમાં દીકરીરૂપે લક્ષ્મીનું અવતરણ થાય એ ઘરને ભાગ્યવંત માનવામાં આવે છે. ચાર-પાંચ દીકરીના માતાપિતા મધ્યમ કે ગરીબ પરિવારો જોયા છે. એના ભણતર કે પ્રસંગો ભાર વિના ઉજવાઈ ગયેલા જોયા છે. એ ઘરમાં માતા-પિતા દીકરીના વ્યવહારથી ક્યારેય દુઃખી થયા નથી જેટલા એક બે દીકરાના માતા-પિતા દુઃખી થયા હોય. જે ઘરમાં દીકરીને આવતી અટકાવી હશે એનો માંયલો આજીવન ચેનથી રહેવા દેતો નથી.

આજે તો દીકરી ઘર સંભાળે છે અને અભ્યાસમાં ઉત્તમ પરિણામ લાવે છે. પુરૂષ સમોવડી બનીને ઉજાગર થઈ છે. સરહદ પર, અવકાશ પર અને હિમાલયની ટોચે પહોંચી ગઈ છે. દીકરી એક સાથે અનેક જવાબદારીઓ નિભાવવામાં સક્ષમ છે. બે ત્રણ દીકરાના માતા-પિતા અનાથ આશ્રમમાં હોવાનું સંભવિત છે. ત્રણ ચાર દીકરીના માતા પિતા અનાથ આશ્રમમાં હોવાનું જાણવા મળ્યું નથી. ખરેખર એ દિવસને શુકનવંતો માનવો જોઈએ કે જે દિવસે દિકરીનું આગમન થયું હોય.

ઘણા સમજદાર માતા - પિતા દીકરીનાં આગમન પછી જન્મોત્સવ ઉજવે છે. દીકરીને બચાવી લેવા ‘ભૂણહત્યા’ માટે સરકારી નિયમન પણ આવી ગયું છે. નારી સશક્તિકરણ વિશે જાગૃતિ પણ આવી છે. એનામાં રહેલી પ્રતિભાને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે પ્રયત્નો પણ કરવામાં આવે છે. છેલ્લા ઘણા વર્ષોથી, બેટી બચાવો, બેટી પઢાઓ એ અભિયાનરૂપે ચાલે છે. દરેકને જન્મવાનો ઈશ્વરી હક્ક છે. જ્યાં જન્મ ધારણ કરે ત્યાં સ્વીકાર મળે, પોષણ મળે, વિકસવાની તક

મળે અને સંરક્ષણ મળે એ નૈતિક ફરજ પણ છે. દીકરીને સમાન દરજ્જાનો બંધારણીય હક્ક પણ છે.

દીકરી સાસરે હોય તો પણ પીયરના આંબાની કોયલ બનીને રહે છે. એનાં લગ્ન સુધી જ પરિવારની જવાબદારી પૂર્ણ થતી નથી. તમામ સારા પ્રસંગોથી દીકરી આજીવન પેઢી દર પેઢી જોડાયેલી રહે છે. દીકરીની ખેવના રાખવાની હોય છે. એની કદર કરવાની હોય છે. નજીક હોય કે દૂર, દેશમાં હોય કે પરદેશ એને પીયરનો આંબો જ શીતળ લાગશે. પરિવારનો આંબો એને બળ અને હિંમત આપે છે. દીકરી માટે કડ્ડાતા એ છે કે, સાસરે પારકી જણી માનવામાં આવે છે એટલે જન્મ સમયે ઘરની લક્ષ્મી અને પછી ‘પપ્પાની પરી’ તરીકે સ્વીકારવામાં આવે છે. મોટી થવા લાગે પછી એનાં ઘડતર કરતાં કરતાં ધીમે ધીમે ‘પારકે ઘેર જવાનું છે.’ એ વાયરસ ઘૂસી જાય છે પછી એનું ‘પરીરૂપ’ વિલાતું જાય છે. નાસમજ લોકો સાપનો ભારો માને છે.

પરિવારમાં દીકરી પિતા તરફ વિશેષ ઢળેલી હોય છે. કોઈનું ન માને એવો જીદી કે માથા ફરેલ પિતા દીકરી કહે એટલે ટપ માની

નારી સૃષ્ટિ

જાય છે. પિતા માટે દીકરી દવા અને દૂવા છે. ગમે તેવા કઠણ કાળજાનો પિતા કન્યા વિદાય સમયે રડ્યા વિના રહી શકતો નથી. કન્યા વિદાય પછી દીકરી વિનાનાં ઘરની વ્યથા અનુભવી શકાય છે. દીકરી માતાની અપેક્ષા છે અને હૈયું પણ છે. દીકરી પિતાની ઘડકન છે. ગમે તે ઉંમરે પહોંચેલી દીકરી સાસરેથી આંટો દેવા માટે આવે ત્યારે ફળિયામાં પગ મુકતા જ કલશોર કરતી દીકરી બની જાય છે. ઈશ્વરે દીકરીને પરિસ્થિતિ મુજબ રૂપરંગ બદલવાની શક્તિ આપી છે. પાનેતર પહેરતા પરીમાં જોબન કૂટી નીકળે છે. કહી શકાય કે,

**એક આંખે તૂફાન એક આંખે મુશ્કાન
એનાં હૈયામાં મ્હોરે સાનભાન...**

દીકરી એનાં નિર્દોષ ચાહત ભરેલાં હૈયાથી પરિવાર સાથે સાવ નજીક રહી શકે છે. દીકરો લગ્ન પછી બદલે ખરો પણ દીકરી જિંદગીભર સાથ નિભાવે છે. દીકરી વિનાનું ઘર મંદિર નથી પણ સ્મશાન છે. પરદેશમાં રહેતી દીકરી પિતાનો અવાજ સાંભળીને જ એના હાલ હવાલ જાણી શકે એટલી નજીક હોય છે. પુત્ર અપેક્ષાનું પોટલું છે. એની નવી નવી ફરમાઈશ પૂર્ણ થતી જાય એ ઘટમાળ જ્યાં સુધી લંબાય ત્યાં સુધી મજા મજા અને ન જળવાય ત્યારથી બદલાવ આવે છે. પિતાની આંખો વાંચવા માટે દીકરી હોશિયાર હોય છે અને દીકરો ચેહેરો જોઈને સમજી ન શકે એટલે ઊંચા અવાજથી સમજાવવો પડે છે.

દીકરીનું આગમન એટલે રોજ દિવાળી. જાણે ખુશીઓનો ખજાનો ખૂલી જાય છે. વેદનાઓ વચ્ચે જીવી શકે છે એટલે દીકરી ગુલાબ છે. દીકરી ચંદન છે એટલે તેની હયાતી થી ઘરમાં સુગંધ ફેલાઈ જાય છે. ગમે તવું દર્દ દીકરી છૂપાવી શકે છે. દર્દ કહેવા આવી હોય છતાં બારણેથી વિદાય લે ત્યાં સુધી મૌન રહી શકે છે. તેની વેદના, ડૂમા, ડૂસકાં, અરમાન

ઉકેલી ન શકીએ એવું બનવા સંભવ છે.

નારી વિશે નબળા વિચારો અને નબળી ધારણાઓ કરવામાં આવે તે ખોટું છે. નારી નરકની ખાણ. એવું કહેવામાં વ્યક્તિગત વિઝન દોષ છે. એક કહે એટલે બધાએ માની લેવું વ્યાજબી પણ નથી. જેના પર પરમ કૃપાળુ પરમાત્માની કૃપા ઊતરી હોય ત્યાં દીકરી અવતરે છે. ઈશ્વર કૃપા એને કહેવાય કે ઘરમાં દીકરીનો પ્રભાવ હોય એનો ઉજાશ હોય. દીકરી લક્ષ્મીરૂપે છે. જેનાં આગમન માટે ઘર ઉમંગ બતાવે એને ઘેર દીકરી અવતરે છે.

દીકરનું ઘડતર કરવા માટે માતા, પિતા, દાદા, દાદી, નાના કે નાની વિશેષ સક્ષમ છે. દીકરી પારકે ઘેર જવાની છે એટલું નિશ્ચિત હોવાથી એનું વ્યવસ્થિત ઘડતર માતા દ્વારા થાય છે. ખાણનો પથ્થર હીરો બને એ પહેલા પહેલ પાડવામાં આવે છે. એમ દીકરીનાં ઘડતર માટે નાની મોટી સલાહ સૂચન કોઈ બીજી રીતે મા અને દીકરીને વાદ-વિવાદ સંઘર્ષ થાય છે. જ્યારે મા બિમાર હોય ત્યારે તે સ્કૂલે નહિ જાય, ટૂરમાં નહિ જાય, કોઈ પણ અનિવાર્ય કાર્યક્રમ કેન્સલ કરે છે. દીકરી મા પાસે જ રહેશે, હૈયું ખોલશે અને હેતાળ વાતોથી હૈયું ભરી દે છે. દીકરી પિયરમાં પિતાની નજીક હોય છે અને સાસરે ગયા પછી માતાની નજીક હોય છે.

દીકરી સમજણની ચાવી છે. એની ઠાવકી શીખામણ ઘરને સમજદાર બનાવે છે. રીસાઈ ગયેલો ભઈલો કોઈનું ન માને ત્યારે બેન એને મીઠાશથી સમજાવી દેશે. વસ્તુની ખરીદી કરવા ગયા હોય ત્યારે એની અસ્સલ સમજને પામી જવાય છે. એ બહાર ફરવા જશે એટલે દરેક સભ્યો માટે વસ્તુઓ લાવશે જે અનુકૂળ થઈ જશે. દીકરો ફરવા જશે અને જે વસ્તુઓ લાવશે એની તુલના કરીએ એટલે દીકરીની સમજદારી ને પામી શકાશે. અભણ દીકરી હોશિયાર હોય

છે પણ જો એને ભણાવો તો એની સમજણના દીવા પ્રગટ્યા વિના રહેશે નહિ. નારીનું ઓજસ નંદવાઈ જાય, સંસ્કાર લુપ્ત થઈ જાય ત્યારે ઘર ઘજાગરે ચડે છે. વહુને દીકરી તરીકેનો દરજ્જો આપવામાં આવે તો ઘર સ્વર્ગ બની જાય છે.

દીકરાની સાપેક્ષમાં દીકરી સાથે પરિવારનો વ્યવહાર બદલે છે ત્યારે દીકરી મુક્ત ગગનનું પંખી હોવા છતાં પીંજરનું પંખી બની જાય છે. એને ઢીંગલી કે વસ્તુ માનીને જ્યાં ત્યાં ગોઠવી દેવામાં આવે તો અનર્થ થઈ જાય છે. દીકરી પરી હશે ત્યાં સુધી જ એની લાડલીલા ચાલે પછી કેમ નહિ? દીકરી વ્યક્ત થઈ શકશે ત્યાં જ ખીલશે. એનું સ્નેહ ઝરણું વહેતું રહે એ જરૂરી છે. એનું ઝરણું ઘરમાં જ વહે એવી કાળજી રાખવી હિતાવહ છે.

ઘરમાં કન્યાને બોજ સમજે અને સ્વસુર પક્ષ પારકી માનીને વ્યવહાર કરવા લાગે એટલે ઉભયપક્ષે ઉત્પાત શરૂ થાય છે. પુત્ર જન્મ પિંડદાન માટે અને પેઢી આગળ વધારવા માટે છે. પુત્ર ‘પુ’ નામનાં નરકમાંથી છોડવે છે. એવી માન્યતા છે. દીકરી ઘરને સ્વર્ગ બનાવી દે છે. દીકરી ભાગ્યવંતને બારણે રિદ્ધિ-સિદ્ધિનું તોરણ બાંધે છે. દીકરી ભાગ્યનું બારણું અને પુણ્યની પરબ છે. પુષ્યશાળી દીકરીના માતા-પિતાને સીંધુ જ સ્વર્ગ મળે છે.

ઘર એટલે મૂંગી સિતાર અને દીકરી એટલે વીણાનો ઝંણકાર. દીકરી અંધારામાં અટવાતાં ઘરની રોશની છે. દીકરી એટલે વસંત, દીકરી એટલે શીતળ હેતની સરવાણી, દીકરી એટલે ઘરની રોનક. દીકરીરૂપી કસ્તુરીથી આખું ઘર મધમધી ઊઠે છે. જેની ભાગ્યરેખા બળવાન હોય એને ઘેર દીકરી અવતરે છે. ઘર લાઈટથી નહિ પણ દીકરીથી ઝળહળ થાય છે. ■

મો. ૯૮૭૯૮ ૩૫૭૧૭

સ્ત્રી કમજોર છે એ ખ્યાલ ખોટો છે

પુરુષોએ સ્ત્રીઓને એટલી દબાવી કે જેથી કરીને પુરુષો અને સ્ત્રીઓમાં એવો ખ્યાલ પેદા થયો કે સ્ત્રી કમજોર છે. દુનિયાભરમાં સ્ત્રીઓને દાબમાં રાખવામાં આવે છે તેનું મૂળ કારણ એ છે કે સ્ત્રી એટલી શક્તિશાળી છે કે એને જો દબાવવામાં ન આવે તો પુરુષો બહુ મુશ્કેલીમાં પડી જાય એટલે નાનપણથી જ એને દબાવી દેવામાં આવે છે.

સ્ત્રી પુરુષથી વધુ મજબૂત સિદ્ધ થઈ શકે જો તેના વિકાસમાં રૂકાવટ ન હોય, પ્રકૃતિએ તેને જન્મજાત શક્તિ બક્ષેલી છે.

પુરુષનો જન્મ થાય છે ત્યારે તેનામાં સેક્સના હોરમોન્સ નથી હોતા, પછીથી પેદા થાય છે પરંતુ સ્ત્રી જન્મે છે ત્યારે તેના સેક્સના હોરમોન્સ સાથે જન્મે છે. સ્ત્રીને જીવનભર જેટલા ઈંડા તેને માસિક ધર્મ વખતે ફલિત થાય છે તેટલા બધા ઈંડા લઈને જ જન્મે છે એટલે કે સ્ત્રી પૂરી પેદા થાય છે. તેની પાસે પુરા કોષ હોય છે તેના ઈંડાના અને તેમાંથી એકેક ઈંડું સમયસર બહાર આવે છે, જ્યારે પુરુષ અધૂરા પેદા થાય છે.

અધૂરા પેદા થવાને કારણે છોકરા હંમેશા બેચેન હોય છે અને છોકરી શાંત હોય છે. છોકરાને જે જન્મથી દુર્લભ છે તે છોકરીને જન્મથી સુલભ છે. છોકરીના શરીરની જે સુંદરતા છે તેની શાંતિ સાથે સંબંધિત છે. બીજું કારણ સ્ત્રી જે ઈંડાંથી બને છે તેમાં જે અણુ હોય છે તે બે એક્સ (XX) હોય છે. પુરુષ જે ઈંડાંથી બને છે તેમાં એક એક્સ અને એક વાય હોય (XY) એટલે કે તેમાં સમાનતા નથી. જ્યારે સ્ત્રીઓમાં સમાનતા હોય છે. તેથી સ્ત્રી સુડોળ હોય છે, સ્ત્રીના શરીરમાં વક્તાનું સૌંદર્ય છે તે સંતુલિત અણુને કારણે છે.

બીજું સ્ત્રીના વ્યક્તિત્વને બનાવનાર જે અડતાલીસ અણુ છે, તે પૂરા છે. ચોવીસ - ચોવીસ અને પુરુષ બનાવવાના અણુ છે તે છેતાલીસ છે એટલે ત્રેવીસ - ત્રેવીસ છે. તે જે એકેક અણુની ખામી છે. તેની જે ખોજ છે તે જીવનભર પુરુષને દોડાવે છે તે કમી છે તે પૂરી કરવાની ખોજ છે.

અસ્તિત્વમાં જે કાંઈ પ્રગટ થાય છે તે પહેલેથી જ છુપાયેલું છે. સ્ત્રીમાં જે પેદા થાય છે તે પહેલેથી જ છુપાયેલું છે. તે તેના જન્મ સાથે લઈને આવે છે. તેમાં વિકાસ હોય પણ ઉમેરો નથી હોતો. સ્ત્રી પૂરી પેદા થાય છે તેથી બિલકુલ તૃપ્ત છે. સ્ત્રીની તૃપ્તિ આશ્ચર્યકારક છે. ગુલામીમાં પણ તે રાજી છે. ગમે તે સ્થિતિ હોય સ્ત્રી રાજી છે. અતૃપ્તિ તેનામાં બહુ મુશ્કેલીથી પેદા કરી શકાય એટલે સ્ત્રી શાંત હોય છે. કાં પાગલ વચ્ચે રહી શકતી નથી. જે દિવસે સ્ત્રી બેચેન હોય છે તે દિવસે તેને ચેનમાં લાવવી બહુ મુશ્કેલ છે, કારણકે બિલકુલ અપ્રાકૃતિક છે તેનું બેચેન હોવું એટલે સ્ત્રી બેચેન નથી હોતી.

દુનિયામાં બાળકોના જન્મનું જે પ્રમાણ છે તેમાં દર ૧૦૦ છોકરીએ ૧૧૬ છોકરાઓ જન્મે છે. પ્રકૃતિમાં સંતુલન છે ચૌદ વરસની ઉંમર થતાં સેંકડે ૧૬ છોકરાઓ ગુજરી જાય છે એટલે સરખું પ્રમાણ થઈ જાય છે. પ્રકૃતિને આ રીતે છોકરાઓનું જન્મ પ્રમાણ વધારે રાખવું પડે છે કારણકે પુરુષો કમજોર છે.

સ્ત્રીઓનું સરાસરી આયુષ્ય પણ પાંચ વરસ પુરુષોથી વધારે છે. જો પુરુષ ૭૦ વરસ જીવે તો સ્ત્રી ૭૫ વરસ જીવે છે. સ્ત્રીઓ શરીરશ્રમ ભલે ન કરે પરંતુ એક બાળકને જન્મ આપવામાં જે શ્રમ છે તે પુરુષોના શરીરશ્રમ કરતા ઘણો વધારે છે.

સ્ત્રીઓ માંદી પણ ઓછી પડે છે જે બીમારીઓ સ્ત્રીઓમાં છે તે સ્ત્રીઓએ નહિ પણ પુરુષોએ પેદા કરેલી છે. પુરુષો બધી વ્યવસ્થા એવી કરે છે જેમાં સ્ત્રીઓને અનુકૂળ થવું પડે છે. તે તેમની બીમારીનું કારણ છે. હિસ્ટીરિયા એ પુરુષોના સમાજમાં બંધ બેસતા થવા માટેનું જ પરિણામ છે.

જો સ્ત્રીઓના સમાજનાં પુરુષોને અનુકૂળ થવું પડે તો હિસ્ટીરિયા પાંચ ગણો વધી જાય અને ઘણા બધા પુરુષો પાગલ જ થઈ જાય એટલે સ્ત્રીઓમાં જે પ્રતિરોધક શક્તિ છે તેને કારણે પાગલ નથી થઈ જતી, પરંતુ કોધી, ઈર્ષ્યા બની જાય છે.

સ્ત્રીઓ ભલે કોઈ સૃજનાત્મક કામ નથી કરતી પરંતુ એક જીવનને બાળકને જન્મ આપવાનું જે કામ છે તેનો કોઈ પર્યાય શોધવાની જરૂર જ નથી. સ્ત્રી એટલી મોટી ચીજ પેદા કરે છે કે તેના મનમાં બીજું કાંઈ પેદા કરવાની કામના નથી રહેતી. જે સ્ત્રી મા બને છે તેના જીવનમાં આંતરિક તૃપ્તિ બહુ ઊંડી હોય છે.

સ્ત્રીદેહ એક રહસ્યમય પંચતત્વનો પિંડ છે. ઈશ્વરે એના સર્જનમાં અજબનું કૌવત વાપર્યું છે. એવા જ તિલસ્માતનું આરોપણ પણ કર્યું છે. નજકતતા અને સંવેદનના તાણાવાણાથી એનું શરીર અને મન એવા તો અદ્વૈત બન્યા છે કે તેના નમણાં મરોડમાં ગજબની તાકાત વસી છે. એક સ્ત્રી દેહના ખાતર વીરપુરુષોએ ખૂનખાર જંગ ખેલ્યો, યોગીઓ તપસ્વીઓનાં તપભંગ થયાં, પ્રેમીઓએ શહીદી વહોરી લીધી. ઘરણી ધ્રુજાવનારા વીર-શૂરવીર પુરુષોએ એની તુચ્છ કદમબોસી કરી. પાયમાલી અને જીવનની શિક્સ્ત વહોરી લીધી છે. ■

સર્જનહારનું સર્વોત્તમ સર્જન - સ્ત્રી

પ્રાચીન કાળથી સ્ત્રી માટે કહેવાયું છે કે, 'યત્ર નાર્યસ્તુ પૂજ્યન્તે, રમન્તે તત્ર દેવતાઃ'

અભિનંદન... ! સૌ પ્રથમ તો એક સ્ત્રી હોવા બદલ હું સમસ્ત સ્ત્રી સમાજને અભિનંદન આપું છું. આપ સૌને કદાચ આશ્ચર્ય થશે કે હું શા માટે આમ કહું છું..! પરંતુ હું પણ એક સ્ત્રી છું અને હું જાણું છું કે સ્ત્રી હોવું એ કેટલા ગૌરવની વાત છે. નાર્યસ્તુ પૂજ્યન્તે એટલે કે નારીની પૂજા કરવાની વાત નથી, પરંતુ જ્યાં સ્ત્રીઓનું સન્માન થાય છે ત્યાં દેવતાઓનો વાસ હોય છે.

માનવ સમાજમાં સ્ત્રીનું અનેરું સ્થાન છે. મનુસ્મૃતિથી લઈને આજ સુધી સ્ત્રીને બધાએ 'નારી તું નારાયણી' કહીને દેવી તરીકે બિરદાવેલ છે. કહેવાય છે કે જ્યારે સર્જનહારને કાંઈ ઉત્કૃષ્ટ સર્જન કરવાનો વિચાર આવ્યો હશે ત્યારે અતિ નવરાશની પળોમાં અને પોતાનું સમગ્ર કૌશલ વાપરીને સર્જન કર્યું એ સ્ત્રી જ છે.

જો કે મોટાભાગે સ્ત્રીઓને અફસોસ થતો હોય છે કે હું પુરુષ બની હોત તો સારું હતું. કેમ આપણા દેશમાં સ્ત્રીઓની હાલત બહુ દયાજનક છે. પરંતુ આવી હાલતમાંથી પણ સ્ત્રીઓ બહાર આવી શકે છે - જો તે પોતાની શક્તિને ઓળખે અને

મનથી નક્કી કરે તો...! તમારા અસ્તિત્વને ઓળખો અને વિચાર કરો કે સર્જનહારે

સ્ત્રીને શું નથી આપ્યું?

પ્રેમની પ્રતિમા, ફૂલની કોમળતા, ચાંદનીની શીતળતા, ત્યાગ અને સહન-શીલતા, લજ્જા અને મર્યાદા, સેવા અને શ્રદ્ધા, સુંદરતા અને મધુરતા, સંવેદનશીલતા અને ગંભીરતા, મમતા અને ઘેર્યતા - સર્જનહારે સ્ત્રીઓને કેટ કેટલું આપ્યું છે ! આજે મારે તમને આ જ વાત કરવાની છે કે સ્ત્રીઓ તો પુરુષોથી પણ વધારે શક્તિ ધરાવે છે. ઈશ્વરે સ્ત્રીમાં જે કૃષ્ણા, લાગણી અને મનોબળ મુક્યા છે તેમજ પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિમાં પણ અડગ રહેવાની જે તાકાત બક્ષી છે તે સર્વે અણમોલ શક્તિ છે. માનસિક રીતે પણ સ્ત્રી જ વધારે મક્કમ અને મજબુત હોય છે એટલે જ તો કદાચ સ્ત્રીઓ પુરુષો કરતાં વધુ જીવે છે. સર્વે કરતા જાણવા મળ્યું છે કે પુરુષોનું સરેરાશ આયુષ્ય ૭૨ વર્ષનું છે જ્યારે સ્ત્રીઓનું સરેરાશ આયુષ્ય ૭૭ વર્ષનું છે.

વળી દરેક સ્ત્રીને સર્જનહારે કોઈને કોઈ વિશેષતા તો આપેલી જ છે. એટલે સુધી કે સર્જનહારે સર્જનક્ષમતા પણ સ્ત્રીઓને જ આપેલ છે અને આ સર્જનક્ષમતા તો સૃષ્ટિના સર્જનહાર તરફથી સ્ત્રીઓને મળેલ અમૂલ્ય ભેટ છે. વળી આપણે ધ્યાનથી જોઈએ તો

સિંહ-સિંહણમાં સિંહ, મોર અને ઢેલમાં મોર, પોપટ અને મેનામાં પોપટ આમ દરેકમાં પુરુષજાત (Male) જ સુંદર છે. જ્યારે મનુષ્યજાતિ જ એક એવી છે જેમાં સ્ત્રી અને પુરુષમાં સુંદરતા સ્ત્રીઓને જ આપેલ છે. વળી સ્ત્રીઓનો આઈ.ક્યુ. પણ હંમેશા ઊંચો હોય છે. રાણી લક્ષ્મીબાઈ, જીજામાતા, મધર ટેરેસા, ઈંદિરા ગાંધી અને કિરણ બેદી વગેરે બધા આ જ સમાજમાંથી આવેલા છે, જેમાંથી આપણે આવ્યા છીએ. સ્ત્રીઓમાં જો આટલા બધા ગુણો હોય તો

હવે લાગે છે ને કે સ્ત્રી હોવું એ ગૌરવની વાત છે? તો પછી આપણે આવી દયાજનક પરિસ્થિતિમાં રહેવાની શું જરૂર છે? સ્ત્રી ધારે તો શું ના કરી શકે? સ્ત્રી તો પરેખર નસીબદાર છે. સાચે જ સર્જનહારનું સર્વોત્તમ સર્જન છે માટે જ તો ભગવાન માટે પણ કહેવાય છે કે...

“ભલેને તમે ભગવાન કહેવાતા હો રામ તો યે સીતાજીની તોલે ના આવો હો રામ..!”

સ્ત્રી જો ધારે તો - “પોતાની પ્રગતિનો પંથ પોતે જ બનાવે, ફૂલની જેમ જગતમાં સુગંધ પ્રસારાવે, સૂરજની જેમ જ્ઞાનનો ઉજાસ પ્રગટાવે, તારલાની જેમ સૃષ્ટિને ચમકાવે, ઝરણાની જેમ પ્યાસ બુઝાવે, પંખીની જેમ ઊંચાં શિખરો પાર કરે.”

उन्नति
सबमर्सिबल पम्प

U[®] **Unnati**[®]
Since 1969
SUBMERSIBLE PUMP

*"Together we can do it
Together we have always done it"*

Unnati Pumps Private Limited

81, Amarnath Industrial Estate, Opp. Shayona Estate, Naroda Road, Ahmedabad - 380025. Gujarat, INDIA. Phone : 079-22203434 / 0128

Email : sales@unnatipumps.com Website: www.unnatipumps.com

કવર સ્ટોરી

પ્રો. ડો. જે. એમ. પનારા

પૂર્વ પ્રિન્સિપાલ - કણસાગરા મહિલા કોલેજ - રાજકોટ
પૂર્વ NSS કો-ઓર્ડિનેટર, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી

ગુરુપૂર્ણિમા

(સદ્ગુરુના ઉપકારોનું અભિવાદન કરવાનું પર્વ)

सात समंदर की मसि करो, लेखनी करो वनराई,
धरतीसम कागज करो, पर गुरुगुण लिखा न जाय ।

અષાઢ સુદ પૂનમનો દિવસ એટલે વ્યાસ પૂજાનો દિવસ. આ દિવસને ગુરુપૂર્ણિમા અથવા વ્યાસપૂર્ણિમા કહે છે. આ પૂર્ણિમા વરસની મોટામાં મોટી પૂનમ છે. આ દિવસે સંસ્કૃતિના ઘડવૈયાઓનું પૂજન થાય છે. સદ્ગુરુના મહાન ઉપકારોનું અભિવાદન કરવાનું મહાપર્વ એટલે ગુરુપૂર્ણિમા. ગુરુ અને ગોવિંદ બંનેના આશીર્વાદનો ઉત્સવ એટલે ગુરુપૂર્ણિમા. ગુરુપૂર્ણિમા એ ગુરુત્વનું સન્માન છે.

પૌરાણિક કથા :

હજારો વર્ષ પૂર્વે નૈમિષારણ્યમાં વસતા શૌનકાદિ ઋષિઓ સાથા સદ્ગુરુની શોધમાં હતા. તેમણે ભદ્રિકાશ્રમથી ભગવાન વેદવ્યાસને બોલાવ્યા. તેમનામાં સાથા સદ્ગુરુના દર્શન થયા. તેથી શૌનકાદિ ઋષિઓએ અષાઢ સુદ પૂર્ણિમાના દિવસે વ્યાસજીને ગુરુપદે સ્થાપિત કરી તેમનું ભાવપૂર્વક ધોડશોપચાર પૂજન કરી ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ ઉજવેલ હતો, ત્યારથી ગુરુપૂર્ણિમા ઉજવાય છે. આ દિવસે ગુરુભક્તો સદ્ગુરુઓના આશ્રમે જઈ ગુરુના ઉપકારોને યાદ કરીને અભિવાદન કરે છે. મહાભારતના રચયિતા વેદવ્યાસનો આ જન્મ દિવસ હોવાથી તેમના સન્માનમાં ગુરુપૂર્ણિમાને વ્યાસપૂર્ણિમાં પણ કહે છે. વ્યાસજીને આદિ ગુરુ કહેવામાં આવે છે.

ગુરુપૂર્ણિમાની ઉજવણી :

પ્રાચીન કાળમાં શિક્ષણ નિઃશુલ્ક હતું, એ સમયમાં ગુરુઓ પોતાના આશ્રમમાં શિષ્યોને તમામ પ્રકારનું શિક્ષણ પ્રદાન કરતાં હતાં. તેની ગુરુદક્ષિણા સ્વરૂપે શિષ્યો આ વ્યાસ પૂર્ણિમાએ પોતાની યથાશક્તિ દાન-દક્ષિણા આપી ઋણમુક્ત થવાનો નમ્ર પ્રયાસ કરતા હતા. અન્ય ક્ષેત્રને બાદ કરતાં સંગીત અને કલાક્ષેત્રમાં આજે કળિયુગમાં પણ ગુરુ-શિષ્યના સંબંધ પ્રાચીન સમય જેવા જ જોવા મળે છે. ગુરુપૂર્ણિમાની ઉજવણી સમગ્ર ભારતમાં ધામધૂમથી કરવામાં આવે છે. આ દિવસે તમામ આશ્રમોમાં, શાળા કોલેજોમાં, મંદિરોમાં, ગુરુસ્થાનોમાં ગુરુપૂર્ણિમાની પૂજા તેમજ ચરણપાદુકાની પંચોપચાર પૂજા થાય છે. સાધક તથા શ્રદ્ધાળુઓ પવિત્ર નદીઓમાં સ્નાન કરી ગુરુને નમન કરી ધન્યતા અનુભવે છે. તે ઉપરાંત ગુરુ પરંપરાને યાદ કરી તેમને નમન કરે છે. આ દિવસે ધૂન-ભજનના કાર્યક્રમો પણ થાય છે. નેપાળમાં ગુરુપૂર્ણિમાની ઉજવણી બુદ્ધપૂર્ણિમા તરીકે ઓળખાય છે. તેને ત્રિલોક ગુરુપૂર્ણિમા પણ કહે છે. હિન્દુ અને બૌદ્ધ ધર્મમાં ઉજવવામાં આવતો આ તહેવાર છે. ગુરુપૂર્ણિમાનું પાવન પર્વ એટલે જીવનમાં જ્ઞાન અને ભક્તિરૂપી આધ્યાત્મિક પ્રકાશની જ્યોત પ્રગટાવવાનો દિવસ.

શીખ ધર્મમાં મહાન ગુરુઓની યાદમાં 'ગુરુપર્વ' ઉજવવામાં આવે છે. શીખ ધર્મમાં ૧૦ ગુરુ થયા છે, જેમાં શીખ ધર્મના સંસ્થાપક ગુરુ નાનકદેવ, ગુરુ ગોવિંદસિંહ, ગુરુ અર્જુનદેવ તેમજ ગુરુ તેગ બહાદુરનો શહીદી દિવસ ઉલ્લેખનીય છે.

ગુરુ શબ્દનો અર્થ :

ગુરુ શબ્દ આપણા પ્રાચીન અધ્યાત્મની ધરોહર છે. ગુરુ એટલે અજ્ઞાનરૂપી અંધકારને દૂર કરનાર. ગુરુનો અર્થ થાય છે 'ગુ' એટલે અંધારું અને 'રુ' એટલે પ્રકાશ. ગુરુ આપણા અજ્ઞાનરૂપી અંધકારને ઉલેચીને જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશ પ્રગટાવી આપણા પથદર્શક બને છે. બીજા અર્થમાં કહીએ તો ગુરુ એટલે જે લઘુ નથી તે. અંગ્રેજી ભાષામાં ગુરુ શબ્દ જ નથી. તેમાં ટીચર, ઈન્સ્ટ્રક્ટર તથા ગાઈડ જેવા શબ્દો છે, તેમાંથી એક પણ શબ્દ

કવર સ્ટોરી

ગુરુ શબ્દ કે તેના અર્થની ઉંચાઈ સુધી પહોંચતા નથી. ભારતમાં ગુરુ શબ્દ એક વિશિષ્ટ અર્થમાં પ્રયોજવામાં આવે છે. દુનિયાની કોઈપણ ભાષામાં તેનો અનુવાદ થઈ શકતો નથી. દુનિયાની કોઈ ભાષામાં તેનો સંતુલિત શબ્દ નથી, કારણ કે દુનિયામાં કોઈપણ ખૂણે તેના જેવી અનુભૂતિની શોધ નથી થઈ. આપણે ત્યાં સાધક ગુરુની અનુભૂતિ આ રીતે વ્યક્ત કરે છે :-

“હે જી મને ઝીણો - ઝીણો નાદ સંભળાય ગુરુજી મારા આવે છે.

એની સવારીના સુર સંભળાય, હવે અનહદ નાદ સંભળાય...ગુરુજી મારા આવે છે.”

ગુરુ - શિષ્ય પરંપરા :

ગુરુ - શિષ્ય પરંપરા એ ભારતીય સંસ્કૃતિની કરોડરજજી છે. ભારતની ગુરુ પરંપરામાં ‘હું કોઈનો છું’ એ મધુર ભાવ અને કૃતજ્ઞતા સમાયેલી છે. જનકના ગુરુ યાજ્ઞવલ્ક્ય હતા. કૃષ્ણ અને સુદામા સાંદિપનિના શિષ્ય કહેવડાવવામાં ગૌરવ અનુભવતા હતાં. વિશ્વામિત્ર અને વસિષ્ઠની સેવા કરવામાં રામ અને લક્ષ્મણ કદી થાકતા ન હતાં. ઉપમન્યુ કે આરુણિને ધૌમ્ય ઋષિ ગુરુ તરીકે મળ્યા એ પોતાનું સૌભાગ્ય લાગતું. પાંડવો અને કૌરવોના ગુરુ દ્રોણ હતાં. અર્જુન માટે ગુરુ દ્રોણના અંતઃકરણમાં રહેલો ભાવ મહાભારતના યુદ્ધમાં તેને થોડા શિથિલ બનાવે છે. પરશુરામ પાસેથી જ્ઞાન મેળવવા માટે કર્ણે ઘણા કષ્ટો સહન કર્યા હતા. શુક્રાચાર્ય પાસે સંજીવની વિદ્યા પ્રાપ્ત કરવા જનાર કંસની ગુરુભક્તિ આજે પણ આપણને નતમસ્તક બનાવે છે. ગૌડપાદાચાર્યનું નામ આવતાં જ શંકરાચાર્ય ભાવ - વિભોર થઈ જાય છે. છત્રપતિ શિવાજીના ગુરુ રામદાસ અને સમ્રાટ ચંદ્રગુપ્તના ગુરુ યાજ્ઞક્ય તથા સ્વામી વિવેકાનંદના ગુરુ રામકૃષ્ણ પરમહંસ પણ ઈતિહાસમાં અમર છે. હનુમાનજીએ સૂર્યદેવને પોતાના ગુરુ માન્યા હતાં. સૂર્યની સાથે ચાલીને જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું હતું.

કબીર, બુદ્ધ, મહાવીર, ઓશો, જે. કૃષ્ણમૂર્તિ, મહર્ષિ અરવિંદ, રમણ મહર્ષિ, ગાંધીજી, રવિન્દ્રનાથ ટાગોર, જરથોસ્ત, ઈશુખ્રિસ્ત અને ગુરુ નાનકદેવ વગેરેએ વિશ્વને કંઈકને કંઈક અનોખું શિક્ષણ આપ્યું છે. પાશ્ચાત્ય દેશોમાં “હું સોક્રેટીસનો શિષ્ય છું”. એમ કહેવામાં પ્લેટો જીવનની કૃતકૃત્યતા સમજતો અને “પ્લેટો મારા ગુરુ છું” એમ કહેવામાં એરિસ્ટોટલને જીવન ધન્ય લાગતું હતું. જ્ઞાન, સંસ્કાર અને પ્રેમની ત્રિવેણી જેવા આ ગુરુઓ સંસ્કૃતિના રક્ષક અને પ્રસારક બન્યા છે. પૂ. પાંડુરંગ શાસ્ત્રીજી, શ્રી મોરારીબાપુ, સ્વામી સચ્ચિદાનંદજી વગેરે સમાજના ગુરુઓ છે, જેઓએ આખા સમાજને સંસ્કાર આપવાનું મહાકાર્ય કર્યું છે. માત્ર ધર્મ કે શિક્ષણમાં જ ગુરુ - શિષ્ય પરંપરા જોવા મળે છે એવું નથી, સંગીત, નૃત્ય, નાટક જેવી અન્ય કલાઓમાં પણ આ પરંપરા જોવા મળે છે. ઘણા શિષ્ય ગૌરવથી કહેતા હોય કે હું ‘ફલાણા’ નો શિષ્ય છું.

જીવનમાં ગુરુનું મહત્ત્વ :

ગુરુપૂર્ણિમાના દિવસે ગુરુને ભગવાન સમાન માની તેમનું બહુમાન કરવામાં આવે છે. સંત કબીર તો ગુરુનું સ્થાન ઈશ્વર કરતાં પણ ઉંચું માને છે -

“ગુરુ ગોવિન્દ દો ખડે કાકે લાગૂં પાય । બલિહારી ગુરુદેવ કી જિન્હ ગોવિન્દ દિયો બતાય ॥”

કબીરના આ દોહામાં ગુરુની શ્રેષ્ઠતા સ્પષ્ટ રીતે દૃષ્ટિગોચર થાય છે. ગોવિંદને બતાવનાર ગુરુ ગોવિંદ કરતાં પણ શ્રેષ્ઠ છે. કારણ કે એના વગર ગોવિંદનો મહિમા શી રીતે જાણી શકીએ ? આ દોહાને જરા જુદા સંદર્ભમાં જોઈએ તો એમ કહી શકાય કે મારા ગુરુદેવની જ બલીહારી છે કે તેણે જ ઈશારો કરીને મને ગોવિંદ બનાવી દીધા.

સંસ્કૃતિના ઘડતરનું કામ અનેક ઋષિઓ દ્વારા થયું હતું, પરંતુ વેદવ્યાસે એ બધા વિચારોનું સંકલન કરીને સંસ્કૃતિના જ્ઞાનકોષરૂપ ‘મહાભારત’, ‘શ્રીમદ્ ભાગવત’ ઉપરાંત ૧૭ પુરાણોઓની રચના કરી છે. એટલે તો કહેવામાં આવે છે કે દુનિયાનું કોઈપણ જ્ઞાન એ વ્યાસજીનું એટું છે - “વ્યાસોચ્છિષ્ટમ્ જગત સર્વમ્”, મુનિનામપ્યહમ્ વ્યાસઃ” એમ કહીને ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે વ્યાસજીને બિરદાવ્યા છે. વેદવ્યાસના જીવન અને કવનને અમર બનાવવા તેમના અનુગામી ચિંતકોએ સંસ્કૃતિનો પ્રચાર કરનાર સૌને ‘વ્યાસ’ તરીકે સંબોધવાનું નક્કી કર્યું અને આ વિચારો જે પીઠ પરથી કહેવામાં આવે તે પીઠને આજે પણ વ્યાસપીઠ કહેવાય છે. સંસ્કૃતિના વિચારો નિઃસ્વાર્થ ભાવે અને ભક્તિ સમજીને જે વહેતા મૂકે છે તેની પૂજા ગુરુપૂર્ણિમાના દિવસે કરવામાં આવે છે. વ્યાસપીઠ પર બેસનારે કેટલીક પરેજીઓ પાળવી જોઈએ. વ્યાસપીઠ પરથી કોઈની ખોટી નિંદા કે ખુશામત કરી શકાય નહીં, તે સરસ્વતીનો સાચો ઉપાસક હોવો જોઈએ.

કવર સ્ટોરી

અજ્ઞાનના અંધકારને નિવારવા જ્ઞાનની જ્યોત પ્રગટાવનાર ગુરુ-શિષ્યનો સંબંધ અલૌકિક હોય છે. શિષ્ય નમ્રતા અને જિજ્ઞાસાથી ગુરુ પાસે રહેલું જ્ઞાનામૃત પીએ છે. હિન્દીના એક દોહમાં ગુરુ - શિષ્યની ભૂમિકા ખૂબ સુંદર રીતે રજૂ થઈ છે :

“गुरु कुम्हार शिष्य कुम्भ है, घट - घट काढै खोट । अंतर हाथ सहार देत और बाहर मारै चोट ॥”

ગુરુ કુંભાર છે અને શિષ્ય કુંભ છે. જેમ કુંભાર ઝીણી - ઝીણી ખોડ કાઢીને ઘડાને બરાબર આકાર આપવા ટપલાં મારે છે, તેમ ગુરુ પણ શિષ્યની નાની - નાની ભૂલો બતાવીને તેના જીવનને ધારેલો આકાર આપવા ‘ટપલાં’ મારે છે. કુંભારનો બીજો હાથ જેમ કુંભને અંદરથી પંપાળતો હોય છે, તેમ ગુરુ પણ શિષ્ય ઉપર અંતરથી પ્રેમ જ કરતાં હોય છે. ગુરુ માટે એમ પણ કહેવાયું છે કે :

“गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुः गुरुर्देवो महेश्वरः । गुरुः साक्षात् परंब्रह्म तस्मै श्रीगुरुवे नमः ।”

અર્થાત્ બ્રહ્મની જેમ ગુરુ સદ્ગુણોના સર્જક છે, વિષ્ણુની જેમ સદ્વૃત્તિના પાલક છે અને મહાદેવની જેમ દુર્ગુણોના સંહારક છે તેમજ જીવ અને શિવનું મિલન કરાવનાર ગુરુ સાક્ષાત્ પરબ્રહ્મ સમાન છે. આઘ શંકારાચાર્ય કહે છે કે ગુરુને પારસમણિની ઉપમા આપી શકાય કે જે લોઢાને સોનું બનાવે છે. જો કે ગુરુમાં પારસમણિથી પણ આગળ વધી શિષ્યને પોતાનું ગુરુત્વ આપે છે. પોતાની પ્રતિમૂર્તિ બનાવે છે. સદ્ગુરુ એવી વ્યક્તિ છે જે શિષ્યને જન્મ-જન્માંતરના અજ્ઞાનમાંથી મુક્ત કરી સત્યના જ્ઞાન તરફ લઈ જાય છે. ભક્ત અને ભગવાનની વચ્ચે ગુરુ એક સેતુ સમાન છે.

જગતમાં જન્મનાર બાળક માટે પહેલાં ગુરુ તેના માતા-પિતા છે. જે તેના સંસ્કાર ગુરુ કહેવાય છે. માતા-પિતા આપણને જન્મ આપે છે, જ્યારે ગુરુ આપણને જીવન આપે છે. ગુરુને માત્ર એક વ્યક્તિના રૂપમાં નહીં પણ શક્તિના રૂપમાં જોવા જોઈએ. સદ્ગુરુ મળ્યા બાદ શિષ્યને ગુરુચરણમાં પોતાના અહંકારનું વિસર્જન કરવાનું હોય છે. અહંકારની દિવાલ તૂટે છે અને શિષ્ય પરમાત્માને પામી જાય છે. માત્ર જ્ઞાન આપે તે ગુરુ નથી, પરંતુ વ્યક્તિનું ચારિત્ર ઘડતર કરે એ ગુરુ છે. સદ્ગુરુ એ છે જે શિષ્યના જીવનને આનંદથી ભરી દે છે, તેથી જ કહેવાયું છે -

“सद्गुरु ऐसा किजीए जैसा पूनम का चन्द्र, तेज करे पर तपे नहीं, उपजावे आनंद ।”

ગુરુના પ્રકાર :- ગુરુના અનેક પ્રકાર હોય છે અને આ પ્રત્યેક ગુરુની પોતાની આગવી વિશેષતાઓ છે :

- (૧) માર્ગદર્શન ગુરુ : ગુરુ શિષ્યના જીવનમાં યોગ્ય માર્ગદર્શન આપે છે.
- (૨) પૃચ્છક ગુરુ : શિષ્ય પૂછે પછી જ ગુરુ જવાબ આપે છે, પરંતુ અહીં શિષ્ય સાથેના આત્મીય સંબંધોને કારણે ગુરુ પોતે જ શિષ્યને પ્રશ્નો પૂછીને તેના યોગ્ય જવાબ આપે છે. જીવનનો સાચો રાહ બતાવે છે.
- (૩) દોષ વિસર્જક ગુરુ : શિષ્ય આત્મીય ભાવથી પોતાના દોષો કહે છે, ગુરુ તેને દોષોમાંથી બહાર કાઢે છે.
- (૪) ચંદન ગુરુ : જેમ ચંદન પોતાની જાતને ઘસીને સુગંધ આપે છે તેમ સંકટો સહન કરીને પણ શિષ્યના જીવનમાં સંસ્કૃતિની સુવાસ ફેલાવવાનું કામ કરે છે.
- (૫) વિચાર ગુરુ : શિષ્યના અંધકારમય જીવનમાં જ્ઞાનનો પ્રકાશદીપ પ્રગટાવે છે.
- (૬) અનુગ્રહ ગુરુ : અપંગ બાળકને જેમ મા પોતાની કેડ પર બેસાડી પર્વત પર ચડે તેમ બુદ્ધિના મંદ એવા શિષ્યો ઉપર અનુગ્રહ કરીને ગુરુ તેને આગળ વધારે છે.
- (૭) સ્પર્શ ગુરુ : પારસમણિની જેમ સ્પર્શ માત્રથી જ શિષ્યના જીવનમાં મહાન પરિવર્તન સર્જે છે. યોગ્ય શિષ્ય હોય તો ગુરુ પોતાની શક્તિનો સંચાર તેમાં કરી શકે છે.
- (૮) વાત્સલ્ય ગુરુ : ગુરુના સહવાસથી શિષ્યને હૃદય અને ઉષ્મા મળે છે. જે તેના જીવન વિકાસમાં ઉપયોગી થાય છે.
- (૯) કૂર્મ ગુરુ : કાચબી જેમ મીઠી નજરથી પોતાના બચ્ચાનું સંવર્ધન કરે છે તેમ કૂર્મ ગુરુની મધુર દષ્ટિ શિષ્યમાં તેજસ્વિતા વધારે છે.
- (૧૦) ચંદ્ર ગુરુ : ચંદ્રની જેમ દૂર રહીને પણ શિષ્યના જીવનમાં શીતળતા આપી પરિવર્તન સર્જ શકે છે.

કવર સ્ટોરી

- (૧૧) દર્પણ ગુરુ : શિષ્યને આત્મ નિરીક્ષણ કરાવે છે. શિષ્ય પોતાની જાતને ઓળખવાનો પ્રયત્ન કરે છે.
- (૧૨) કૌંચ ગુરુ : આ ગુરુ સ્મરણ માત્રથી શિષ્યનું કલ્યાણ સાધી શકે છે. કૌંચ પક્ષીની માદા છ - છ મહિના સુધી દૂર રહીને પણ પોતાના ઈંડાનું પોષણ કરે છે, તેમ આ ગુરુ પણ દૂર રહેલાં પોતાના શિષ્યનું સ્મરણ કરીને તેના ઘડતરમાં સહાયભૂત બની શકે છે.

સદ્ગુરુનો મહિમા :

આપણા જીવનમાં સદ્ગુરુના અનંત ઉપકારો છે. મનુષ્ય ભલે ચાર વેદ વાંચી લે, તમામ શાસ્ત્રો ભણી લે તેમ છતાં ગુરુ વિના જ્ઞાન મળતું નથી. ગુરુ તત્ત્વને જાણ્યા વિના બધું વ્યર્થ થઈ જાય છે :-

“ગુરુ બિન જ્ઞાન ન ઉપજે, ગુરુ બિન મિટે નહીં ભેદ, ગુરુ: બિન સંશય ના મિટે, ભલે વાંચે ચારો વેદ ।”

ગુરુ એટલે જ્ઞાનયાત્રાના માર્ગદર્શક, પ્રત્યેક અભ્યાસી માટે ગુરુ અનિવાર્ય છે. આધુનિક યુગમાં ઉત્તમ શિક્ષકો ગુરુના સ્થાને આવી શકે છે. રાવણને કોઈ ગુરુ નહોતા તેથી તેની શક્તિઓ વિનાશક માર્ગે વળી હતી. ગુરુ વિનાની સંપત્તિ, બુદ્ધિ કે શક્તિ માણસની પાસે રાક્ષસી કામ કરાવે છે. એટલે જ કદાચ તુલસીદાસજીએ કહ્યું હશે :-

“ગુરુ બિન ભવનિધિ તરઈ ન કોઈ । જો બિરંચી શંકર સમ હોઈ ॥” (રામચરિત માનસ-૭-૧૨)

કોઈ વ્યક્તિ બ્રહ્મા કે શંકરજીનો સમોવડિયો પણ કેમ ન હોય ! પણ ગુરુ વિના ભવસાગર તરવો મુશ્કેલ છે.

ગુરુ પૂજન :

ગુરુ પૂજન એટલે સત્યનું પૂજન, જ્ઞાનનું પૂજન, અનુભવોનું પૂજન, ધ્યેયનું પૂજન. ગુરુનું જીવન ધ્યેયમૂર્તિ જેવું હોય છે. જીવનમાં ધ્યેય આવતાં જ સંયમ આવે છે, સંયમથી શક્તિ સંગ્રહિત થાય છે અને શક્તિથી જ માનવ ધ્યેયની સમીપ જાય છે. ગુરુ દત્તાત્રેયે તો ૨૪ જેટલાં ગુરુ કર્યા હતા. જેની પાસેથી કંઈક નવું જીવન ઉપયોગી શીખવા મળે તે આપણા ગુરુ. આવા ગુરુનું સન્માન કરવું જોઈએ. કેટલાંક લોકો ચમત્કાર બતાવી શિષ્યો મૂંડતા હોય છે, આવા ગુરુઓથી ચેતતા રહેવું જોઈએ. આવા ગુરુઓ આપણા જીવનનો ઉદ્ધાર કરી શકતા નથી. ભારતનો ઇતિહાસ અનેક તેજસ્વી ગુરુઓથી ભરેલો છે. હિન્દુ ધર્મના ઉદ્ધારક આદ્ય શંકરાચાર્યજીએ ઉપનિષદો, વેદાંત અને ગીતા પર ભાષ્ય રચી લોકોને ધર્મનો મર્મ સમજાવ્યો છે, તેની પરંપરામાં આવેલા સન્યાસીઓનું પૂજન પણ આ દિવસે થાય છે.

જે વ્યક્તિઓએ શિક્ષણ કાર્યની જવાબદારી પોતાના માથે લીધી છે, એવી દરેક વ્યક્તિએ પોતાનામાં સદ્ગુરુના લક્ષણો વિકસાવવાનો આ દિવસ છે. પ્રાચીન સમયમાં ગુરુ શિષ્યને વિદ્યાદાન કરતાં હતાં અને શિષ્ય ગુરુપૂર્ણિમાના દિવસે યથાયોગ્ય ગુરુદક્ષિણા આપતાં હતાં. ગુરુ પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા પ્રગટ કરવાનો આ દિવસ છે. આ કળિકાળમાં વિક્તનું હરણ કરવાવાળા ગુરુ તો ઘણા મળે છે, પણ જીવન બદલાવી નાખતાં, બુદ્ધિ અને ખુમારી પ્રગટાવનાર ગુરુ ભાગ્યે જ મળે છે. આજના કાળમાં જો આવા સદ્ગુરુ ન મળે તો - “કૃષ્ણમ્ વંદે જગદ્ગુરુમ્” એટલે કે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણને ગુરુ બનાવી તેમણે દાખવેલા જીવનરાહ પર ચાલીએ એ જ શ્રેયસ્કર રહેશે.

વાસના અને વિકારના આ દેહરૂપી પૂતળાને જેણે ચિરંતન શાંતિનો માર્ગ બતાવ્યો, પશુતૂલ્ય જીવન જીવતા એવા આપણને નરમાંથી નારાયણ થવાનો પથ બતાવ્યો તે ગુરુનું કૃતજ્ઞતાપૂર્વક પૂજન કરીને તેના ધ્યેયને આગળ વધારીએ, તથા તેણે પ્રગટાવેલી જ્યોતને સતત પ્રજ્જ્વલિત રાખીએ એ જ સાચું ગુરુ પૂજન છે અને તેમાં જ આપણું આત્મકલ્યાણ સમાયેલું છે. સમય બદલાય છે તેની સાથે મૂલ્યો પણ પરિવર્તન પામે છે, એવા સમયે સંસ્કૃતિને ટકાવવાની જવાબદારી વિદ્યાદાતા અને વિદ્યાગ્રહણ કરનારની છે. આજની પેઢી સુપાત્ર ગુરુની કદર કરવાની પરંપરા જાળવી રાખશે તો ગુરુપૂર્ણિમા વધુને વધુ મહત્ત્વપૂર્ણ બનશે.

સાચી ગુરુપૂજા કરતાં - કરતાં ગુરુ જીવનનું ગૌરવ આપણા જીવનમાં પ્રગટો એ જ આજના દિવસે સદ્ગુરુ અને જગદ્ગુરુના ચરણોમાં પ્રાર્થના. આવો ગુરુપૂર્ણિમાના આ પવિત્ર દિવસે ગુરુપૂજન કરી એમણે દર્શાવેલા સાચા રાહ પર ચાલીએ.

“ધ્યાનમૂલમ્ ગુરુમૂર્તિ, પૂજામૂલમ્ ગુરુ પદમ્ । મંત્રમૂલમ્, ગુરુવાક્યમ્, મોક્ષ મૂલમ્ ગુરુ કૃપા ॥”

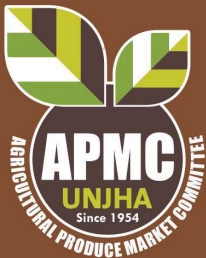
નવી દિશા... નવા વિચાર...

સહકારથી સમગ્ર સમાજની સેવા

- નાગરિકો માટે જૂથ અકસ્માત વીમા યોજનાનો પુનઃ પ્રારંભ...
- પાક સહાય યોજનાનો અમલ...
- ટપક સિંચાઈ યોજનામાં આર્થિક યોગદાન...
- વાયર ફેન્સિંગ યોજનામાં આર્થિક સહાય...
- ખેતીકામમાં ઉપયોગી તાલપત્રીઓનું રાહતદરે વિતરણ...
- જમીન ચકાસણી લેબ તથા સ્પાઈસિસ લેબની નજુવા દરે ટેસ્ટિંગની સુવિધા...
- એ.સી. ભોજનાલયમાં શુદ્ધ અને સાત્વિક ભોજનની ઉત્તમ વ્યવસ્થા...
- માત્ર રૂ. ૧૦/- માં સારી કવોલિટીના ચા-નાસ્તાની સુવિધા...
- માર્કેટયાર્ડમાં ગરમીની સીઝનમાં ફ્રી છાશનું વિતરણ...
- જાહેર સ્થળોએ ઠંડા મિનરલ પાણીની સુવિધા...
- એમ્બ્યુલન્સ તથા ફાયરફાઈટરની ૨૪ કલાક સુવિધા...
- બ્રાહ્મણવાડા મુકામે ૩૦ એકર જમીનમાં અદ્યતન સુવિધાઓવાળા માર્કેટયાર્ડનો શુભારંભ...
- ઉંઝા તાલુકા તથા બજાર વિસ્તારના કુપોષિત બાળકોને દત્તક લઈ માનવતાનું કાર્ય...

જય સહકાર... જય કિસાન...

દિનેશભાઈ પટેલ
ઈન્ચાર્જ સેક્ટરી

અરવિંદભાઈ પટેલ
વા. ચેરમેન

દિનેશભાઈ પટેલ
ચેરમેન

તથા ડિરેક્ટરગણ

ખેતીવાડી ઉત્પન્ન બજાર સમિતિ, ઉંઝા

જીવનમાં આવશે 'યૂ-ટર્ન'

બાહ્ય અપેક્ષાઓ અને બાહ્ય સુખમાં પ્રબળ આકર્ષણ અનુભવીને અપાર આનંદ શોધતા માનવીનું ચિત્ત અશુદ્ધ ભાવો અને અશુદ્ધ વિચારોમાં લીન હોય છે; પરંતુ જ્યારે એ ઈન્દ્રિયોની ગુલામીનો ત્યાગ કરીને મુક્ત બને છે, ત્યારે એના જીવનમાં 'યૂ-ટર્ન' જેવું પરિવર્તન આવે છે.

જ્યાં સુધી એ ઈન્દ્રિયોનો દોડાવ્યો દોડતો હતો, ત્યાં સુધી એનું ચિત્ત સતત ટેન્શનમાં રહેતું હતું. એના જીવનમાં પ્રાપ્તિની હાંફળી-હાંફળી દોડધામ દૃષ્ટિગોચર થતી હતી અને તેને માટે આંધળી દોડ લગાવતો હતો. એક - બે નહીં, પણ પાંચ પાંચ ઈન્દ્રિયોને સતત પોષવાની હોવાથી એને ક્યાંય પગ વાળીને બેસવાની નિરાંત સાંપડતી નહોતી; પરંતુ જે સમયે એ આત્મશુદ્ધિ પ્રત્યે જાગૃત બને છે ત્યારથી એના જીવનમાં પરિવર્તન આવે છે.

પહેલાં જેમાં અપાર રસ હતો, એ પ્રત્યે હવે લેશમાત્ર આકર્ષણ રહેતું નથી. અરે ! એના તરફ એ દૃષ્ટિ પણ નાખતો નથી. જેની પ્રાપ્તિમાં એને જીવનનું પરમ અને સર્વોચ્ચ ધ્યેય દેખાતું હતું, એ ધ્યેય જ બદલાઈ જાય છે એટલે પ્રાપ્તિની કોઈ કામના રહેતી નથી.

આ સમયે ઈન્દ્રિયોની બળબળતી લાલસામાંથી આધ્યાત્મિક મુમુક્ષા પ્રત્યેની ગતિમાં જવા માટે એને કપરી અગ્નિ પરીક્ષામાંથી પસાર થવું પડે છે. આ એક ઊંચો કૂદકો છે, એક મોટી છલાંગ છે, એક એવું કાર્ય છે કે જે બાહ્ય દૃષ્ટિએ દેખાતું નથી, કિંતુ માનવીને એક કિનારાથી છેક બીજા કિનારા

સુધી લઈ જાય છે. એક કિનારા પર અપાર આકર્ષણો હતાં, મોજ-મજા હતી અને ત્યાંથી છલાંગ મારીને એ બીજા કિનારા પર જાય છે, ત્યારે ત્યાં કોઈ ભૌતિક ચીજ-વસ્તુઓ કે આકર્ષણો હોતાં નથી; પરંતુ માત્ર ને માત્ર ચિત્તની પરમ શાંતિ હોય છે.

ભૌતિકમાંથી આધ્યાત્મિક તરફની આ છલાંગ વિશે વિશેષ ચિંતન કરવાની જરૂર છે. આપણે દુન્યવી ભૌતિકતાની કે

ઉચ્ચ આધ્યાત્મિકતાની વાત કરીએ છીએ, કિંતુ આ છલાંગનો, આ હરણફાળનો ક્યારેય વિચાર કરતા નથી. હકીકતમાં પ્રત્યેક ધર્મનું કાર્ય છે તમને ભૌતિકતામાંથી આધ્યાત્મિકતામાં છલાંગ મારવા માટે પ્રેરિત કરવાનું. ધર્મગ્રંથોનો પણ પહેલો અને મહત્વનો આદર્શ તો એ છે કે માનવી જીવનની વિલાસિતાની વ્યર્થતાને ઓળખે અને છલાંગ મારીને વૈરાગ્ય પ્રતિ પોતાની જીવન નૌકાને લાંગરે.

એને માત્ર ઈન્દ્રિયની બ્રામકતા જ સમજાતી નથી; પરંતુ એની પાછળની વ્યર્થતાને એ ઓળખે છે. એ વિચારે છે કે સ્વાદની પાછળ આટલું બધું દોડવો, મેવા-મીઠાઈ અને ફાસ્ટ-ફૂડ આરોગ્યાં, પણ અંતે શું મળ્યું ? એને ખ્યાલ આવે છે કે અંતે તો એના શરીરને જીવલેણ વ્યાધિની પ્રાપ્તિ થઈ. યુવાનીમાં ઈન્દ્રિયોની વાસનાની પાછળ ખૂબ ઘેલો બન્યો; પરંતુ સમય જતાં વિચારશે કે આ વાસનાઓને વેદના આપી અને જે ઈન્દ્રિયોના સુખ પાછળ એ દોડતો હતો, એ ઈન્દ્રિયો જ સ્વયં જીર્ણ અને દુર્બળ બની ગઈ !

આખી જિંદગી કોઈની નિંદા સાંભળવામાં ઊંડો રસ લીધો હતો; પરંતુ એને કશું થયું નહીં, પણ માત્ર નિંદા સાંભળી-સાંભળીને પોતાના કાન અને પોતાનું ચિત્ત કલુષિત થયાં. જે મુલાયમ સ્પર્શની ખેવનામાં એ ખુવાર થયો, એ સ્પર્શ એને શું આપ્યું ? આ રીતે એને ખ્યાલ આવે છે કે ઈન્દ્રિયો માણસના મનને, શરીરને અને જીવનને પોતાની પાછળ આકર્ષે છે; પરંતુ જો માણસ એનો સરવાળો કરવા બેસે તો ખ્યાલ આવે કે એ તો હતો ત્યાંનો ત્યાં જ છે, ઠેરનો ઠેર છે; કારણ એટલું કે ઈન્દ્રિયો રૂપી પાંચેય અશ્વોએ એને આમતેમ દોડાવ્યે રાખ્યો પણ એના જીવનનો રથ તો જ્યાં હતો ત્યાં જ રહ્યો. એ જીવનરથે સહેજે ગતિ કે પ્ર-ગતિ કરી નહીં.

આનો અર્થ એવો નથી કે આપણે કાન, આંખ, જીભ કે ત્વચાની સદંતર ઉપેક્ષા કરવી જોઈએ. એનો અર્થ એવો પણ નથી કે જે શરીરમાં આ ઈન્દ્રિયો વાસ કરે છે, એ શરીર

સમાજ સૃષ્ટિ

પાપભૂમિ છે અથવા તો ઘોર ઉપેક્ષાને યોગ્ય છે કે નરકની ખાણ છે. ઘણા સાધકો આવી ગંભીર ભૂલ કરી બેસે છે અને તેને પરિણામે શરીરની કરાતી ઘોર ઉપેક્ષા એમના શરીરમાં અનેક વ્યાધિઓને નિમંત્રણ આપે છે અથવા તો એ શરીર અકાળે કે વહેલું વિલય પામે છે.

કોઈપણ પ્રકારના સાધકને માટે શરીરનું સ્વાસ્થ્ય જરૂરી છે. તપ અને ત્યાગની પરાકાષ્ટા પ્રગટ કરનાર ભગવાન મહાવીરે પણ દર્શાવ્યું છે કે ‘શરીર નાવ છે અને આત્મા નાવિક છે.’ આનો અર્થ જ એ કે આત્માને માટે શરીરની આવશ્યકતા છે. એ સાચું કે એ શરીરને જાળવવું જોઈએ; પરંતુ વ્યક્તિનું ચિત્ત માત્ર શરીરના સુખમાં જ રમે તેવું થવું જોઈએ નહીં.

શરીર અને આત્માનો પોતપોતાના સ્થાને મહિમા છે. શ્રીમદ્ રાજચંદ્રે કહ્યું છે કે, ‘શરીર છાશનો લોટો છે અને આત્મા ઘીનો લોટો છે.’ બંને એકમાંથી ઉત્પન્ન થયાં હોવા છતાં છાશનો લોટો કોઈ ફરી ભરી આપે છે, પણ ઘીનો લોટો કોઈ ફરી ભરી આપતું નથી. આનો અર્થ એવો નથી કે છાશના લોટાનો ત્યાગ કરવો જોઈએ, બલકે જીવનમાં છાશના લોટા અને ઘીના લોટા વચ્ચેનો ભેદ જાણવો જોઈએ. ઘીના લોટા કરતાં છાશના લોટાને વધુ મહત્ત્વ માનનાર ભૂલ કરે છે એટલે કે દેહની સંભાળ લેવી જરૂરી છે, પણ એ એક અર્થમાં મરજિયાત છે, જ્યારે આત્માનો મહિમા ઘીના લોટા જેવો હોવાથી એને સંભાળવાની વ્યક્તિ કે સાધકની મહત્ત્વની ફરજ છે, પરમ કર્તવ્ય છે. દેહની સંભાળ સ્વાસ્થ્યની આવશ્યકતાની દૃષ્ટિએ થવી જોઈએ, જ્યારે આત્માની સંભાળ વ્યક્તિના

આધ્યાત્મિક સ્વાસ્થ્યની દૃષ્ટિએ થવી જોઈએ.

સાધકને બહાર દોડાવતી ઈન્દ્રિયો જ્યારે અંતર્મુખ બને છે, ત્યારે એનામાં અધ્યાત્મની એક નવી તૃષ્ણા જાગે છે. પહેલાં ઈન્દ્રિય-સુખની પ્રાપ્તિની જે તરસ હતી, તે તરસ હવે અતીન્દ્રિય આનંદની પ્રાપ્તિમાં પલટાઈ જાય છે. પહેલાં મન બહારનાં આકર્ષણોમાં ડૂબેલું હતું, હવે એને ભીતરનું આકર્ષણ જાગે છે. ધીરે ધીરે એ બાહ્ય આકર્ષણોનો ત્યાગ કરીને ભીતરમાં વધુને વધુ વસવાની ખેવના રાખે છે. પહેલાં એનું મસ્તક કોઈ ઈશકી શાયરી કે પ્રેમ-કાવ્યથી ડોલતું હતું, હવે એ જ મસ્તક કોઈ અનહદના નાદની વાતે ડોલવા લાગે છે. પહેલાં વ્યવહારના સંબંધોમાં ભાવુકતાનો અનુભવ થતો હતો. દીકરો થોડી અવજ્ઞા કરે તો હૃદય પર પીડાનો પહાડ તૂટી પડતો હતો. પત્નીથી કોઈ ક્ષતિ થાય તો મન અકળાઈ ઊઠતું હતું. આધ્યાત્મિકતાનો અણસાર પામ્યા પછી પણ જીવનમાં આ બધી ઘટનાઓ બને છે ખરી; પરંતુ એનાથી ચિત્ત પ્રસિત કે વ્યથિત થતું નથી. વ્યક્તિ સાક્ષીભાવે એ સઘળું જોતો હોય છે.

આધ્યાત્મિક છલાંગ એટલે આત્માની ભીતરમાં જાગેલી તીવ્ર ઈચ્છા. આ ઈચ્છા વ્યક્તિને એક જુદા માર્ગે લઈ જાય છે. એનામાં એક એવી તૃષ્ણા જાગે છે કે જે પિપાસા હવે પરમાત્માના મિલન વિના તૃપ્ત થવી શક્ય નથી. એનામાં એવી મસ્તી જાગે છે કે બાહ્ય સુખોમાં મેળવ્યું નહોતું એવું સુખ એને એની આત્માનુભૂતિમાંથી સાંપડે છે. એની આ છલાંગમાં એક પ્રકારની તીવ્ર તરસ હોય છે. એ પરમાત્મા-પ્રાપ્તિની તરસ છિપાવવા

નીકળે છે અને ત્યારે એના હૃદયમાં બસ, માત્ર એક જ રટણ હોય છે કે સર્વસ્વ સમર્પણ કરીને મારે મારા પરમાત્માને પ્રાપ્ત કરવો છે.

વ્યક્તિ જ્યારે આધ્યાત્મિક છલાંગ લગાવે છે, ત્યારે એને વ્યવહાર-જગતની પારાવાર મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડે છે. જેના જીવનમાં ક્યારેય આવી પરમના સ્પર્શની ઈચ્છા જાગી જ નથી, એને વળી આની તડપનો શું ખ્યાલ આવે ? જેના મનમાં આવી તીવ્ર તૃષ્ણા પ્રગટી નથી, એને વળી આ તરસની ઓળખ ક્યાંથી સાંપડે ? આને પરિણામે વ્યક્તિને વ્યવહાર જગતનો ઉપહાસ સહન કરવો પડે છે.

આ સ્થિતિ કે દશા સાહસ માગે છે તમારે વ્યવહાર જગત તરફથી આવતાં સંકટો, મુસીબતો અને ઉપેક્ષાઓનો સામનો કરવાનો હોય છે. સંત એકનાથ કે તુકારામ, મીરાં કે આનંદધન, વિવેકાનંદ કે ગાંધીજી વ્યવહાર જગતની મુશ્કેલીઓથી મૂંઝાઈ ગયા હોત તો ? તો એમને ક્યારેય કશી ‘પ્રાપ્તિ’ થઈ ન હોત; પરંતુ એમની આધ્યાત્મિકતાએ એમના હૃદયમાં એક અપૂર્વ સંકલ્પ શક્તિ પ્રગટ કરી હતી. જેમ કોઈ વીર યોદ્ધો રણ મેદાનમાં આવતી આપત્તિઓ પર વિજય મેળવે છે, એ જ રીતે અધ્યાત્મક સાધક પણ એ પછી આવતી બાહ્ય અને આંતરિક આપત્તિઓ સામે સંકલ્પપૂર્વક લડે છે અને એના પર વિજય મેળવે છે. આનો અર્થ જ એ કે જેવી વીરતાની જરૂર યુદ્ધના મેદાનમાં શત્રુને પરાજિત કરવા માટે હોય છે, તેનાથી પણ વધુ મોટી વીરતાની જરૂરી અધ્યાત્મના મેદાનમાં આવતા આંતર-બાહ્ય શત્રુઓના વિજય માટે હોય છે. ■

“...તો ઘર બનશે સ્વર્ગ”

ઘર એક મંદિર :-

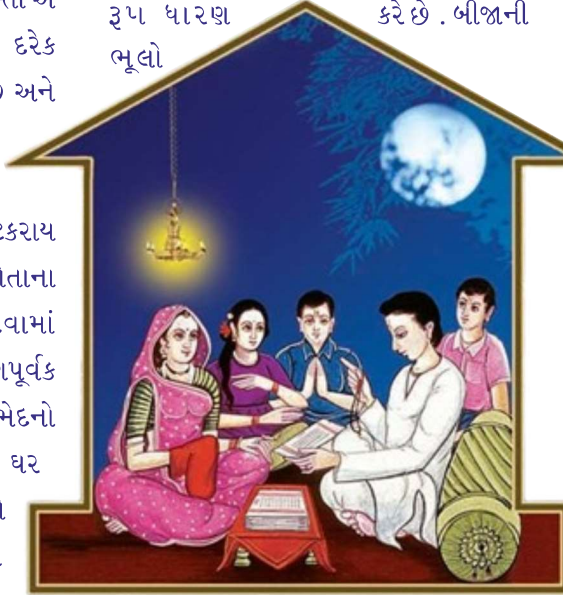
ઘર એ પ્રેમ, સમર્પણ, સદ્ભાવ અને સંસ્કારોનું પાવન મંદિર છે. મંદિર માણસને પવિત્રતા બક્ષે છે. આ મંદિર ભગવાનનું નથી, ઈન્સાનનું છે. ભગવાનના મંદિરમાં તો માણસ દિવસમાં એક વાર જાય છે જ્યારે આ મંદિરમાં તો માણસ બધો વખત રહે છે. આ મંદિરમાં ભગવાનની જેમ એક ચેતના નહિ પણ અનેક ચેતનાના સમૂહનો જીવંત નિવાસ છે. આ અનેકતામાં એકતા એ જ ઘરને સ્વર્ગ બનાવવાની કળા છે. દરેક વ્યક્તિ ચિંતનશીલ છે, વિચારશીલ છે અને દરેકને વિચારવાનો સ્વતંત્ર અધિકાર છે. સ્વતંત્ર વિચાર એ તો ઘરની શોભા છે. પણ જ્યારે એકબીજાના વિચારો ટકરાય છે. ત્યારે અથડામણ ઊભી થાય છે. પોતાના વિચારોને આગ્રહપૂર્વક વળગી રહેવામાં આવે છે, અને સામેના વિચારને દબાણપૂર્વક તોડવામાં આવે છે. ત્યારે વિચાર ભેદનો જન્મ થાય છે. આવી પરિસ્થિતિમાં ઘર મંદિર રહેવાને બદલે ગંદકીનો ઉકરડો બની જાય છે. સ્વર્ગ બનવાને બદલે નર્કજેવી સ્થિતિ ઘરમાં ઊભી થાય છે.

**જીવતાં જો આવડે, તો જાહોજલાલી જિંદગી,
જીવતાં ન આવડે, તો પાયમાલી જિંદગી.**

આવી સ્થિતિમાં જીવન જીવવાની સાચી રીત માણસે શીખી લેવી જોઈએ. જીવન જીવતાં જો આવડી જાય તો ગમે તેવા પ્રતિકૂળ સંજોગોમાં પણ માણસ સુખનું જીવન જીવી શકે.

ઘરને સ્વર્ગ બનાવવાની પહેલી ચાવી - સ્વીકાર ભાવ :-

બીજાની ભૂલોને ભૂલો, પોતાની ભૂલોને સુધારો. આપણે તો ઊલટું કરીએ છીએ. પોતાની ભૂલને ઢાંકીએ છીએ, છુપાવીએ છીએ અને બીજાની નાની-નાની ભૂલને પહાડ જેવડી બનાવી દઈએ છીએ. પોતાની પહાડ જેટલી ભૂલને ગણકારતાં પણ નથી. પોતાની ભૂલો છુપાવવાથી ભૂલ છુપાતી નથી, અંદર ને અંદર વિકરાળ રૂપ ધારણ કરે છે. બીજાની ભૂલો

જોયા કરવાથી મન ગરીબ બને છે, ઘરમાં શાંતિનો સૂરજ આથમવા લાગે છે. બીજાની ભૂલોને પ્રગટ ન કરવી એ જીવવનો સંયમ છે અને પોતાની ભૂલને પ્રગટ કરવી એ મનની સરળતા છે.

એક સુશીલ યુવકનાં લગ્ન થયાં. ધર્મ-પત્ની ઘરમાં આવી. નવો સંસાર

વસાવવાની તૈયારી શરૂ થઈ. સંયોગની વાત એ કે પતિ જેટલો સુશીલ, પત્ની એટલી જ કુટિલ. કોઈ યુવાન સાથે એને પ્રેમસંબંધ હતો. લગ્ન થયા પછી પણ આ લફરું ચાલતું રહ્યું. યુવતી પોતાના જૂના પ્રેમીને મળવાની ઈચ્છા રાખતી, પણ અવસર ન મળતો.

પતિને ખ્યાલ નહોતો કે પત્નીનું આવું નાટક ચાલે છે. એણે વિચાર્યું : ‘ પત્ની મારી પ્રાણથી પણ ખ્યારી છે, મારા માટે મરી છૂટવાવાળી છે.’ આપણે જેટલી ઊંચી ધારણાઓ રાખીએ છીએ, એટલો જ વધારે ધોખો ખાઈએ છીએ. કોણ કોને ખ્યારું છે ? પોતાનાથી વધુ ખ્યારું સંસારમાં બીજું કોઈ નથી. પતિ અંદર - અંદર ચિંતાતુર છે.

એક દિવસ પતિને ગંધ આવી ગઈ, પતિને અંદેશો આવી ગયો : ‘કંઈક ગરબડ લાગે છે. સંભવ છે કે મારી કંઈક ભૂલ હોય.’ એક દિવસ બહારગામ જવાનું બહાનું કરી તેણે પત્નીને કહ્યું : ‘હું કાલે આવી જઈશ.’ અને પતિ ઘેરથી રવાના થયો.

પત્નીને મોકો મળ્યો. તેણે પોતાના પ્રેમીને ફોન કરી ઘરે બોલાવ્યો. પ્રેમી સમયસર આવી પહોચ્યો. બન્ને રૂમમાં વાતો કરવા લાગ્યાં. પ્રેમી રાત્રે ત્યાં જ ઊંઘી ગયો. મધરાતે એનો પતિ પાછો ફર્યો. પત્ની દરવાજો બંધ કરવાનું ભૂલી ગઈ હતી. પતિ આવીને જુએ છે : બેડરૂમમાં તેની પત્ની એના પહેલાનાં પ્રેમી સાથે સુતી છે. તેને બહુ દુઃખ થયું. પોતે ઓઢેલી શાલ કાઢીને એ બન્નેનાં શરીર પર ઢાંકીને ત્યાંથી એ ચાલ્યો ગયો. સવારે પત્ની ઊઠી ત્યારે તેને ખ્યાલ આવ્યો :

સમાજ સૃષ્ટિ

‘આ શાલ તો મારા પતિની છે. અહીં ક્યાંથી ? એમણે અમને ઓઢાડી લાગે છે.’

પતિ બીજા દિવસે ઘરે આવ્યો. પ્રેમી ભાગી ગયો હતો. પત્નીએ વાતનો ખુલાસો કર્યો નહિ. પતિએ પણ કંઈ ન કહ્યું. તે પોતાની પત્નીને એ બાબતે દુઃખી કરવા માગતો નહોતો. પત્ની મનમાં ડરે, ભયભીત થાય. એક દિવસ પતિ બીમાર પડ્યો. પત્ની બાજુમાં બેસીને રડતી હતી. પત્નીને રડતી જોઈ, પતિએ કહ્યું : ‘રડવાની શી જરૂર છે ? રડ નહિ, કેમકે હું રહું ન રહું, પણ તને પ્રેમમાં કોઈ ખોટ નહિ પડે.’

પત્ની સમજી ગઈ. તેણે કહ્યું : ‘પ્રાણનાથ તમારી વાત સાચી છે. તમારી દષ્ટિએ મને ફરક નથી પડવાનો, પરંતુ એક વાતનો ફરક પડશે. ‘દેખે કો અનદેખા’ કરનેવાલે આપ હૈ. ઉઘાડીને ઢાંકવાવાળા તમે છો. તમારા જેવા પતિ મળવા ત્રણ કાળમાં દુર્લભ છે, માટે રહું છું. સંસારમાં પ્રેમ તો કોઈને પણ મળી શકે છે., પણ ઉઘાડીને ઢાંકવાવાળા મળવા મુશ્કેલ છે. પતિએ કહ્યું : ‘ભૂલી જા. જે થઈ ગયું તે થઈ ગયું.’

ભૂલ કરવી ઈન્સાનનો સ્વભાવ છે, ભૂલનો સ્વીકાર કરવો એ દેવતાઓનો સ્વભાવ છે અને ભૂલ કરીને ફરી ભૂલ ન કરવી એ ઈશ્વરનો સ્વભાવ છે. પોતાના ગુણોથી પત્નીના અવગુણોને ઢાંકી દીધા - આ પતિની વિશેષતા છે. આપણે તો બીજાના ગુણો ઢાંકતાં રહ્યાં અને અવગુણોને પ્રગટ કરતાં રહ્યાં. જીવનની મહાનતા એમાં છે કે બીજાની ભૂલને ઢાંકી અને તમારી ભૂલને ખુલ્લી કરો. કમ સે કમ બીજાના દોષો તો ન જ પ્રગટ કરીએ. આ મર્યાદા માણસે જાળવવાની છે.

માનવી પોતાને ઊંચો બતાવવા અને સામેની વ્યક્તિને હલકી સાબિત કરવા માટે બીજાની ભૂલોને મરી-મસાલા નાખી વધારે રસપ્રદ બનાવતો જોવા મળે છે. આવા સ્વભાવથી સાવધ રહેજો. તેનાથી તમારું જીવન તો બરબાદ થશે જ, બીજાના જીવનમાં પણ આગ લાગશે.

આપણે બીજાની ભૂલો શા માટે કાઢીએ છીએ ? એક કારણ સ્પષ્ટ છે : આપણે કોઈ પણ વ્યક્તિને તે જેવી છે તેવી નથી સ્વીકારતા. આપણને એમાં નાના - મોટા ફેરફારો કલ્પવાનો ખૂબ ઉત્સાહ હોય છે. તમારા ગમા-અણગમા તમારી અંગત બાબત છે. એ કોઈના પર ઠોકી ન બેસાડાય. એમ કરવાથી સંબંધોમાં તનાવ આવે છે, તિરાડ પડે છે, અને એ કારણે જો આપણને કોષ આવે તો એ આપણી સમસ્યા છે, બીજાની નહિ. કોઈપણ સંબંધ સંપૂર્ણત : સ્વીકાર માગે છે. જે જેવું છે તેને એવું જ રહેવા દઈને જો સ્વીકારી શકાય તો સંબંધોમાં મધુરતા સદાને માટે જળવાઈ રહેશે.

તમે તમારા બોસ સાથે કે બસના કંડક્ટર સાથે કે સિનેમા જોવા જાઓ ત્યારે ડોરકી પર સાથે ઝઘડો છો ? નહિ. શા માટે ? કારણ કે તેઓ બહુ દૂરના છે. એમની સાથે તમારે જીવનના થોડા જ કલાકો વિતાવવાના હોય છે. અને બીજું એ કે દૂરના હોવાથી એમની સાથે તમે સારો વ્યવહાર એટલા માટે કરો છો કે ત્યાં તમારી પ્રતિષ્ઠાનો પ્રશ્ન છે. નજીકના સાથે ખરાબ વર્તન કરવાનું કારણ એ છે કે ત્યાં પ્રતિષ્ઠાનો પ્રશ્ન નથી. પ્રતિષ્ઠા બાકી બચી હોય તો એની ચિંતા હોય ને નજીક રહેવાથી એકબીજાની કમજોરીઓ અને ભૂલો જોવાની ટેવી પડી જાય છે. આવી ટેવ સંબંધોમાં સંઘર્ષ અને અશાંતિ ઊભાં કરે છે.

જે તમારી સૌથી નજીકનાં છે, જીવનનો મોટો ભાગ તમારે જેમની સાથે વિતાવવાનો છે એમની સાથે તમે શા માટે કડવાશ ઊભી કરો છો ? જેમને તમે સૌથી વધુ ચાહો છો, એમને જ તમે સૌથી વધુ દુઃખ પહોંચાડો છો. આ ક્યારેય સમજાયું છે તેમને ? તમારી વાણી, તમારું વર્તન જેમને માટે સૌથી વધુ મહત્વ ધરાવે છે, એ જ લોકો તમારા દ્વારા સૌથી વધુ તકલીફ સહન કરે છે.

તમે પણ માણસ છો. તમને પણ જરૂર છે હુંફની, પ્રેમની, કાળજીની અને તમારી આસપાસના ધબકતા સંબંધોની ખરું ને ? તો વિચારી જુઓ કે તમે જ્યારે એવું બોલો છો કે ‘મને કોઈના પણ વિના ચાલશે’ ત્યારે ખરેખર તમે એનો અર્થ સમજીને બોલો છો ? તમે શું ખરેખર કોઈના વિના જીવી શકશો ? જો ના, તો તમારે સ્વીકારની ભાવના કેળવવી પડશે. સ્વીકારની ભાવના કેળવવાથી મન ફરિયાદ કરતું બંધ થઈ જશે અને બીજાની કમજોરીઓ પ્રત્યે પણ સ્વીકારની લાગણી ઊભી થશે.

કોઈક શાયરે કહ્યું છે :

**ફૂલોની સાથે દોસ્તી બાંધી છે ત્યારથી
કાંટાઓ મને ગમવા લાગ્યા છે.**

સંબંધો ફૂલની જેમ વિકસવા અને ખીલવા જોઈએ અને એ ત્યારે જ સંભવિત છે જ્યારે બીજામાં રહેલી કમજોરીઓના કાંટાનો પણ આપણે સ્વીકાર કરીએ. સ્વીકારભાવ એ જ સહનશીલતા છે, એ જ ક્ષમાશીલતા છે, એ જ ઉદારતા છે અને એ જ મધુરતાનો મંત્ર છે. સ્વીકારભાવ આવે એટલે બીજાની કમજોરીઓ વચ્ચે પણ જીવવાનો એક અનોખો આનંદ અનુભવી શકાશે.

નટવર આહલપરા

બાણીતા લેખક, કેળવણીકાર, કોલમિસ્ટ, અભિનેતા અને ઉદ્દેશક, સારસ્વત એવોર્ડ વિજેતા
૩૨ પુસ્તકોનું પ્રકાશન અને ૩૫ પારિતોષિક વિજેતા

પાણી બચાવો...

બચાવશું, જરૂર બચાવીશું, મોઘું મૂલ્ય પાણી, એ વાતે આજે અમે બરાબર મનમાં આણી.

વિશ્વ માનવને જેટલી હવાની જરૂર છે તેટલી જ પાણીની પણ છે. જીવન ટકાવવા પાણીની દરેકને જરૂર પડે છે. પૃથ્વી અને મનુષ્ય બંને માટે પાણીની તાતી જરૂર છે. પાણી વિના અનાજ, ફૂલ, ફળ-ફળાદિ, ઔષધ અને વૃક્ષોનું શું થાય ? પ્રશ્ન જ વિશ્વ માનવને ધ્રુજાવી જાય છે.

પાણીનું મહત્વ :-

આપણું શરીર પાંચ તત્ત્વનું બનેલું છે. તેમાં એક જળતત્ત્વ છે, જળ વિના મનુષ્યનું જીવન શક્ય જ નથી. એમાંય આપણે વરસાદ ઉપર નિર્ભર રહેવું પડે છે. વરસાદ ન પડે તો દુકાળ પડે છે. ડગલે ને પગલે, સૂતા, ઊઠતાં, જાગતાં, બેસતાં, ક્ષણે-ક્ષણે પાણીની જરૂર પડે છે.

હવે કહેવત ફેરવવી પડશે. જેમ કે ‘પાણી પહેલા પાળ બાંધવી’ એમ નહીં પણ ‘પહેલા પાણી પછી પાળ બાંધવી’ ‘પહેલું સુખ તે જાતે નર્યા’ પણ હવે એમ કહેવું પડશે કે ‘પહેલું સુખ તે ઘરમાં પાણી ભર્યા’. અહીં લોકમાન્ય ટિલક યાદ આવે છે. તેમણે કહ્યું હતું કે વિશ્વની કે રાષ્ટ્રની સેવામાં સ્વાર્થ નહીં પણ પરમાર્થ હોવો જોઈએ. તો પ્રમુખ કેનેડીએ કહેલું : ‘તમારો દેશ તમારા માટે શું કરી શકે છે ? તેમ ન પૂછો પણ તમે તમારા દેશ કે વિશ્વ માટે શું કરી શકો છો ? એમ (જાતને) પૂછો.’

વિશ્વમાં ગંગા જેવી માતા છે ને પિતા

સમ હિમાલય છે. તેનાં પાણીના ઝરણાંને વહેતા રાખવાં છે. નદી, સરોવર પાણી આપે છે. આ બધાનું આપણે ક્ષણે ક્ષણે જતન કરવા બરાબર જાગ્રત થઈશું, સજજ થઈશું. ભૂપૃષ્ઠ પરના નબળા ભાગો હલી ઊઠે છે, તેને આપણે ધરતીકંપ કહીએ છીએ પણ પાણીને બચાવીશું તો આવનારી પેઢીની આપત્તિઓ ઓછી થશે. નહીં તો વિશ્વભરમાં ફેંકાયેલું પાણી નહીં બચાવી, એનું વાવાઝોડું આપણને ભરખી જશે. આ સત્યને આપણે જ ઉકેલવું પડશે. કોરોનામાં સવાર- સાંજ બે વાર ન્હાતા હતા. પાછું કહેતા હતા કે ‘મેડિકલ સાયન્સે કહ્યું છે કે, બે વાર નહાવું, આખો દિવસ હાથ ધોતાં રહેવાના.’

આ સમયે ખર્વો લિટર પાણી વેડફાવું તેનું શું ? મજૂરી કરતાં મજૂરો બે વાર ન્હાયા હશે ? પણ હવે લોકો જાગવા માંડ્યા છે. ‘જળ એ જ જીવન’ ને બરાબર સાર્થક કરવું જ પડશે. હું વર્ષ ૨૦૧૮ માં સિંગાપોર સાહિત્ય પ્રવાસમાં ગયો હતો. ૨૦૦ એમ.એલ પાણીની બોટલ ૮૦ રૂપિયામાં મળતી હતી. ત્યાં નથી નદી, નથી સરોવર પણ પાણી બચાવવાનું અભિયાન જોરદાર છે.

દિલ્હીમાં યમુના નદી ઐતિહાસિક ઊંચા સ્તરે પહોંચી ગઈ હતી. ૪૫ વર્ષ પછી યમુનાનો જળસ્તર ૨૦૭.૪૯ મીટરની સપાટી વટાવી ૨૦૭.૮૯ મીટર પહોંચ્યો હતો. દિલ્હીમાં જ નહીં સમગ્ર વિશ્વમાં આ પરિસ્થિતિ વર્ષ ૨૦૧૪ થી ભયંકર રીતે નિમાર્ણ થઈ રહી છે. હિમાલયની વેલીમાં પણ જળવાયુ પરિવર્તનની ભારે અસર જોવા

મળી રહે છે. પાણી બચાવવા દિવસ-રાત જાગવું પડશે.

યુએસએમાં ગરમીએ રેકોર્ડ તોડ્યો. ૧૧ કરોડથી વધુ લોકો ઝપેટમાં આવી ગયા હતાં. અમેરિકા, યુરોપ અને જાપાનમાં આગઝરતી ગરમી પડી હતી અને તાપમાન ૧૦ ડિગ્રી વધ્યું હતું. પૃથ્વી પર ક્લાઈમેટ ચેન્જની ભયાનક અસર વર્તાવાની શરૂઆત થઈ ગઈ છે. જાપાનની રાજધાની ટોક્યો બહાર મુકાયેલા કુવારાઓમાં બાળકોએ પલળીને ગરમીથી રાહત મેળવી હતી. અંતે ટાઢક કોણે કરી ? પાણીએ જને ? પણ પાણી જ નહીં હોય તો ?

પાણી આ રીતે બચાવી શકાય :-

જીઓલોજીકલ પદ્ધતિને વધુ સક્રિય બનાવી ખારાશ રોકીને, ઘરમાં સ્નાન, રસોઈ, કપડાં, વાસણ, સફાઈ, શેવિંગ વગેરે દિનચર્યા જરૂરિયાત મુજબ પણ કરકસર કરીને પાણી બચાવીએ.

શાળા, મહાશાળા, યુનિવર્સિટી અને નાટ્યસંસ્થા દ્વારા ‘પાણી બચાવો’ ની કાવ્ય, નિબંધ, વક્તૃત્વ, ગાયન, નાટ્ય, એકપાત્રિય અભિનય જેવી સ્પર્ધાથી જબરદસ્ત જાગૃતિ લાવી શકાય. આ અભિયાનમાં શેરી નાટકો ભજવવાં જોઈએ.

મંદિર, મસ્જિદ, ચર્ચ, હોટેલ, ફનવર્લ્ડ, વોટરપાર્ક, ધર્મશાળાઓમાં માઈકમાં એનાઉન્સમેન્ટ કરીને તેમ જ પેમ્પલેટ અને પત્રિકાઓ દ્વારા ‘પાણી બચાવો’ ની કાયમી ઝુંબેશ ચલાવવી જ પડશે.

ગામડા કરતાં શહેરમાં લોકોને પાણીની

સમાજ સૃષ્ટિ

ખૂબ જ જરૂરિયાત રહે છે. અને બગાડ પણ ખૂબ થાય છે. ઘરેઘર આવતાં અખબારો, સામાયિકમાં સંદેશ સતત ચાલુ રહેવો જોઈએ. શાળા, કોલેજ અને યુનિવર્સિટીમાં કરોડો પુસ્તકો પ્રકાશિત થાય છે. તેમાં નિયમિત રીતે સંદેશ આપી જાગૃતિ લાવી શકાય.

બેન્ક, નગરપાલિકા, મહાનગર-પાલિકા, મેટ્રો સિટી, ઈન્ફ્યુરન્સ કંપનીમાં અપાતી ડાયરીઓમાં ફરજિયાત 'પાણી બચાવો' નો સંદેશ આપી જાગૃતિ લાવી શકાય.

આપણે જળ બનાવી ન શકીએ તો કાંઈ નહીં પણ જળ બચાવી તો શકીએ ને ? ચક્ષુદાન, દેહદાન, રક્તદાનની જોરશોરમાં જાહેરાત કરીએ છીએ તો પાણી બચાવોની જાહેરાત કેમ નહીં ? ઝૂંપડપટ્ટીનાં બાળકોને, લોકોને કપડાં, નાસ્તો, અનાજ, છાશ અને સ્લીપર તેમ જ શિક્ષણ બચતનું માર્ગદર્શન આપવું જોઈએ. વિશ્વના તાલુકા પંચાયતો, જિલ્લા પંચાયતો, કલેક્ટર, મામલતદાર ઓફિસ, બહુમાળી જિલ્લા સેવાસદનો, સંસદભવન, સચિવાલય, મુખ્યમંત્રી, પ્રધાનમંત્રી, અન્ય મંત્રી, ધારાસભ્યો, સચિવોનાં કાર્યાલયો તથા બંગલાઓના સ્વીપરોને પાણી બચતની કાળજી લેવા માટે કહેવાશે તો પાણી બચત થશે, થશે ને થશે જ. જો કે મહાનુભાવોએ પણ સ્વયંશિસ્ત કેળવવી પડશે.

નાની-મોટી હોસ્પિટલ, રમતગમતનાં સ્ટેડિયમ, વિજ્ઞાનકેન્દ્રો, બાલવાટિકા, ફન વર્લ્ડ, વોટર પાર્ક, લાઈબ્રેરીમાં પાણી બચાવો નાં સૂત્રનો અમલ પણ થવો જોઈએ. અમૃતકૃષિની વૃદ્ધિ થઈ રહી છે.

સરકાર સરકારી કામ કરે જ છે પણ

વિશ્વના નાગરિકોએ સ્વયં શિસ્ત કેળવવી પડશે. **Charity begins the home.** આચાર એ જ પ્રચારનું શ્રેષ્ઠ સાધન છે. હું પહેલાં પાણી બચાવું પછી જ અન્યને કહી શકું. વિશ્વના પ્રત્યેક માનવે પોતાનાથી પ્રારંભ કરવાનો છે. પોતાના ઘરમાં નાના બાળકથી માંડી ઘરના સૌએ બરાબર ધ્યાન આપવાનું છે. હાઈરાઈઝ બિલ્ડિંગના રહેવાસીઓએ અને સ્વીપરોએ પાણી બચાવવું જ પડશે.

પાણી બચાવવાનો દીવો પ્રગટીને અજવાળું આપવા મંડ્યો છે :-

વિશ્વમાં માનવ, પ્રકૃતિ, પાણી, વન-ઉપવન, પશુ-પ્રાણી, વૃક્ષ અને પર્યાવરણની ચિંતા કરનારા જાગે છે અને સૌને જગાડી રહ્યાં છે. પોતે વિશ્વને જિવાડી પછી જીવી રહ્યાં છે. ટાઢ, તડકો અને વરસાદને વેઠી, રાત-દિવસ અને પરિવારને જોયા વિના નિઃસ્વાર્થભાવે, માન-સન્માન વિના સેવા કરી રહ્યાં છે. ચાર દષ્ટાંતો આશીર્વાદરૂપ અને પર્યાપ્ત છે.

(૧) ગુજરાતમાં રાજકોટ જળકાંતિ ટ્રસ્ટના પ્રમુખ અને ખેડૂતપુત્ર વળી પ્રકૃતિ અને પાણીપ્રેમી મનસુખભાઈ સુવાગીયાએ ધીમે ધીમે પણ નક્કર રીતે સૌરાષ્ટ્ર અને ગુજરાતમાં ખરા અર્થમાં જળસંચયના અને પાણી બચાવવાના અને પાણીની તંગી નિવારવાના, શ્રીગણેશ વર્ષોથી કરી દીધા છે. તેમની ચેકડેમ યોજના આશીર્વાદરૂપ છે. વિશ્વમાં તેમનો પડઘો પડ્યો છે.

(૨) રાજકોટના બીજા પ્રહરીનું નામ છે વિજયભાઈ ડોબરિયા 'વધુ વૃક્ષો વાવો, વધુ વરસાદ લાવો.' આ સુવિચારને સાર્થક કરનાર વિજયભાઈ સદ્ભાવના વૃદ્ધાશ્રમના સેવાભાવી સંચાલન સાથે માત્ર વૃક્ષ વાવવાનું જ નહીં પણ

પાણીના ટેન્કર દ્વારા રોજમદારને પગાર આપી રોજ રાજકોટથી ભાવનગર હાઈવે ઉપર ૨૨ હજાર વૃક્ષોને પાણી પાઈને તેનું જતન કરાવે છે. પડધરી ગામમાં હજારો પીપળા વાવી, ઉછેર્યા છે. આપણને કેટલો બધો ઓક્સિજન પૂરો પાડે છે. વરસાદ લાવે છે.

(૩) ત્રીજા પ્રહરી છે બિહારના ખેડૂત પિતાના પુત્ર રાજેશ સુમન. તેઓ બિહારના સમસ્તીપુર જિલ્લામાં રહે છે. વૃક્ષ વાવવાનું, પાણી બચાવવાનું ભગીરથ સેવાકાર્ય કરી રહ્યા છે. સાંસે હો રહી હૈ કમ, આઓ પેડ લગાયે, પાની બચાએ હમ એવું સૂત્ર લખેલું બેનર હાથમાં હોય અને પીઠ પાછળ વીસ લિટર પાણીની પારદર્શક ખાલી બોટલમાં છોડ હોય છે. આ યુવાને અત્યાર સુધીમાં બિહાર, ઓડિશા, ઝારખંડ, ઉત્તર પ્રદેશ અને દિલ્હીમાં આશરે બે હજાર જેટલી 'હરિતયાત્રા' કરી છે. રાજેશ સુમન કહે છે કે પાણી અને પર્યાવરણની જાળવણી માટે વિશ્વ કોઈ નક્કર પગલાં નહીં લે તો આવનારા દિવસોમાં ઓક્સિજન બોટલ લઈને ફરવું પડશે. પાણી માટે ટળવળવું પડશે. માટે આજે જ, અત્યારે જ પાણી અને વૃક્ષનું જતન કરીએ.

પાણી બચાવવા મેં શું કર્યું ?

મનેય પ્રશ્ન થાય છે કે મેં પાણી બચાવવા શું કર્યું ? ઉત્તરમાં કહું તો પાંત્રીસ વર્ષ વર્ગખંડમાં નાનકડો દીવો બનીને અનેક વાર 'જળ' એ જ જીવન વિષય પર નિબંધ ઉપરાંત પાણી બચાવવાના વિષયની કવિતા, પાઠ ભણાવ્યા હતા. ગુજરાત સરકારના જળસંપત્તિ દિન કાર્યક્રમમાં સંચાલન કરતી વખતે પાણી બચાવો ના સુભાષિત કહ્યા હતા. **આવતીકાલ થશે ઉજવણ, દરિયો નહીં જાય તાણી, જાગી ગયાં છીએ, જીવનભર બચાવીશું પાણી.** મો. ૯૯૭૪૦ ૯૦૯૪૨

Reach the pinnacle of
SOPHISTICATION

THE SPIRE

3 BHK HAPPY LIVING & SHOPS

Security with CCTV

Jogging Track

Landscape Garden

Club House Indoor games

Multi Purpose Hall

Open Theatre

Gymnasium

Gazebo

Children Play Area

Senior Citizen Sitting

Drop Off Zone

DG Set

SCAN FOR LOCATION

Nr. Bharat Petrol Pump, Opp. Babylon Club
S.P. Ring Road, Ahmedabad 380060

CONTACT NO.
+91 75 75 00 92 77

SCAN FOR BROCHURE

PR/GJ/AHMEDABAD/AHMEDABAD CITY/Ahmedabad Municipal Corporation/MN235AA10135/211022 | www.gujrera.gujarat.gov.in

મૂલ્ય વગરની સૌજન્યતા નિર્ભળ બની જાય છે

સૌજન્યતા ત્યાં સુધી જ સારી જ્યાં સુધી તેનું મૂલ્ય અંકાય, મૂલ્ય વગરની સૌજન્યતા નિર્ભળ પુરવાર થાય છે, પાણીમાં ડૂબતા વીંછી કે સાપને બચાવવાની સૌજન્યતા આપણને ભારે પડી શકે, એ સાધુ માટે બરાબર છે. આપણા માટે નહિ, જે નમે તે સૌને ગમે. વાત તો સાચી, પરંતુ આજની કડવી વાસ્તવિકતા એ છે કે જે નમે તેનું માથું પણ વહેલું ભાંગે (અપવાદ બધે હોઈ શકે અને દરેક વખતે આ વાત સાચી ના પણ ઠરે) તે વાત પણ એટલી જ સાચી પડતી હોય તેમ ઘણીવાર આપણા જીવનને નવેસરથી વિચારવા મજબૂત કરે છે, નમતી ડાળીના પાંદડા સૌ તોડે, સારાપણું વધારે સારું ત્યારે જ બને જ્યારે આપણા સારાપણાનું મૂલ્ય અંકિત થાય, દુનિયામાં મૂલ્ય વગરની કોઈ જ વસ્તુ નથી અને જેનું મૂલ્ય નથી તેની કોઈ જ કિંમત હોતી નથી, ભડકેલા કે ગાંડા હાથી આગળ સૌજન્યતા વાપરી સમજાવવા ના જવાય તેને તો અંકુશથી જ મ્હાત કરી શકાય, શાંત પાણીમાં સૌને કાંકરી ચાળો કરવાની ઈચ્છા થાય... પથ્થર ફેંકવાની ઈચ્છા થાય, ફૂંકાડા મારતા અને ગર્જના કરતા વિશાળ દરિયામાં કોઈ ભાગ્યેજ પથ્થર ફેંકીને કાંકરી ચાળો કરશે, સૂતેલા કૂતરાની પૂંછડી સૌ કોઈ ખેંચે, ક્યાંય એવું સાંભળ્યું કે સૂતેલા વાઘ કે સિંહની પૂંછડી ખેંચવા કોઈ ગયું હોય? ગળપણ પણ અમુક હદ સુધી જ મીઠું લાગે, વધારે પડતું ગળપણ આપણા આરોગ્યને અચૂક હાનિ પહોંચાડે જે નિર્ભળ, સહજ અને સરળ છે. તે સૌને ખ્યારું બની શકે વાત તો સાચી પરંતુ નિર્ભળતા. નિર્માલ્ય ક્યારે હોઈ ના શકે તે વાત પણ એટલી જ સાચી છે, પછી તે માનવીય સંબંધોની વાત હોય કે પછી કોઈ ચીજ વસ્તુની વાત હોય, જીવનમાં કોમળતા સારી વાત છે પરંતુ કઠોરતા પણ એટલી જ જરૂરી હોય છે.

શબ્દ દિવ્ય છે, શબ્દ ચૈતન્ય છે, શબ્દ વાણીની ધાર છે, શબ્દની મીઠાશ સુખનું ધામ છે તો સામે કર્કશ વાણી દુઃખનું સરનામું પણ છે, હું તો મોઢા ઉપર આપી દઉં... એ અહમ અને અભિમાનનું પ્રતીક પણ છે, **વ્યક્તિની સરળતા... સહજતા... સૌજન્યતા... તેના દ્વારા બોલાયેલા શબ્દો દ્વારા પ્રગટ થતી હોય છે**, મોઢામાંથી નીકળતા દરેક શબ્દો આપણા વ્યક્તિત્વનું પ્રતિબિંબ હોય છે સાથે સાથે તે શબ્દો આપણા વ્યક્તિત્વનો અરીસો પણ છે.

આપણી ઉદારતા, આપણી સરળતા, આપણો સૌજન્યપૂર્ણ વ્યવહાર, આપણું સારાપણું... જ ક્યારેક આપણા પગ ઉપરનો કુહાડો બની જાય છે, દુર્જનતા તમામ સીમાઓ ઓળંગી જાય છતાં સજજનોએ સજજનતા ઘોડવાની નહિ... એ કદાચ આપણી સૌજન્યતાની ગરિમાનું ધોવાણ કરે છે સાથે સાથે સૌજન્યતાનું ગૌરવ ઓછું પણ કરી નાખે છે, ક્યારેક પ્રતિકાર કરવાથી સૌજન્યતાનું ગૌરવ જળવાઈ રહે છે, પ્રતિકાર કરવો તે પણ જીવનનું એક અભિન્ન અંગ હોવું જોઈએ તે નિર્વિવાદ સત્ય છે.

સરળતા, સહજતા, નિરાભિમાનીપણું, અહમ શૂન્યતા આ બધા જ સદગુણો મનુષ્ય જીવનના અમૂલ્ય ઘરેણાં છે... તો સામે ધમંડ, અકડાઈ, અભિમાન, અહમ જેવા દુર્ગુણો આપણાં જ જીવનને અંદરથી ખોખલું કરી નાખે છે, ભાર વગરનું... ભારેખમ... જુદા જુદા પ્રકારના બોજા લઈને જીવાતું જીવન આખરે આપણો ખુદનો ભાર પણ વહન કરી શકતું નથી, અંતે માણસ પોતાના ભારથી જ તૂટી પડે છે, પક્ષીના પીંછા જેવી હળવાશ અને સાક્ષીભાવથી જીવાતું જીવન મનુષ્યના જીવનને સાર્થક બનાવે છે. પાપનો ભાર લઈને ન જીવી

શકાય કે ના સહી શકાય, એટલે જ જીવનના અંત પહેલા પાપનો ભાર હળવો કરી લેવો જોઈએ, પાપ અને પુણ્યના બે ઘડા હોય છે, કયો ઘડો વધારે ભરેલો છે તેના આધારે આપણા જીવનની દિશા અને દશા નક્કી થતી હોય છે, પાપ પુણ્યનો હિસાબ ઉપર ક્યારે થશે તે તો ખબર નહિ પરંતુ તે પહેલાં જ આપણી જન્મી લઈને મૃત્યુ સુધીની યાત્રામાં જ આ બધા હિસાબ થઈ જતા હોય છે.

ઢીલી સૌજન્યતા નબળાઈમાં પરિણમે છે, ઢીલી સજજનતા દુર્બળ ગણાય છે, દુર્જનોની દૂર્જનતા સામે કઠોર સજજતા જરૂરી હોય છે, ક્યારેક સજજનોની ઢીલાશ દુર્જનતાને મોકળું મેદાન પૂરું પડે છે, ઉકરડો ગામને પાદરે જ શોભે તેને ઘરની બાજુમાં ક્યારેય સ્થાન ના અપાય, ઉકરડાને બાઉન્ડ્રી બાંધવી જરૂરી હોય છે નહિતર તે વધતો વધતો... ફેલાતો... ફેલાતો આપણા ધરના આંગણ સુધી પહોંચી જાય અને આખરે આપણું ઘર જ એક ઉકરડો બની જાય એજ રીતે દુર્જનોની દૂર્જનતાની બાઉન્ડ્રી બાંધવી જરૂરી હોય છે, એક હદથી વધારે આપણાં જીવનમાં તેમનો પગ પેસારો આપણાં જીવનને ખેદાન મેદાન કરી નાખશે તે નક્કી.

ક્યારેક મોળા અને ઢીલા માણસનો ભરોસો આપણને ઊંડી ખાઈમાં ધકેલી શકે છે, મોળા અને ઢીલા માણસને પોતાનું કોઈ વૈચારિક સ્ટેન્ડ હોતું નથી તેમજ ઘડિયાળના લોલક જેવી તેની વૈચારિક સ્થિતિ હોવાને કારણે ક્યારે પોતાની પાટલી બદલી નાખે તે નક્કી હોતું નથી એટલે જ સૌજન્યપૂર્ણ મોળો માણસ પણ જોખમી બની જતો હોય છે. અર્થાત્ કહેવાનું તાત્પર્ય એ છે કે **“સૌજન્યતા ક્યારેય દુર્બળ કે નિર્ભળ હોઈ ના શકે.”** ■

મો. ૯૮૨૫૦ ૧૪૦૬૩

સગપણ ખોજનો વિષય

એક સમયે વડીલો લગ્ન મંડપમાં કે અન્ય પ્રસંગમાં પરિચિતોના દીકરા-દીકરીને જોતા, યોગ્ય લાગે એટલે તુરંત જ વેવાઈ નક્કી કરી નાખતા. વડીલો પરિવારની ખાનદાની, મોસાળ જોઈને સગપણ કરી નાખતા. ત્યારે પાત્રનો વ્યક્તિગત અભિપ્રાય, અભ્યાસ અને પ્રોપર્ટી ગૌણ માનીને ગોળ ખાઈ લેતા. આ સગપણ ટકાઉ હતા. અત્યારે બાયોડેટા જોયા પછી થતી તપાસમાં પાડોશી, પિત્રાઈ કે અન્ય પરિચિત વ્યક્તિઓને પૂછે. પાત્રનો અભ્યાસ, ચારિત્ર્ય, સ્વભાવ કે પ્રભાવ વિશે કોઈ માહિતી ન પણ હોય. ઘણીવાર સાંભળેલી વાતો દ્વારા અભિપ્રાય આપી દેવામાં આવે છે. પાત્રો વાતચીત કરે, ડેટીંગ કરે, સવાલો પૂછીને માહિતી મેળવે. હૂતી-હૂતો સહમત એટલે સગપણ નક્કી કરી દેવામાં આવે છે.

બંધ આંખે તો બહુ સુંદર લાગતી સપનાની જાળ મૃગજાળ હોય છે.

આજે બાળકોને ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે બહાર જવાનું થાય છે. ઘણીવાર ભણતા ભણતા દૈનિક આકર્ષણથી અંજાઈને પાત્ર નક્કી કરીને, ઘણા આગળ વધીને સીધા જ લગ્ન કરીને આવે છે. મને તમને વડીલો સંમતિ આપે છે. પરિવાર, પરંપરા અને પાત્રની સાચી માહિતી વિના ગોઠવી દેવામાં આવે એ લગ્ન ટકાઉ ન નીવડે તો માતા-પિતાને કાયમી દરદ ઊભું થાય છે. સંતાનને સેટ કરવા અને સેટ થયેલા સંતાનનું સગપણ કરવું એ એક પડકાર છે. એમાંથી પાર ઉતારવામાં મા-બાપ અપસેટ થઈ જાય છે.

પહેલા દીકરીના હાથ પીળા કરવા કે દીકરાનો ઢોલ વગાડવો એ મુખ્ય હતું અને પછી બાળક બધી રીતે સ્થિર થતો. અત્યારે બાળક સેટ કરવાનો મુખ્ય સ્થાન આપવામાં આવે છે ત્યાર બાદ સગપણ કરવાનું વિચારવામાં આવે છે. પાત્ર પસંદગીમાં સંતાન મુખ્ય સ્થાને છે અને માતા પિતાનું સ્થાન ગૌણ થઈ ગયું છે.

સંસ્કારમાં કંઈક એવું ખૂટે છે, એટલે લાગણીનો સેતુ તૂટે છે.

પાત્રને વ્યક્તિગત મહત્વ મળ્યું એટલે તેના વ્યક્તિગત ખ્યાલો ભળતા ગયા. પોતાની ધારણા મુજબ, નિયત કરેલ અપેક્ષા મુજબ, પાત્રની અપેક્ષા હોવાથી સગપણ નક્કી કરવામાં ઉંમર પસાર થતી જાય છે. ઘણાં સંતાનો ઉચ્ચ અભ્યાસ કરીને સારા પગારની જોબ કરે છે. અને અનુકૂળ પાત્ર ખોજવામાં બહુ વાર લાગે છે. ખોજ માટે અજાણ્યું સ્થળ, અપરિચિત પરિવાર, પારિવારિક રીતરસમ અનુકૂળ આવે નહિ એટલે સમય પસાર થાય છે. માતાપિતાનો શ્વાસ અધ્ધર ચડતો જાય છે.

છોડતા પહેલા જાત સામે લડવું પડે છે, કાળજાના કટકાએ પણ છૂટું પડવું પડે છે.

આજે આપણા ઘણા દીકરા-દીકરીઓ અમેરિકા, કેનેડા, ઓસ્ટ્રેલિયામાં ભણીને સારી જોબ કરે છે. નિયમસર જીવનારા, ઉત્સવ પર્વ ઉજવનારા, ધાર્મિક હોય છે. આપણી સંસ્કૃતિ સાથે જોડાયેલા રહે છે. સંસ્કારી બાળકો હોય છે પણ એના વિશે સાચી માહિતી ન મળે, વ્યેટિયા ન મળે એટલે સગપણમાં વાર લાગે છે. બાયોડેટા બાહ્ય

માહિતી છે. ગમે ત્યાંથી મળી જાય છે. પાત્રને ઓળખતા નથી અને ઘણા હરખપહુડાઓ બાયોડેટા મોકલે પણ સંબંધનો સેતુ રચવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. એનાથી ઘણીવાર અપરિચિત અને નબળા પાત્રો લાકડે માંકડું જેમ જોડાણ થઈ જાય તો આવનાર સમયમાં અસંતોષ ઊભો થશે. એકવાર સગપણ તૂટે પછી સાંધતા વાર લાગે છે.

માત્ર ડાળ જ નથી તૂટતી બળભળી જાય છે વડલો.

નોકરી કરતા સંતાનો વ્યક્તિગત મૂડ ધરાવતા હોય છે. અને વ્યક્તિગત ખ્યાલો હોવાથી પરિવારની પરંપરાથી ફંટાઈ જાય છે. સાથે ભણતા હોય, નોકરી કરતા હોય, મનમેળ થઈ જાય અને લગ્ન કરી નાખે છે. એમાં ધર્મ, જ્ઞાતિ, રૂઢિ, પરંપરા, પારિવારિક વાતાવરણ વગેરે સાથે સમાયોજન કરવામાં મુશ્કેલીઓ પડે છે. એમાં પાત્ર ગુમાવવું પડે અથવા પરિવાર ગુમાવવો પડે એવું બને છે. અત્યારે એક સંતાન માંડ છે. બાળક પરણવા લાયક થાય એટલે પરિવારમાં દોડધામ અને ઉત્પાત વધી જાય છે.

સમાજ સૃષ્ટિ

**વ્યક્તિગત ખ્યાલ પહેરીને આવે,
એ પારિવારિક સમસ્યાઓ લાવે.**

ડિગ્રીનું અવમૂલ્યન થયું છે, ઘરે બેઠાં ફી ભરીને ઓછી મહેનતે મળી શકે છે. ડિગ્રી પાછળ ભટકતું પાત્ર અણધારે રહી જાય એટલે સમસ્યા આવે છે. ઉચ્ચ અભ્યાસ કરીને આવતા પાત્રો પોતાના ખ્યાલ પહેરીને આવે છે. સપનાંની રાણી કે ભાવિ ભરથારની કલ્પના અને વાસ્તવિકતાના બે છેડાની વચ્ચે ભટકતાં પાત્રો ક્યારેય અવળું પગલું ભરી લે છે. પાત્રોને ડાળે વળગાડવામાં મોડું થતા પાત્ર ખોજવામાં વાર લાગે છે. દીકરી પારકે ઘરે જાય છે એટલે દીકરી સુખી હોય તો સારું. લગ્નને બંધન કે ગુલામી માનનારી, આત્મનિર્ભર રહેવા ઈચ્છતી, સ્વતંત્ર વિચાર-ધારા ધરાવનાર મહિલા મોટી ઉંમર સુધી અપરણિત રહે છે. એનું ટેન્શન મા બાપને માટે અસહ્ય હોય છે. પાંત્રીસ પછી લગ્ન નહિ પણ સમાધાન થતા હોય છે. સમાજમાં એક વિચિત્ર સ્થિતિ આકાર લઈ રહી છે.

**સપનાં અઢળક બહુ ઉમટે,
એ ક્યાં કોઈને દેખાય છે.**

સગપણ એક પરંપરાગત ધાર્મિક વિધિ, સામાજિક રસમ અને પારિવારિક ભાવનાનો વિષય છે. એમાં એ સિવાયનું બિનજરૂરી વધારે ઘૂસી ગયું છે. ઊંડા ઉતરીએ તો આવી ભાતીગળ માહિતીઓ મળે છે. સગપણ વિશે હજુ વાર છે... દીકરા-દીકરના લગ્ન સાથે ગોઠવવા છે... બધી રીતે અનુકૂળ મળે તો આગળ વધીએ... પાત્ર અજાણ્યું પડે છે... આવા ખ્યાલો વધી ગયા છે. કોઈ પણ વાલીને પોતાનું સંતાન નાનું જ લાગે. વાલીઓએ વહેલી તકે જાગવાનું અને પોતાની પરિસ્થિતિ જોઈને નિર્ણય કરવાનો છે. સમજ નહિ આવે તો પરિશામ ભયજનક

બનવા સંભવ છે. બીજી બાજુ સ્વકેન્દ્રી અને હેતુમૂલક ખ્યાલથી જોડાયા હોવાથી એકાદ હેતુ ડામાડોળ થાય એટલે પત્યું. આવાં સગપણ ટકાઉ નથી હોતા.

**ડાળ પર એક આશા વળગે,
ને ઉભરતા અરમાન સળગે.**

સુખી દામ્પત્યજીવન એ માનવીની સૌથી મોટી ખુશી છે. જીવન જીવવા માટે ધન, સાધન, સંપત્તિ જરૂરી છે પણ પૈસાના કારણે સારા સંબંધો ગુમાવવા યોગ્ય નથી. સુખી, સંસ્કારી અને પારિવારિક ભાવનાવાળું ઘર હોવું જરૂરી છે. સગપણની ખોજ એટલે ગોગડાંમાંથી કાલાં વીણવા જેવું છે. એ વાત સાચી કે કુટુંબ અને છોકરા સારાં હોવાં જોઈએ, આપણી આસપાસના અનુકૂળ પાત્રો હાથમાંથી સરકી જાય એ પણ યોગ્ય નથી. ધનની લાલસામાં ખોટી દિશામાં ખેંચાવું યોગ્ય નથી. સંપત્તિ ખરીદી શકાય પણ સંસ્કાર ખરીદી શકાતા નહીં.

**ચંચળ છે એટલે સંપત્તિ આવ-જા કરે
ટકે કાયમી સંસ્કાર શીલાલેખ ના ફરે.**

સગપણમાં પરંપરા, મનમેળ મહત્વનો છે કુંડળીમેળ મહત્વનું પરિબળ નથી. લગ્ન ઉભયપક્ષનું એડ્જેસ્ટમેન્ટ છે. હાલ સગપણ પહેલાના સવાલો મૂંઝવે છે જેમ કે સીટીમાં સારા વિસ્તારમાં સ્વતંત્ર ઘર પોતાનું હોવું જોઈએ... કાર જોઈએ... એક સંતાન અને સ્વતંત્ર રહેવાની જોગવાઈ હોવી જોઈએ... લગ્ન સાદગીથી કે રજવાડી ઠાઠથી કરવા... ઉંચાઈ, રંગ, વજન વગેરે. બધી જ ઈચ્છાઓ પૂર્ણ ન થાય એવું બને. સગપણમાં સંસ્કાર, સંસારરસ, પરિવાર ભાવના, સત્પદ્ધિ વગેરેનું મૂલ્ય ઓછું થતું જાય છે. લપનછપનમાં સમય અને સારા સંબંધો હાથતાળી દઈને નીકળી જાય છે. માતા - પિતાના અરમાન વિશે જાણે કોઈ

ભાવ પૂછતું નથી. જીવમાંથી જીવ ઘડનારા માતાપિતાના અરમાન ચૂંથાઈ જાય છે.

**જેના માટે ખરચી નાખી જાંદગી,
પંખીઓ ઉડતા વડ ખાલી લાગે.**

ફેન્ડશીપ રેથી વિજાતીય સંબંધને ગતિ મળે. અવારનવાર એકલા સાથે બેસવાથી બળ મળે. લગ્નેતર સંબંધોનું પ્રમાણ વધતું જાય છે. છળકપટ કરવામાં આવે, સગપણ સમયે વાસ્તવિકતાનો એકરાર ન કરેલો હોય અને ઘરની અંદરથી નીકળતો બાહ્યસંબંધ દામ્પત્યને ખંડિત કરવા સક્ષમ છે. બેય પાત્રનો અસંતોષ હશે તો લગાવથી અલગાવ તરફ સંસાર ગતિ કરશે. છાપામાં સામાચાર આવે જ છે. પ્રેમીએ પતિનું કે પતિએ પ્રેમીનું ઠીમ ઢાળી દીધું. આવું ન થયું જોઈએ. આવું વલણ કાયદાકીય, નૈતિક કે સામાજિક રીતે યોગ્ય નથી. લગ્ન પૂર્વે થતી આવી ઘટનાઓ સંસારને સળગાવા માટે પૂરતી છે.

**સમજ્યા વિના સંબંધ જોડે છે,
તે ઝાંઝવાનાં જળ પીવા દોડે છે.**

માણસ બીબાંઢાળ નથી. એ પરસનલ પીંડ છે. બીજાની અવધારણાઓ એને લાગુ નહિ પડે. પાત્રની ખોજ પહેલા કરેલી ધારણાઓ વાયવ્ય ન હોવી જોઈએ. લગ્નમાં ખુદ વફાઈ જોઈએ બેવફાઈ ન ચાલે. લગ્નસંબંધ જડબેસલાક વ્યવસ્થા છે. કાયમી ધોરણે અતૂટ જોડાણ છે. એમાં હેતુમૂલક અભિગમ ન ચાલે. અતિ બાંધછોડ થાય એટલે છૂટા પડવાનું કારણ બને છે. સંસ્કારથી જોડાય અને પરંપરા જળવાઈ રહે એટલે લગ્ન ગાડું સલામત. પારિવારિક મનમેળ, તાલમેલ, સમર્પણ, શ્રદ્ધા, અંગતતા, સહનશીલતા, સંસારની ધોરી નસ છે. એટલે સગપણની યોગ્ય ખોજ ન થાય તો આજીવન બોજનો વિષય બની જાય છે. ■

યુવાનોને સંબોધન - સમર્પણ

- ❖ મહાન કાર્યો મહાન ત્યાગ દ્વારા જ થાય છે. વિશ્વબંધુત્વ માટે જરૂર પડે તો સર્વસ્વ સમર્પણ કરો.
- ❖ બીજાઓની મુક્તિ કાજે તમારે નરકમાં જવું પડે તો પણ જજો. પૃથ્વીના પટ ઉપર ‘મારી મુક્તિ’ જેવું કંઈ છે જ નહિ.
- ❖ અન્યને અર્થે સર્વસ્વ અર્પણ કરે તેને માટે જ મોક્ષ છે. જેઓ ‘મારી મુક્તિ’ ‘મારી મુક્તિ’ એવા વિચારમાં ને વિચારમાં રાત-દિવસ પોતાની શક્તિ ખર્ચી નાખે છે તેઓનું વર્તમાન તેમજ ભાવિ કલ્યાણ ધૂળમાં મળી જાય છે. આ વાત મેં અનેકવાર મારી નજરો-નજર જોઈ છે.
- ❖ કંઈ પણ માગો નહિ. કંઈ પણ બદલો ઈચ્છો નહિ. જે આપવાનું હોય તે આપી દો. તે પાછું તમારી પાસે આવશે, પણ તે સંબંધી હમણાં વિચાર ન કરો. હજાર ગણું થઈને તે તમારી પાસે આવશે. પણ તમારી નજર તેના પર હોવી ન જોઈએ. આપવાની તમારામાં શક્તિ છે. બસ આપી દો અને એ વાત આટલેથી જ પતાવો.
- ❖ પરોપકાર જેવો બીજો એકેય સદ્ગુણ નથી. લેવા માટે જે હાથ લંબાવે છે તે નીચલી શ્રેણીનો મનુષ્ય છે, અને જે આપવા માટે હાથ લાંબો કરે છે તે ઉત્તમ

પ્રકારનો મનુષ્ય છે. હંમેશા આપવા માટે જ હાથનું સર્જન થયું છે. તમે ભૂખે મરતા હો તો એક રોટલીનો છેક છેલ્લો ટુકડો પણ આપી દો. બીજાને આપી દેવાથી જો તમારું મૃત્યુ નીપજશે તો એક ક્ષણમાં જ તમે મોક્ષ મેળવશો; તુરંત જ તમે પૂર્ણ થશો, ઈશ્વરરૂપ થશો.

- ❖ કીર્તિની કોને પરવા છે ? તેને દૂર ફેંકી દો ! જો ભૂખે મરતાને ખોરાક

પહોંચાડતા તમારી નામના, માલ-મિલકત અને સર્વસ્વ પણ નાશ પામે, તો તમે કૃતાર્થ થઈ ગયા. જીત તો હૃદયની જ થાય છે. બુદ્ધિની નહિ. પુસ્તકો અને વિદ્વતા, યોગ, ધ્યાન અને જ્ઞાન, આ બધું નિઃસ્વાર્થ કર્મની સરખામણીમાં તુચ્છ છે.

- ❖ ભારત વર્ષને અત્યારે ઓછામાં ઓછા એક હજાર યુવાનોની જરૂર છે. ધ્યાન રાખો, યુવાનોની, નહિકે પશુઓની.

- ❖ ત્યાગ એ મુદ્દાની વાત છે; ત્યાગ વિના બીજાની સેવા માટે કોઈ પોતાનું હૃદય રેડી શકે નહિ. ત્યાગવૃત્તિવાળો મનુષ્ય સર્વ પ્રત્યે સમભાવથી જુએ છે; તો પછી બીજાઓને મુકાબલે તમારી પત્ની અને બાળકો વિશેષ રૂપે તમારાં પોતાનાં છે, એમ કેમ માનો છો ? તમારા ઘરના આંગણમાં જ ભૂખમરતને લીધે ગરીબ ભિક્ષુક રૂપે સ્વયં નારાયણ મૃત્યુ પામવાની તૈયારીમાં છે ! તેને કંઈ આપવાને બદલે તમારાં પત્ની અને તમારાં બાળકોની રુચિ પ્રમાણે મિષ્ટાન્ન આપી સંતોષશો ? અરે ! એનું નામ પાશવતા, નિષ્કૃતા !
- ❖ સ્વાર્થપણું એ નીતિથી વિરુદ્ધ છે, નિઃસ્વાર્થપણું એ જ સદાચાર છે. આપણે યાદ રાખવું જોઈએ કે આપણે બધા દુનિયાના દેવાદાર છીએ. દુનિયા જરા પણ આપણા દેવામાં નથી. દુનિયાને માટે આપણે કંઈ કરી શકીએ તો આપણને એ એક મહાન તક મળી છે એમ સમજવું. દુનિયાને મદદ કરવામાં આપણે આપણી જાતને મદદ કરીએ છીએ.
- ❖ હાથમાં રૂપિયો બે રૂપિયા લઈ, ખૂબ ઊંચે સ્થાને બેસી એમ કહેતા નહિકે, અલ્યા ભિક્ષુક ! લે, આ લઈ જા, ‘ પરંતુ એ

યુવા સૃષ્ટિ

ભિક્ષા લેનાર ત્યાં છે માટે મનથી આભાર માનો કે તેને દાન આપીને તમે આગળ વધી શકો છો. દાન લેનાર નહિ, પણ દાન આપનાર કૃતાર્થ થાય છે.

- ❖ નિઃસ્વાર્થપણું એ વધારે લાભદાયક છે, પણ માણસોમાં તેને આચરણમાં મૂકવા જેટલું ધૈર્ય નથી.
- ❖ મહાન બનો. સમર્પણ કર્યા વિના કોઈપણ મહાન કાર્ય થઈ શકતું નથી. આ સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન કરવા માટે 'પુરુષે' પોતે પણ પોતાનું બલિદાન આપી દીધું હતું. એશઆરામ, ભોગવિલાસ, નામના, આબરૂ, પદવીઓ અને તમારી

જિંદગીનો પણ મોહ રાખ્યા વિના તમારામાં માનવસાંકળનો એક જૂલતો પુલરચો, જેના પર થઈને અનેક માણસો સંસાર સાગરની પાર જઈ શકે. સાત્ત્વિકતાનાં બધાં બળોને એકત્ર કરો, ક્યા વાવટા નીચે કૂચ કરો છો એની પરવા ન કરો. તમારા ધ્વજનો રંગ લીલો, વાદળી કે રાતો છે, એની દરકાર રાખ્યા વિના બધા રંગોનું મિશ્રણ કરી પ્રેમનો રંગ, ઝગમટવાળો શુભ્ર રંગ ઉત્પન્ન કરો.

- ❖ જે સંપ્રદાયમાં ધનવાનની પૂજા શરૂ થાય છે, તેની તુરત જ પડતી થાય છે.

❖ દુનિયામાં હંમેશાં દાતાની પદવી ધારણ કરો. તમારી પાસે હોય તે આપી દો અને બદલાની આશા રાખો નહિ. પ્રેમ આપો, મદદ આપો, સેવા આપો. તમારી પાસે નાનામાં નાની ચીજ હોય તે પણ આપો, પણ બદલાની આશા રાખતા નહિ. તમારે કોઈ શરત કરવી નહિ અને તમારા પર કોઈ શરત મૂકવામાં આવશે નહિ. જેવી રીતે પરમાત્મા આપણને આપે છે તેવી ઉદારતાપૂર્વક આપો.

VISHVESH PATEL
9879590685

Garden of Delight

CHIRAG PATEL
9825010685

GoldRoof
DESIGNER DIAMOND JEWELLERY
VVS • EF • IGI CERTIFIED

202/3/4, Madhav Complex, Nr President Hotel, Off C. G. Road, Ahmedabad - 9

યાત્રા સૃષ્ટિ

પ્રા. ડો. યશવંત કે. ગોસ્વામી

બાણીતા હિન્દી લેખક અને વિવેચક,
ગુજરાતના શ્રેષ્ઠ NSS પ્રોગ્રામ ઓફિસર એવોર્ડ વિજેતા
અધ્યક્ષ : હિન્દી વિભાગ-કલ્યાણગરા મહિલા કોલેજ, રાજકોટ

(યાત્રિકોને અમર બનાવતી અદ્ભૂત - અલૌકિક)

અમરનાથ યાત્રા

પ્રાચીન ઇતિહાસ અનુસાર મહાભારતકાળથી અમરનાથ યાત્રા પ્રચલિત છે. બૌદ્ધકાળમાં પણ આ માર્ગે યાત્રા કરવાના પ્રમાણ મળે છે. ઈસા પૂર્વે લખાયેલ રાજતંત્રિનીમાં તરંગ બીજામાં પણ ઉલ્લેખ મળે છે. બૃગેશ સંહિતા, નીલમત પુરાણમાં પણ ઉલ્લેખ મળે છે. પુરાતત્વ વિભાગ અમરનાથ ગુફાને ૫૦૦૦ વર્ષ પ્રાચીન માને છે. પરંતુ આ ધારણા યોગ્ય નથી. હિમાલયના પ્રાચીન પર્વતો લાખો વર્ષ પ્રાચીન છે. આ ગુફા હિમયુગમાં એટલે કે ૧૨ થી ૧૩ હજાર વર્ષ પ્રાચીન મનાય છે. હિમાલયની પર્વત માળામાં હિમાલયની યાત્રા દરમ્યાન સૌ પ્રથમ ભૃગુઋષિએ અમરનાથની પવિત્ર ગુફા અને બરફના શિવલિંગના દર્શન કર્યા હતાં. ત્યારથી આ સ્થાન શિવઆરાધના અને મુખ્ય દેવસ્થાન બની ગયું, કારણ કે અહીં ભગવાન શિવે તપસ્યા કરી હતી.

“સ્વામી વિવેકાનંદે ૮ ઓગસ્ટ ૧૮૮૮ માં અમરનાથની પવિત્ર યાત્રા કર્યા બાદ કહ્યું હતું કે બરફનું શિવલિંગ સ્વયં શિવ છે. મેં આવી સુંદર અને અદ્ભૂત અલૌકિક પ્રેરણાદાયી જગ્યા અન્યત્ર ક્યાંય નથી જોઈ. અને આનાથી વિશેષ અન્ય કોઈ ધાર્મિક સ્થળનો મેં આનંદ લીધો નથી.” “મોબાઈલનું નેટવર્ક ભલે 4G કે 5G હોય, પણ સંસારનું નેટવર્ક તો શિવG જ ચલાવે છે.”

અમરનાથની ગુફા :-

અમરનાથ ગુફા ભગવાન શિવના પ્રમુખ ધાર્મિક સ્થળોમાં એક છે. આ ગુફામાંજ મહાદેવે મા પાર્વતીને અમરત્વનું રહસ્ય બતાવ્યું હતું. અમરકથા કહી હતી. આ પવિત્ર ગુફા જમ્મુ-કાશ્મીર રાજ્યમાં લીડર ઘાટીમાં શ્રીનગરથી ઉત્તરપૂર્વમાં ૧૩૫ કિ.મી. દૂર સમુદ્રતળથી ૧૩૬૦૦ ફૂટની ઊંચાઈએ આવેલ છે. આ ગુફાની લંબાઈ ૫૫ ફૂટ, પહોળાઈ ૪૦ ફૂટ અને ઊંચાઈ ૨૮ ફૂટ છે. આ ગુફાનું વિશેષ મહત્વ એ છે કે અહીં હિમશિવલિંગનું કુદરતી નિર્માણ થાય છે. આ ગુફામાં ભગવાન શિવે દેવી પાર્વતીને અમરત્વનો મંત્ર આપ્યો હતો. ત્યારથી તે શિવનું એક પ્રમુખ પવિત્ર સ્થાન બની ગયેલ.

શિવના ૫ પ્રમુખ સ્થાન છે : ૧. કૈલાસપર્વત, ૨. અમરનાથ, ૩. કેદારનાથ, ૪. કાશી, ૫. પશુપતિનાથ. શાસ્ત્રાનુસાર માતા પાર્વતી સાથે આ રહસ્ય શુક (પોપટ) અને બે કબૂતરોએ પણ સાંભળેલ, આ શુક બાદમાં શુકદેવ ઋષિના રૂપે અમર થઈ ગયા. ગુફામાં આજે પણ ભાગ્યશાળી યાત્રિકોને કબૂતરની જોડીના દર્શન થાય છે. જેને અમરપક્ષી માનવામાં આવે છે.

ગુફામાં કઈ રીતે બને છે બરફનું શિવલિંગ :-

અમરનાથની ગુફાનો વિસ્તાર લગભગ ૧૫૦ ફૂટ છે. ગુફાની છતમાંથી બરફના પાણીના ટીપા અનેક જગ્યાએ ટપકતા રહે છે. ગુફાના સેન્ટરમાં એક એવી જગ્યા છે જેમાં ટપકતા બરફના પાણીના ટીપાથી લગભગ ૧૦ ફૂટ લાંબા અને ૪ ફૂટ પહોળા શિવલિંગનું નિર્માણ થાય છે. નવાઈની વાત એ છે કે આ શિવલિંગ પાકા બરફનું બને છે. જે હાથમાં લેતાં જ પાણી પાણી થઈ જાય છે. અમરનાથના મુખ્ય શિવલિંગથી દૂર ગણેશ, પાર્વતી અને ભૈરવના અલગ અલગ હિમખંડ બને છે. આ શિવલિંગની વિશેષતા એ છે કે ચંદ્રની કળાઓ સાથે હિમલિંગ વધે છે અને ઘટે છે. પ્રારંભમાં ૧૫ દિવસ દરરોજ વધે છે અને અંતે વિલીન થઈ જાય છે. ચંદ્રનો ગાઢ સંબંધ શિવ સાથે છે. આશ્ચર્ય એ છે કે હિમાલયમાં આવી અનેક નાની મોટી ગુફાઓમાં છતમાંથી પાણી ટપકે છે પણ ત્યાં કોઈ શિવલિંગ બનતું નથી.

યાત્રા સૃષ્ટિ

બરફથી પ્રાકૃતિક શિવલિંગનું અહીં નિર્માણ થાય છે. પરિણામે તેને સ્વયંભૂ “હિમની શિવલિંગ” કે “બર્ફની બાબા” તરીકે પણ ઓળખાય છે. અષાઢી પૂર્ણિમાથી શરૂ કરી શ્રાવણી પૂર્ણિમા (રક્ષાબંધન) સુધી પવિત્ર શિવલિંગના દર્શન કરવા દેશ-વિદેશમાંથી લાખો શ્રદ્ધાળુઓ આવે છે.

**શ્રદ્ધા का द्वार है उस पार, दर्शन को जाना यही है पुकार
जोगी तेरा रूप निराला, अमरनाथ में डेरा डाला....**

યાત્રામાં જવાનો સ્વર્ગીય માર્ગ :-

કાશ્મીરની સુરમ્ય ઘાટીમાં આવેલ અમરનાથ ગુફા શ્રીનગરથી ૧૪૦ કિ.મી. પહેલગામથી ૪૫ કિ.મી અને બાલતાલથી ૧૪ કિ.મી. દૂર આવેલ છે. જમ્મૂ સુધી યાત્રિકો ટ્રેન દ્વારા કે પ્લેનમાં જઈ શકે છે. હવાઈ માર્ગે દેશના અન્ય રાજ્યો સાથે જમ્મૂ અને શ્રીનગર જોડાયેલ છે. જમ્મૂથી પહેલગામ ૩૦૦ કિ.મી. દૂર છે. અનંતનાગથી એક રસ્તો શ્રીનગર અને બીજો પહેલગામ તરફ જાય છે. અહીંથી અમરનાથ જવાના બે રસ્તા છે. એક રસ્તો અનંતનાગથી પહેલગામ ૪૮ કિ.મી. પહેલગામથી ચંદનવાડી ૧૩ કિ.મી., ચંદનવાડીથી પીસ્સુટોપ ૨ કિ.મી., પિસ્સુટોપથી શેષનાગ ૧૦ કિ.મી., શેષનાગથી મહાગુનસ ટોપ ૫ કિ.મી., મહાગુનસ થી પંચતરણી ૬ કિ.મી., પંચતરણીથી અમરગંગા નદી ૫ કિ.મી. અને અમરગંગાથી અમરનાથ ગુફા ૧ કિ.મી. દૂર છે. હવે ચંદનવાડી સુધી વાહન જાય છે.ત્યાંથી આગળ પગપાળા કે ઘોડા પર બેસી યાત્રા કરી શકાય છે. અમરનાથ ગુફા જવાનો બીજો માર્ગ શ્રીનગરથી સોનમર્ગ ૩૦ કિ.મી., સોનમર્ગથી બાલતાલ ૧૪ કિ.મી., વાહન દ્વારા જઈ શકાય છે. બાલતાલથી અમરનાથ ગુફા ૧૪કિ.મી. પગપાળા કે ઘોડા પર બેસીને જઈ શકાય છે. બાલતાલથી માત્ર એકજ દિવસમાં પવિત્ર શિવલિંગના દર્શન કરી યાત્રિકો બાલતાલ પરત ફરી શકે છે. આ માર્ગે યાત્રા અતિ કઠિન છે. સરકાર દ્વારા યાત્રાને વધુ સરળ અને સુવિધાપૂર્ણ બનાવવા શેષનાગથી પંચતરણી ૧૦.૮ કી.મી. લાંબી ટનલનું નિર્માણ કાર્ય શરૂ કરાશે જે વર્ષ ૨૦૨૬ માં પૂર્ણ થશે. ત્યારબાદ શ્રીનગરથી અમરનાથ ગુફા સુધીનું અંતર ૩ દિવસને બદલે ઘટીને ૮ થી ૯ કલાકનું થઈ જશે. વર્તમાનમાં યાત્રિકો બાલતાલ કરતા પહેલ ગામના માર્ગને વધુ પસંદ કરે છે. એના મનમોહક દૃશ્યો, રસ્તામાં સુવિધાઓ, સરળ ચઢાણવાળા રસ્તાઓને કારણે આ લાંબા માર્ગને પસંદ કરે છે. રસ્તામાં હિમાલયની ઉન્નત પર્વતમાળામાંથી વહેતી લીડર નદીના મનમોહક દૃશ્યો યાત્રિકોને મંત્રમુગ્ધ કરી દે છે. શાસ્ત્રનુસાર આ રસ્તેથી જ ભગવાન શિવ પાર્વતીજીને અમરકથા સંભળાવવા ગુફા તરફ જઈ રહ્યા હતા ત્યારે એમણે નાના નાના અનંત નાગોને અનંતનાગમાં છોડ્યા, માથા પરના ચંદનને ચંદનવાડીમાં ઉતાર્યું, અન્ય પિસ્સુઓને પિસ્સુટોપ પર અને ગળાના શેષનાગને શેષનાગ નામના સ્થળે છોડ્યો હતો. આ તમામ સ્થાનો આજે પણ આ યાત્રા દરમ્યાન યાત્રિકોને જોવા મળે છે.

અમરનાથ અને અમરગંગા :-

અમરનાથ ગુફા પાસે પહોંચતા ૧ કિ.મી. પહેલાં લોકો અમરગંગા નદીમાં સ્નાન કરી પવિત્ર શિવલિંગના દર્શન કરે છે. આ પાણી ખૂબ જ ઠંડુ છે. અને ત્યાં ગ્લેશીયરની નીચે પણ અમરગંગા નદી વહે છે. શિવજીએ દેવતાઓને મૃત્યુના ભયમાંથી મુક્ત કરવા પોતાની જટામાં બીરાજમાન ચંદ્રમાંથી એક કળા ઉતારીને નદી રૂપે પ્રવાહિત કરી. ઈન્દ્ર સહિત દેવતાઓ તેમાં સ્નાન કરી અમર બની ગયા. તે પ્રવાહનું નામ પડ્યું અમરગંગા. આ પવિત્ર જળને યાત્રિકો પ્રસાદ રૂપે સાથે લઈ જાય છે. સ્નાન કર્યા બાદ પવિત્ર બની યાત્રિક પગપાળા અમરનાથ મહાદેવનો જયઘોષ કરતા શિવભક્તિમાં લીન બની પવિત્ર અમરનાથની ગુફામાં પહોંચી શિવલિંગના દર્શન કરી મહાદેવની કૃપાના અધિકારી બને છે.

અમરનાથ ગુફામાં થતા ચમત્કારો :-

અમરનાથની કુદરતી અને વિશાળ ગુફાની છતમાંથી દરેક જગ્યાએ સત્તત પાણીના ટીપાં પડે છે પણ શિવલિંગ માત્ર એક જ જગ્યાએ બને છે. ગુફાની અંદર કે બહાર ક્યાંય પાકો બરફ નથી જ્યારે શિવલિંગ પાકા બરફનું બને છે. હિમ નિર્મિત આ પવિત્ર શિવલિંગનું તેજ એટલું ભવ્ય અને દિવ્ય છે કે તેના પ્રભાવથી માનવી સ્વયંનું અસ્તિત્વ ભૂલી શિવાનું ભૂતિમાં રસતરબોળ થઈ જાય છે. ગુફાની અંદર અમરગંગાનું પવિત્ર ઝરણું વહે છે અને સફેદ ભખ્મ યાત્રિકો મસ્તક પર લગાવે છે. ગુફાની અંદર કે આસપાસ ક્યાંય વનસ્પતિ કે જીવજંતુ જોવા મળતા નથી પણ શિવ-પાર્વતી સ્વરૂપમાં સફેદ કબુતર અને કબુતરીના દર્શન ગુફામાં થાય છે. ગુફાની ઉપરના ભાગમાં ડાબી બાજુએ નંદી પર્વત અને રામકુંડ આવેલ છે.

યાત્રા સૃષ્ટિ

રજીસ્ટ્રેશનની પ્રક્રિયા :-

અમરનાથ યાત્રાનું સંચાલન અમરનાથ શ્રાઈન બોર્ડ (SASB) દ્વારા કરવામાં આવે છે. આ માટે એપ્રિલ-મે મહિનામાં સમગ્ર દેશમાં જમ્મુ અને કાશ્મીર બેંક, પંજાબ નેશનલ બેંક, સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા અને યશ બેંકની ૫૪૦ શાખાઓમાં અમરનાથ યાત્રા માટે યાત્રિક રજીસ્ટ્રેશન કરાવી શકે છે. રજીસ્ટ્રેશન માટે યાત્રિકે સિવિલ હોસ્પિટલના ડોક્ટર પાસેથી મેડીકલ ફીટનેસ સર્ટિફિકેટ આપવું જરૂરી છે. ૧૩ વર્ષથી નીચેની મહિલાઓ અને ૭૦ વર્ષથી ઉપરની અને ૬ અઠવાડિયાની ગર્ભવતી મહિલાઓને યાત્રા માટે અનુમતિ અપાતી નથી. રજીસ્ટ્રેશન માટે ભારતીય યાત્રિકે રૂા. ૨૨૦ અને વિદેશી યાત્રિકે રૂા. ૧૫૧૦ ચૂકવવા પડે છે. આ ઉપરાંત આધારકાર્ડ અને પાસપોર્ટ સાઈઝના ફોટા જરૂરી છે. યાત્રામાં ૧૪૦૦૦ ફૂટની ઊંચાઈએ જવાનું હોઈ ઘણીવાર શ્વાસ લેવામાં તકલીફ પડે છે એટલે હૃદયરોગ અને ફેફસા સંબંધિત બિમારી અને અસ્થમાના દર્દીઓને યાત્રામાં જવાની અનુમતિ અપાતી નથી. યાત્રા માટે શ્રદ્ધા, વિશ્વાસ, અને સાહસની સાથે શારીરિક રીતે તંદુરસ્તી યાત્રાની પ્રથમ શરત છે. આ ઉપરાંત જમ્મુથી લઈ અમરનાથ સુધીના માર્ગમાં આવતા જિલ્લા મથકોએ પણ રજીસ્ટ્રેશન કાઉન્ટરની વ્યવસ્થા કરાય છે. રજીસ્ટ્રેશન બાદ યાત્રા પરમીટ વહેલા તે પહેલાના ધોરણે અપાય છે. આ પરમીટ માત્ર એક જ યાત્રિક માટે અપાય છે. દેશભરની પ્રત્યેક રજીસ્ટ્રેશન શાખા પ્રતિદિન / પ્રતિમાર્ગ અગાઉ થી નિર્ધારિત કરેલી સંખ્યાના આધારે યાત્રિકોનું રજીસ્ટ્રેશન કરી યાત્રાની પરમીટ આપે છે. રજીસ્ટ્રેશન અધિકારી નિર્ધારિત ફોર્મની સંપૂર્ણ વિગતો અને ડોક્યુમેન્ટ્સ તપાસી ફાળવેલી સંખ્યાના આધારે યાત્રાની તારીખ અને પરમીટ આપે છે.

ઓનલાઈન અમરનાથ યાત્રા રજીસ્ટ્રેશન :-

યાત્રિકો અમરનાથ શ્રાઈન બોર્ડની સત્તાવાર વેબસાઈટ www.jksasb.nic.in ની મુલાકાત લઈ ઓનલાઈન રજીસ્ટ્રેશન કરી શકો છો. આ માટે સૌ પ્રથમ ઓનલાઈન સેવા પર જાઓ. અહીં નોંધણી કરો. બટન ટેપ કરી નોંધણી પર ક્લિક કરો. તમારી તમામ વિગતો જરૂરી આધાર સાથે ભરીને સબમીટ કરો. ત્યારબાદ દાખલ કરેલ મોબાઈલ નંબર પર OTP આવશે. ત્યારબદ OTP દાખલ કરી રજીસ્ટ્રેશન ફી જમા કરો. રજીસ્ટ્રેશન પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા બાદ તમારી યાત્રા પરમીટ ઓનલાઈન ડાઉનલોડ કરો. આ વર્ષે ૨૯ જૂનથી યાત્રા શરૂ થવા જઈ રહી છે. જે ૧૯ ઓગષ્ટ સુધી કુલ ૪૫ દિવસ ચાલશે. પરંપરાગત બાલતાલ અને પહેલગામથી દરરોજ ૧૦,૦૦૦ યાત્રિકોને જવાની અનુમતિ અપાશે. રજીસ્ટ્રેશન અધિકારી બંને માર્ગ માટે અલગ અલગ પરમીટ આપશે. સોમવાર થી રવિવાર પ્રત્યેક દિવસ અને માર્ગ માટે રજીસ્ટ્રેશન અધિકારી યાત્રા પરમીટ માટે નીચે મુજબના કલરની અલગ અલગ પરમીટ ઈસ્યુ કરે છે. જેમાં પહેલગામના રસ્તે સોમવારથી રવિવાર અનુક્રમે લવંડર, ગુલાબી, બ્રાઉન, પીચ, લીલું, નીલા અને મધમાખી કલરની પરમીટ ઈસ્યુ કરે છે. અને બાલતાલના માર્ગથી સોમવારથી રવિવાર અનુક્રમે લીલો, નીલો, મધમાખી, લવંડર, ગુલાબી, બ્રાઉન અને પીચ કલરની પરમીટ ઈસ્યુ કરાય છે. યાત્રા પરમીટમાં છાપેલી તારીખના આધારે જ યાત્રિકોને બંને માર્ગથી અમરનાથ જવાની અનુમતિ અપાય છે. યાત્રા પરમીટ માટે રજીસ્ટ્રેશન અધિકારી તમામ વિગતો ઝીણવટ પૂર્વક તપાસી એની સંપૂર્ણ માહિતી શ્રાઈનબોર્ડમાં મેઈલ કરશે. નોડલ ઓફીસર એની ચકાસણી બાદ બેંક શાખા અને રાજ્યવાર કુલ સંખ્યા તારીખ અને રૂટ મુજબ દરરોજ ૮ વાગ્યા સુધીમાં SASB ને મેઈલ કરશે. ત્યારબાદ રજીસ્ટ્રેશન શાખા તમામ આવેદનપત્રો મેડીકલ પ્રમાણપત્ર (CHC) ના આધારે SASB ને મોકલે છે. ત્યારબાદ બેંકની અલગ અલગ શાખાઓ યાત્રા પરમીટ પોસ્ટ દ્વારા કે ઓનલાઈન નોડલ અધિકારીને યાત્રા પરમીટ આપે છે.

ઓનલાઈન હેલીકોપ્ટર બુકીંગ :-

યાત્રિકો માટે બાલતાલ અને પહેલગામથી પંચતરણી સુધી જવા માટે હેલીકોપ્ટરની સેવા ઉપલબ્ધ છે. ઓનલાઈન રજીસ્ટ્રેશન માટે અલગ અલગ હેલીકોપ્ટર કંપનીની વેબસાઈટ પર ઓનલાઈન બુકીંગ સુવિધા ઉપલબ્ધ છે. પહેલગામથી હેલીકોપ્ટર લાંબા માર્ગને કારણે બાલતાલ રૂટથી મોંઘી છે. બાલતાલથી રૂા. ૧૮૦૪ અને પહેલગામથી રૂા. ૩૧૦૪ ચાર્જ છે. પહેલગામથી યુટીએર ઈન્ડિયા પ્રા.લિ. અને બાલતાલથી ગ્લોબલવેક્ટર હેલીકોર્પ લિ. અને હિમાલય હેલી સર્વિસ પ્રા.લિ.ની વ્યવસ્થા છે. **Online હેલીકોપ્ટર બુકીંગ માટે અમરનાથજી શ્રાઈન બોર્ડની માન્ય વેબસાઈટ <https://jksasb.nic.in> પર જાવ.** વેબસાઈટ પર જે હોમપેજ ખુલે એમાં સ્ક્રોલ ડાઉનલોડ કરતાં જ તમને **Whats New**

યાત્રા સૃષ્ટિ

સેક્શન પર Helicopter Booking for Amarnathji yatra 2024 દેખાશે. એના પર ક્લિક કરો. જ્યાં તમને ટીકીટ બુકીંગની પદ્ધતિથી વાકેફ કરાશે અને બુકીંગ સંબંધી માહિતી અપાશે. તમામ માહિતી મેળવ્યા બાદ તમે Agree બોક્સ પર V માર્ક કરી Register પર ક્લિક કરો. ઓનલાઈન બુકીંગની તારીખ દર વર્ષે હેલીની વેબસાઈટ અને સોશયલ મિડીયા દ્વારા અપાય છે. અમરનાથ યાત્રા શરૂ થવાની તારીખ દર વર્ષે ફેબ્રુઆરી / માર્ચમાં જાહેર કરાય છે. મેડીકલ ફીટનેસ સર્ટિફિકેટ વિના હેલીકોપ્ટરમાં બેસવાની અનુમતિ મળતી નથી. ૫ કિલો થી વધુ સામાન સાથે લેવાની મનાઈ છે.

અમરનાથ કઈ રીતે જઈ શકાય ? :-

શ્રીનગર કાશ્મીરની રાજધાની હોવાથી હવાઈ અને રોડ માર્ગે શ્રીનગર જઈ શકાય છે. દિલ્લી, જમ્મુ, ચંદીગઢ અને લેહથી પણ ફ્લાઈટ દ્વારા શ્રીનગર સાથે જોડાયેલ છે. અમરનાથ જવા માટે કોઈ સીધી ટ્રેન નથી. સૌથી નજીકનું રેલ્વે સ્ટેશન જમ્મુ છે. ૨૮૦ કિ.મી. દૂર છે. જમ્મુથી અમરનાથ જવા માટે શ્રીનગર થી બે માર્ગે બાલતાલ અને પહેલગામ પ્રાઈવેટ કે સરકારી વાહન દ્વારા પહોંચી પગપાળા કે ઘોડાપર બેસી ગુફા સુધી પહોંચી શકાય છે. હેલી સર્વિસ માત્ર પંચતરણી સુધી જ છે, ત્યાંથી અમરનાથ ગુફા સુધી પગપાળા પહોંચી શકાય છે. બાલતાલ અને પહેલગામ અમરનાથ યાત્રાના બેઝ કેમ્પ છે. આમ અમરનાથ યાત્રા કરનારે દિલ્લીથી જમ્મુ - શ્રીનગર અને શ્રીનગરથી બાલતાલ - પહેલગામ પહોંચી અમરનાથ જઈ શકાય છે. કાશ્મીર પૃથ્વી પરનું સ્વર્ગ મનાય છે. યાત્રિક અમરનાથ યાત્રા સાથે વિશ્વ વિખ્યાત કાશ્મીર ઘાટીનો અવર્ણનીય પ્રવાસ પણ કરી શકે છે.

અમરનાથ યાત્રામાં કેટલો ખર્ચ થાય ? :-

પહેલગામ રૂટથી જમ્મુથી અમરનાથ જઈ રીટર્ન જમ્મુની મુસાફરી ખર્ચ અંદાજીત (૬ દિવસના) રૂ. ૬૦૦૦ અને રહેવા જમવાનો ૬ દિવસનો અંદાજીત ખર્ચ રૂ. ૪૦૦૦ થાય. આમ કુલ રૂ. ૧૦,૦૦૦ થાય. જમ્મુથી બાલતાલ રૂટથી અમરનાથ જઈ રીટર્ન જમ્મુનો અંદાજીત કુલ ખર્ચ રૂ. ૬૦૦૦ થાય છે. જો તમે હેલીકોપ્ટર, પોની, પોર્ટર, પાલખીની સુવિધા લેવા માગતા હોય તો આ ખર્ચમાં એડ કરી શકો છો. કાશ્મીરના પ્રવાસ સાથે આ ખર્ચ આશરે ૪૫,૦૦૦ રૂ. ની આસપાસ થાય છે. જેમાં તમામ ખર્ચનો સમાવેશ થાય છે. જો તમે ભંડારામાં ભોજન લો અને સરકારી ટેન્ટમાં રહો તો માત્ર ૫૦૦૦ રૂ. માં અમરનાથ યાત્રા કરી શકાય.

અમરનાથ યાત્રામાં સુવિધા :-

અમરનાથજી શ્રાઈન બોર્ડના જણાવ્યાનુસાર વર્ષ ૨૦૨૪ માં ૬ લાખથી વધુ શિવભક્તોને મંજૂરી અપાશે. એ માટેની તમામ સુરક્ષા અને સ્વાસ્થ્ય વ્યવસ્થા પ્રશાસન દ્વારા કરાઈ છે. પહેલીવાર અમરનાથ યાત્રિકોને 5G નેટવર્કની સુવિધા મળશે. એ માટે રસ્તામાં ૧૦ મોબાઈલ ટાવર ઊભા કરાયા છે. ૨૪ કલાક વીજળીની વ્યવસ્થા પણ કરાઈ છે. રસ્તાઓ ખૂબ પહોળા અને સુંદર બનાવાયા છે. કુદરતી આફત અને આતંકવાદનો સામનો કરવા માટે જડબેસલાક ડીઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ અને સૌનિકોની બાઝ નજર, યાત્રાના માર્ગ પર ૧૦,૦૦૦ થી વધુ સેનાના નૌજવાનો દ્વારા થશે, યાત્રિકોની સુરક્ષા. યાત્રી નિવાસ સ્થાનો વધુ સુવિધા યુક્ત બનાવવાની સાથે એની સંખ્યામાં વધારો કરાયો છે. તમામ યાત્રિકોને વિમાનાં સુરક્ષા ક્વચની સાથે અમરનાથ યાત્રાના રૂટ પર ઈમરજન્સી હોસ્પિટલમાં ડોક્ટરની સેવા મળશે. બાબા અમરનાથની ગુફામાંથી સવાર અને સાંજની આરતીનું જીવંત પ્રસારણ કરવામાં આવશે. યાત્રિકો માટે ત્રણેય ટાઈમ ઉત્તમ ભોજન નિ:શુલ્ક મળી રહે એ માટે ભંડારાની 24X7 સુવિધા પણ છે. યાત્રા માટે હેલ્પલાઈન નંબર : ૧૪૪૬૪, જમ્મુ ટોલ ફ્રી નંબર : ૧૮૦૦૧૮૦૭૧૯૮ અને શ્રીનગર ટોલ ફ્રી નંબર : ૧૮૦૦૧૮૦૭૧૯૮ છે. ■

મો. ૯૪૨૭૪ ૯૫૧૭૫

કાગડાના ક્વેશ્ચન

એક હતો કાગડો. એ ખૂબ મળતાવડો. એના મનમાં બધાની બહુ માયા. એને ચકલા, પોપટ, કબૂતર બધા સાથે વાતો કરવાની ખૂબ ઈચ્છા થાય. પણ આ કાગડાને કોઈ એની મંડળીમાં આવવા દે નહીં. ગામમાં પણ લોકોના ઘરની અંદર બહાર આ બધા પક્ષી આવ - જા કરે. પણ કાગડાને તો બધા ઉડાડી મૂકે એટલે કાગડો ખૂબ દુઃખી થાય. બધા કાગડાની આજ ફરિયાદ કે કોઈ અમને દાણા નથી આપતું. તેની બારીએ કે ટોડલે બેસવા નથી દેતા.

પહેલા તો ગામડા ગામમાં કા...કા કરીએ તો મહેમાન આવશે એમ જાણી લોકો રાજી થતા ને આપણને ઘડી બે ઘડી બેસવા દેતા, પણ હવે તો આ મોટા શહેરમાં મહેમાન આવે તો રોજિંદુ જીવન ખોરવાય એટલે કાં...કાં તો શું કરીએ ? બેસતા પહેલા જ ભગાડી મૂકે છે. તે ખાલી કોઈ ધર્મ પ્રેમી પરિવાર હોય તો શ્રાદ્ધમાં શોધે બાકી આખું વર્ષતો ભાવ પણ ક્યાં પૂછે છે ?

કાગડાઓએ એક સભાનું આયોજન કર્યું. બધા કાગડાઓની સભા મળી. પહેલા માયાળુ કાગડાએ પણ પોતાની વ્યથા કીધી. તેમા કબૂતર, પોપટ, ચકલા બધાને સલાહ લેવા માટે બોલાવ્યા કે, 'શું કરીએ તો લોકો આપણને એમના ઘરના આંગણે આવવા દે અને ઉડાડી ન મૂકે ?' સભાની શરૂઆત થઈ માયાળુ કાગડાએ મીટીંગમાં માઈક સંભાળતા કહ્યું, 'આપ સૌ પક્ષીઓનું અમારી સભામાં સ્વાગત છે. આજે તમને અમે અમારી સમસ્યાનું સમાધાન કરવા બોલાવ્યા છે. તો તમે અમારી સહાય કરશો ને ?'

ચકલી, પોપટ, કાગડા, કબૂતર સૌ એક સાથે બોલ્યા, 'હા...હા બોલોને શું સમસ્યા છે ?'

કાગડો : 'તો સૌ પ્રથમ પોપટભાઈ તમે કહો તમને કેમ બધા એના આંગણે આવવા દે છે ? અને અમને નહીં ?'

પોપટ : 'જો એ તો હું છું ને મીહું મીહું બોલું એ સૌને ગમે. અને તમારો તો અવાજ જ કર્કશ લોકોનું માથું દુખે તો કેમ આવવા દે તમને ?'

કાગડો : 'હા એ વાત તો બરાબર. પણ ચકલીબેન તમે કહો તમે કેમ ગમો છો બધાને ?'

ચકલી : 'જો કાગડાભાઈ કેમ કે મારા ઝીંણા અને સુંદર ચીં...ચીં...અવાજથી લોકોની સવાર સંગીતમય બની જાય એટલે અમને એ બોલાવે.'

કાગડો : 'કબૂતરભાઈ તમને બધા કેમ દાણા નાખે છે ?'

કબૂતર : 'જો કેમ કે અમને જે પણ દાણા નાખે અમે ખાઈ લઈએ બીજો કોઈ ધમાલ કે ગંદકી ન કરીએ, અને તમે તો જે તે બધું ખાવ અને પછી ગંદકીને બીમારી ફેલાવો એટલે.'

કાગડો : 'હા એ વાત તો સાચી હો. તમારી બધી વાત સાચી પણ હવે એમ કહો કે અમે શું કરીએ તો લોકો અમને તમારી જેમ એના આંગણે બેસવા દે ? બોલોને કાબરબેન.'

ત્યાં કાબરની નજર કાગડાના એક નાનકડા બચ્ચા પર પડી તે પોતાની

આસપાસનો બધો કચરો દૂર કરતું હતું અને પછી ચોખ્ખું કરી ત્યાં બેસતું હતું. અરે કાગડાભાઈ તમારી પાસે તો આ સુંદર આવડત છે. જો આ નાનકડા બચ્ચાએ ઘડીવારમાં પોતાની ચાંચની આસપાસનો બધો કચરો સાફ કરી દીધો. તો એ આવડતનો જ ઉપયોગ કરો અને લોકોને ઉપયોગી બનો તો એ તમને પણ બેસવા દેશે.

કાગડાભાઈને વાત સમજાઈ ગઈ. બીજા દિવસથી કાગડાઓ પણ બધા બીજા પક્ષીઓ સાથે ગામમાં ઊડવા લાગ્યા. જેની બારીના છાપરે બેસે તેને એકદમ ચોખ્ખું ને ચટ કરી દે. આમ બે ત્રણ દિવસમાં તો બધાને ખબર પડી ગઈ કે, કાગડા તો આપણા ઘરના છાપરા પર બેસીને એકદમ સાફસૂથરું કરી દે છે.

લોકો કાગડાને હવે ઉડાડતાં બંધ થયા અને એને પણ દાણા આપવા લાગ્યા. કાગડાઓ તો ખુશ થયા. અને એ બધા પછી 'સફાઈ કામદાર' તરીકે આખા ગામમાં ઓળખાવા લાગ્યા. બધા પક્ષીઓની સાથે હળીમળીને રહેવા લાગ્યા અને આખા ગામને સુંદર અને ચોખ્ખું બનાવવામાં મદદરૂપ થવા લાગ્યા.

'કાં...કાં કરતો આવું હું, ઉપયોગી પણ થાઉં હું. આસપાસ મારી બધે, સ્વચ્છતા ફેલાવું હું.'

શ્રી ઉમિયા માતાજી મંદિર - ધર્મસભાનું આયોજન

દર રવિવારે વિશ્વ ઉમિયાધામ ખાતે માતાજીની સંઘ્યા આરતી બાદ ધાર્મિક - બૌદ્ધિક - સાંસ્કૃતિક જેવા વિવિધ વિષયો ઉપર અલગ અલગ વક્તાઓની વાણી દ્વારા ધર્મસભાનું આયોજન કરવામાં આવે છે.

આદિવાસી ડુંગરી ગરાસીયા સમાજના અગ્રણીશ્રીઓ વિશ્વ ઉમિયાધામની મુલાકાતે

તા. ૨૯-૦૫-૨૦૨૪ ના રોજ આદિવાસી ડુંગરી ગરાસીયા સમાજના અગ્રણીશ્રીઓ વિશ્વ ઉમિયાધામ - મા ઉમિયાના દર્શનાર્થે પધારેલ. ત્યારબાદ મા ઉમિયાના મંદિર નિર્માણાઘીન સ્થળની મુલાકાત લીધી અને સંસ્થાના ઉપપ્રમુખશ્રી ડી.એન.ગોલે સંસ્થામાં ચાલતી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની વિગતે માહિતી આપેલ.

શ્રી નિતીનભાઈ પટેલ (પૂર્વ નાયબ મુખ્યમંત્રી) મા ઉમિયાના દર્શનાર્થે

તા. ૦૪-૦૬-૨૦૨૪ ના રોજ વિશ્વ ઉમિયાધામ ખાતે માન. પૂર્વ નાયબ મુખ્યમંત્રીશ્રી નિતીનભાઈ પટેલ તેમના સ્વ. માતૃશ્રીની પુણ્યતિથિ નિમિત્તે સહ પરિવાર સાથે પૂજા - અર્ચના બાદ ભોજન પ્રસાદ લઈ ધન્યતા અનુભવી હતી. આ પ્રસંગે સંસ્થાના ઉપપ્રમુખશ્રી ડી. એન. ગોલ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

પ્રવૃત્તિ અહેવાલ

મા ઉમિયાના ધામમાં - આનંદનો ગરબો

તા. ૦૬-૦૬-૨૦૨૪ ના રોજ વિશ્વ ઉમિયાધામ ખાતે શ્યામા મંડળ - નારણપુરાના ફાલ્ગુનીબેન ભટ્ટ તથા તેમની ભજન મંડળી દ્વારા જગતજનની મા ઉમિયાના સાંનિધ્યમાં આનંદના ગરબાનું આયોજન કરવામાં આવેલ. જેમાં મોટી સંખ્યામાં ભાવિક બહેનો ઉપસ્થિત રહી આનંદના ગરબાનું રસપાન કરી, મા ઉમિયાની આરતી - દર્શન કરી ધન્યતા અનુભવી હતી.

VUF - બાવળા તાલુકા સંગઠન મીટિંગ

તા. ૦૯-૦૬-૨૦૨૪ ના રોજ સંસ્થાના પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલના અધ્યક્ષ સ્થાને બાવળા તાલુકા સંગઠનના હોદ્દેદારશ્રીઓની મીટિંગ મળી. જેમાં સંગઠનનો વ્યાપ કઈ રીતે વધારી શકાય અને બાવળા પંથકને સંસ્થાના ભગીરથ કાર્યમાં સહભાગી બનાવવા અંતર્ગત વિગતવાર ચર્ચા - વિચારણા કરવામાં આવી.

VUF - મહિસાગર જીલ્લા સંગઠન કાર્યકર્તા મીટિંગ

તા. ૧૧-૦૬-૨૦૨૪ ના રોજ સંસ્થાના પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલના અધ્યક્ષ સ્થાને મહિસાગર જીલ્લા સંગઠન હોદ્દેદારશ્રીઓની મીટિંગ મળી. જેમાં મહિસાગર જીલ્લાને સંસ્થાના ભગીરથ કાર્યમાં સહભાગી બનાવવા અંતર્ગત વિગતવાર ચર્ચા - વિચારણા કરવામાં આવી.

કાયમી ટ્રસ્ટી મંડળ મીટિંગ

તા. ૧૩-૦૬-૨૦૨૪ ના રોજ વિશ્વ ઉમિયાધામ ખાતે સંસ્થાના પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલના અધ્યક્ષ સ્થાને સંસ્થાની કાયમી ટ્રસ્ટી મંડળની મીટિંગ મળી. સદર મીટિંગનું ઓનલાઇન ગૂમના માધ્યમથી પણ આયોજન કરવામાં આવેલ.

પ્રવૃત્તિ અહેવાલ

ઉમા શિક્ષણ સહાય યોજના અંતર્ગત - ભલામણ પત્ર એનાયત

સંસ્થાની ઉમા શિક્ષણ સહાય યોજના અભિયાન અંતર્ગત જે તે કોલેજ - યુનિવર્સિટીના સહયોગથી સમાજના જરૂરિયાતમંદ વિદ્યાર્થીઓને ઉચ્ચ અભ્યાસ અર્થે નિ:શુલ્ક સ્કોલરશીપ માટે ભલામણ પત્ર સંસ્થાના પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલ, પાણ્ડુ યુનિવર્સિટીના ચેરમેનશ્રી દેવાંશુભાઈ પટેલ, સાંકળચંદ યુનિવર્સિટીના સબરજીસ્ટ્રાર શ્રી રાજેશભાઈ પટેલ, મર્યન્ટ એજ્યુકેશન કેમ્પસના શ્રી જે. ડી. પટેલ, સ્વામિનારાયણ યુનિવર્સિટીના રજીસ્ટ્રાર શ્રી ગુંજનભાઈ શાહ, કેન્દ્રિય મહિલા ચેરપર્સનશ્રી ડો. રૂપલબેન પટેલ તેમજ તેમની ટીમની ઉપસ્થિતિમાં એનાયત કરવામાં આવેલ. આ દરમિયાન અગાઉ જે તે વિદ્યાર્થીઓને સંસ્થાના ભલામણ પત્ર અંતર્ગત નિ:શુલ્ક પ્રવેશ આપવામાં આવેલ તે વિદ્યાર્થીઓ પણ ઉપસ્થિત રહેલ.

VUF - વડોદરા જીલ્લા સંગઠન દ્વારા સમૂહ આરતી - યોગ પ્રશિક્ષણ શિબિર

વડોદરા સંગઠન દ્વારા સનાતન ધર્મ - સંસ્કાર - સંસ્કૃતિ દરેક પદ્ધતિમાં જાગૃત રહે અને સંસ્થાના વિઝન - મિશન ઘર ઘર સુધી પહોંચી શકે તેવા શુભ ઉદ્દેશ સાથે દર શનિવારે સમૂહ આરતીનું આયોજન કરવામાં આવે છે. જેમાં ચેરમેનશ્રી-પિનાકીનભાઈ, યુવા ચેરમેનશ્રી ચિરાગભાઈ, જીલ્લા મહિલા ચેરપર્સનશ્રી ભગવતીબેન તથા શહેરના ચેરપર્સનશ્રી મીરાબેન તથા સૌ ઉમાસેવકો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. આ પ્રસંગે સહમંત્રીશ્રી મનહરભાઈએ ૧૧ ઉમાછત્ર અને ૧૧ ઉમાસૃષ્ટિના સભ્ય બનાવવાની જાહેરાત કરી હતી તે બદલ સંસ્થા તેમને ખૂબ ખૂબ અભિનંદન પાઠવે છે.

તા. ૨૧-૦૬-૨૦૨૪ ના રોજ VUF - વડોદરા જીલ્લા સંગઠન દ્વારા શાંતનું પાર્ટી લોન્સ, છાણી ખાતે યોગ પ્રશિક્ષણ શિબિરનું આયોજન કરવામાં આવેલ. જેમાં નિરામય યોગ કેન્દ્રના ડો. ભાસ્કરભાઈ અને તેમની ટીમ તેમજ વડોદરા સંગઠનના તમામ હોદ્દેદારશ્રીઓએ યોગ શિબિરનો લાભ લીધેલ.

પ્રવૃત્તિ અહેવાલ

અખિલ ભારતીય કચ્છ કડવા પાટીદાર સમાજના અગ્રણીશ્રીઓ વિશ્વ ઉમિયાધામની મુલાકાતે

તા. ૧૮-૦૬-૨૦૨૪ ના રોજ અખિલ ભારતીય કચ્છ કડવા પાટીદાર સમાજના હોદ્દેદારશ્રીઓ તથા અગ્રણીશ્રીઓ વિશ્વ ઉમિયાધામની મુલાકાતે પધારેલ. ત્યાર બાદ સંસ્થાના પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલ સાથે શુભેચ્છા મુલાકાત તેમજ સામાજિક મુદ્દાઓ વિશે ચર્ચા - વિચારણા કરવામાં આવેલ.

VUF - UK દ્વારા યોગ શિબિરનું આયોજન

તા. ૨૧-૦૬-૨૦૨૪ ના રોજ વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન - યુ.કે. ટીમ દ્વારા આંતરરાષ્ટ્રીય યોગા ડે નિમિત્તે સંસ્થાના પ્રણેતા અને પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલના માર્ગદર્શન અને પ્રેરણાથી ખૂબ સુંદર યોગ શિબિરનું આયોજન યોગા ટ્રેનર શ્રી નેહાબેન પટેલ અને સંપૂર્ણ કાર્યક્રમનું સંચાલન શ્રી દિપકભાઈ પટેલ અને તેમની સમસ્ત ટીમ દ્વારા કરવામાં આવેલ, તે બદલ તે તમામ ટીમને સંસ્થા ખૂબ ખૂબ અભિનંદન પાઠવી બિરદાવે છે.

VUF - યુવા સંગઠન દ્વારા નાઈટ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટનો સમાપન સમારોહ

સંસ્થાના પ્રણેતા અને પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલના માર્ગદર્શન હેઠળ યુવા સંગઠન દ્વારા ગુજરાતભરના યુવાનોને સંગઠિત કરી આધ્યાત્મિક ચેતનાથી રાષ્ટ્ર ચેતના અભિયાનમાં જોડાવવાના ઉમદા હેતુસર નાઈટ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટનો શુભારંભ કરેલ. જેના અંતિમ ચરણમાં કંકુળા સ્પોર્ટ્સ ક્લબ VS શ્રીધર કેપીટલ્સ વચ્ચે ફાઈનલ રમાયેલ, જેમાં શ્રીધર કેપીટલ્સ ટીમ વિજેતા બનેલ. વિજેતા - હરીફ ટીમને પ્રમુખશ્રી દ્વારા ટ્રોફી - પુરસ્કાર એનાયત કરી સન્માનિત કરવામાં આવેલ. સતત રૂપ દિવસની તન - મન અને લગનપૂર્વક કરેલ મહેનત બદલ સંસ્થા યુવા ટીમના હોદ્દેદારશ્રીઓ - સભ્યશ્રીઓ તેમજ ટુર્નામેન્ટમાં ભાગ લીધેલ તમામ ક્રિકેટ ટીમના રમતવીરો, એમ્પાયરો, સ્પોન્સરો તથા સહયોગી થયેલ તમામ મિત્રોને અભિનંદન પાઠવી બિરદાવે છે.

સમાચાર

ડૉ. રૂપલબેન પટેલ
સમાચાર સંપાદિકા

VUFICS - શુભારંભ સમારોહ @ ગાંધીનગર

સમાજનો યુવાવર્ગ વધુમાં વધુ UPSC/GPSC જેવી સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓમાં ઉત્તીર્ણ થાય તે હેતુસર વિશ્વ ઉમિયાધામ - અમદાવાદ દ્વારા રેડીયન્ટ સ્કૂલ ઓફ સાયન્સ, ગાંધીનગર ખાતે તા. ૨૩-૦૬-૨૦૨૪ ના રોજ VUFICS (Vishv Umiya Foundation Institute for Civil services) નો શુભારંભ કરવામાં આવેલ. આ પ્રસંગે મુખ્ય મહેમાનશ્રી તરીકે અશ્વિનીકુમાર (IAS) પ્રિન્સીપલ સેક્રેટરી, શ્રી સંજય પુંગલીઆ (IRS) - કમિશ્નર, ઈન્કમટેક્સ, પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલ તેમજ મહેમાનશ્રીઓ, સામાજિક - રાજકીય અગ્રણીશ્રીઓ, સંસ્થાના હોદ્દેદારશ્રીઓ, દાતાટ્રસ્ટીશ્રીઓ, કમિટી ચેરમેનશ્રીઓ ઉપસ્થિત રહેલ.

(આણંદ) ઉમરેઠ તાલુકા મહિલા સંગઠન - મા ઉમિયાના દર્શનાર્થે

તા. ૨૦-૦૬-૨૦૨૪ ના રોજ વિશ્વ ઉમિયાધામ ખાતે આણંદ જીલ્લાના ઉમરેઠ તાલુકા સંગઠનની મહિલા ટીમ જગતજનની મા ઉમિયા માતાજીના દર્શનાર્થે પધારેલ. સંસ્થાના કેન્દ્રિય ચેરમેનશ્રી એવમ્ ઉપપ્રમુખશ્રી ડી. એન. ગોલ સાહેબ સંસ્થાના વિઝન - મિશન વિશે તેમજ સંસ્થાની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ અંતર્ગત માહિતગાર કર્યા હતા.

સમાચાર

VIBES ના નવીન વિક્રમ & પ્રતાપ ચેપ્ટરનો શુભારંભ

યુવા ઉદ્યોગ સાહસિકોમાં બિઝનેસ નેટવર્કિંગ સાથે સામાજિક જાગૃતિ દ્વારા સમાજના યુવાવર્ગની વ્યાપાર ક્ષેત્રે વૃદ્ધિ થાય તે હેતુસર સંસ્થાના પ્રણેતા અને પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલના માર્ગદર્શન હેઠળ Vibes (Vishv Umiya International Business Entrepreneur & Social Network) ની શરૂઆત અમદાવાદથી કરેલ, તે અંતર્ગત હાલમાં ગુજરાતના વિવિધ જિલ્લાઓમાં ૭ ચેપ્ટર કાર્યરત છે અને હાલમાં અમદાવાદ પૂર્વમાં વિક્રમ ચેપ્ટર તથા પશ્ચિમમાં પ્રતાપ ચેપ્ટર એમ બે ચેપ્ટરનો નવીન શુભારંભ કરી એમ કુલ ૯ ચેપ્ટરમાં ૪૦૦ થી વધુ સભ્યો વાર્ષિકના પ્લેટફોર્મથી જોડાયેલા છે.

વિશ્વ ઉમિયાધામ - ઉમાસૃષ્ટિમાં જહેરાત

વિશ્વ ઉમિયાધામનું માસિક “ઉમા સૃષ્ટિ” માં આપસો સાથી મિત્રો પોતપોતાની કંપની, પેઢી કે જે તે સંસ્થા સાથે જોડાયેલા છો તેની જહેરાત માસિક મુખપત્ર “ઉમાસૃષ્ટિ” માં પ્રકાશિત કરવા માટે નીચે મુજબના પેજ ઉપર પોતપોતાની જહેરાત નીચે આપેલ સહયોગ રાશિથી સંસ્થાના ઈ-મેલ તેમજ ફોન ઉપર મોકલી આપવા વિનંતી છે. (email : office@vishvumiyafoundation.org (Mob No. +91 99749 99165)

માસિક મુખપત્ર જહેરાતની માહિતી

(૧ વર્ષ માટે)

(૯ માસિક - ત્રિ-માસિક - માસિક માટે)

◆ બેક કવર પેજ (Title -4)	રૂ. ૫ લાખ	◆ મેગેઝીન અંદરનું ફૂલ પેજ (૯-માસિક)	રૂ. ૫૧ હજાર
◆ બેક કવર ઈનસાઈડ પેજ (Title -3)	રૂ. ૩ લાખ	◆ મેગેઝીન અંદરનું ફૂલ પેજ (ત્રિ-માસિક)	રૂ. ૨૫ હજાર
◆ પ્રથમ પેજ ઈનસાઈડ (Title -2)	રૂ. ૩ લાખ	◆ મેગેઝીન અંદરનું ફૂલ પેજ (માસિક)	રૂ. ૧૧ હજાર
◆ મેગેઝીન અંદરનું ફૂલ પેજ	રૂ. ૧ લાખ	◆ મેગેઝીન અંદરનું હાફ પેજ (૯-માસિક)	રૂ. ૨૫ હજાર
◆ મેગેઝીન અંદરનું હાફ પેજ	રૂ. ૫૦ હજાર	◆ મેગેઝીન અંદરનું હાફ પેજ (ત્રિ-માસિક)	રૂ. ૧૧ હજાર
		◆ મેગેઝીન અંદરનું ફૂલ પેજ (માસિક)	રૂ. ૫૧૦૦

નોંધ : (૧) માસિક મુખપત્રનો પ્રિન્ટિંગ એરિયા ૮ ઇંચ X ૧૧ ઇંચનો રહેશે. (૨) માસિક મુખપત્ર ફોર કલર ઓફસેટમાં ગ્લોસી આર્ટ પેપરમાં છપાશે. (૩) GST અલગથી ગણાશે. (૪) પ્રતિમાહ ૩૦૦૦ જેટલી કોપી પ્રિન્ટ કરવામાં આવશે તેમજ સોશિયલ મીડિયા - વોટ્સએપ ગ્રુપમાં પણ મોકલવામાં આવે છે.

આપશ્રીને નમ્ર વિનંતી કે આપે નિર્ધારિત કરેલ જહેરાતની રકમનો ચેક/R.T.G.S./N.E.F.T. સંસ્થાના બેંક ખાતા વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન, ખાતા નંબર 00710123075, IFSC Code - KCCB0SMR007 થી મોકલી આપવા યોગ્ય કરશોજી. આપનો GST-PAN નંબર પણ સત્વરે મોકલવા વિનંતી છે, જેથી તેનું બીલ આપને મોકલી આપી શકાય.

UPSC-GPSC FULL TIME BATCH

UPSC

GPSC

બંને પરીક્ષા UPSC/GPSC એક જ દિવસે લેવાશે તથા બંને પેપર અલગ હશે.

પ્રવેશ પરીક્ષા પદ્ધતિ

શૈક્ષણિક લાયકાત - સ્નાતક | વય મર્યાદા:- 21 થી 30 વર્ષ સુધી

VUFICSની પ્રવેશ પરીક્ષા બે સ્તરમાં આપવાની રહેશે

પ્રથમ તબક્કો

DATE	TIME	PAPER	PATTERN	QUE.	MARKS
14/07/2024	10:00 AM TO 12:00 PM	General Studies	Objective	100x1	100
	1:00 PM TO 3:00 PM	Essay	Writing	2x50	100

દ્વિતીય તબક્કો

INTERVIEW	MARKS
પ્રથમ તબક્કામાં પાસ થનાર વિદ્યાર્થીને ઇન્ટરવ્યુ માટે બોલાવામાં આવશે.	100

- આ પ્રવેશ પરીક્ષા ગુજરાતના વિવિધ સેન્ટર પર આયોજિત થશે, જે પૈકી અમદાવાદ, ગાંધીનગર, સુરત, રાજકોટ, મહેસાણા રહેશે.
- VUFICS દ્વારા આવનારી UPSC, GPSC - 2025 માટે તાલીમ વર્ગ શુરુ થશે.

પરીક્ષાની નિયમાવલી

- પ્રવેશ પરીક્ષા પેપરની ભાષા: UPSC: English + Hindi, GPSC: English + Gujarati.
- સામાન્ય અધ્યયન ના પેપરમાં 25% ગુણ લાવનાર વિદ્યાર્થીના જ ESSAY ના પેપર ચેક થશે.
- ખોટા વિકલ્પની પસંદગી પર 0.33 ટકા નેગેટિવ માર્કિંગ થશે.
- પ્રથમ તબક્કામાં સફળ થયા બાદ જ PERSONAL INTERVIEW માટે બોલાવવામાં આવશે.
- પ્રવેશ પરીક્ષા માટે ઓનલાઇન અરજી કરવા માટેની અંતિમ તારીખ (11/07/2024) રહેશે.
- અભ્યાસક્રમ અંગેની માહિતી ફોર્મ ભર્યા બાદ આપને આપમેળે ઇ-મેઇલ દ્વારા મળી રહેશે.
- વિદ્યાર્થીઓએ રજીસ્ટ્રેશન પેટે ₹50 ઓનલાઇન ભરવાના રહેશે.

**GPSC MAINS
BATCH**

ADVERTISEMENT NO. 47/2023-24

**રજીસ્ટ્રેશન છેલ્લી
તારીખ 10-07-2024**

રજીસ્ટ્રેશન
QR કોડ

Fee 50/-

☎ : 72020 80202

શું આપ તાજેતરમાં GPSC ની પ્રિલિમ્સમાં પાસ થયા છો?
તો રાહ કોની જુઓ છો? VUFICS દ્વારા GPSC
MAINSના વિદ્યાર્થીઓ માટે રાહત દરે મેઇન્સની બેચ.

સુવિધાઓ

**કોચિંગ
સુવિધા**

લાયબ્રેરી

**રહેવા-જમવાની
સુવિધા**
(ઉપલબ્ધતાના આધારે)

**કમ્પ્યુટર
લેબ**

VUFICS
@ GANDHINAGAR

**મેન્ટોરશીપ
પ્રોગ્રામ**

Radinat School of Science, Block - A, Nr. Sargasan,
Kh-Rd., Gandhinagar-382421

ઓનલાઇન રજીસ્ટ્રેશન: edu.vishvumiyafoundation.org

f @ v in VUFICS

📍 VUFICS: Radiant School of Science Nr. Sargasan - Kh Rd., Gandhinagar - 382421. ☎ 72020 80202

પુશીઓથી રમશે આંગણું, જ્યારે ઘરે બંધાશે પારણું

ક્યા દંપતીઓ લાભ લઈ શકે છે?

મહિલા

બંધ ટ્યૂબ્સ, વારંવાર IUI માં નિષ્ફળતા, ઈંડામાં ખરાબી
અનિયમિત માસિક અને ગર્ભાશયમાં ગાંઠ હોવી

પુરુષ

ઓછા શુક્રાણુ, શુન્ય શુક્રાણુ, શુક્રાણુઓની
ઘીમી ગતિશીલતા અને ખરાબ ગુણવત્તા

તમામ સુવિધા એકજ સ્થળે

અત્યાધુનિક IVF લેબ, સયોટ નિદાન, સફળ
પરિણામ, IVFના પ્રથમ પ્રયત્ને ઉત્તમ સફળતા,
પોતાનું ઈંડું અને પોતાના જ શુક્રાણુથી IVF
સારવારમાં અગ્રેસર, નિષ્ણાંત અને અનુભવી
એમ્બ્રિઓલજિસ્ટની ટીમ, જેવા અત્યાધુનિક
જિનેટિક ટેસ્ટ.

ઉપલબ્ધ સેવાઓ

IUI | IVF | ICSI

બ્લાસ્ટોસિસ્ટ કલ્ચર | PGD/PGS એન્ડ્રોલોજી
સર્જિકલ સ્પર્મ એસ્પિરેશન | કાયો પ્રિઝર્વેશન
એગ - સ્પર્મ - એમ્બર્યો | TESA | PESA
માઈક્રો TESE 4D સોનોગ્રાફી | એન્ડોસ્કોપી
NABL પ્રમાણિત લેબોરેટરી

2+ પરિવારને મળી
આઈ.વી.એફ. થી ખુશીઓ

90 દેશોના લોકોને સારવાર આપનારા

ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા
નેશનલ સર્વે ઓફ ફર્ટિલિટી ક્લિનિક
2019માં દ્વિતિય ક્રમાંક (પશ્ચિમ ઝોન)

ડૉ. આર. જી. પટેલ
(ઈન્ફર્ટિલિટી અને IVF સ્પેશ્યાલીસ્ટ)

સનફ્લાવર ઈન્ફર્ટિલિટી એન્ડ IVF સેન્ટર

માનવ મંદિર પાસે, ટ્રાફિક પોલીસ હેલ્મેટની સામે, મેમનગર, અમદાવાદ, ગુજરાત 380052. મોબાઈલ નં : 079 27410080, +91-9687003993

સનફ્લાવર મલ્ટી સ્પેશિયાલિટી હોસ્પિટલ

નાથાલાલ કોલોની, પંજાબ નેશનલ બેંક ની સામે, લખુડી સર્કલ પાસે, નારણપુરા, અમદાવાદ- 380013. મોબાઈલ નં : 07929914965, +91-9099400445

સનફ્લાવર IVF ક્લિનિક

418, સાહિત્ય આર્કેડ, હરિદર્શન ચાર રસ્તા પાસે, નવા નરોડા, અમદાવાદ, ગુજરાત - 382 330. મોબાઈલ નં : 07946010728, +91-9099400221

Sunflower
Hospital

Registered Under "R.N.I. No. GUJGUJ/2023/84401" Permitted to post at Ahmedabad PSO, on 8th date of every Month under Postal Regd. No. G-GNR-354 issued by SSP GNR valid upto 31/12/2025

Off. : Vishv Umiyadham - Jaspur, Opp. Vaishnodevi Temple, S. G. Highway, Ahmedabad, Gujarat - 382721

COMPLETED PROJECTS

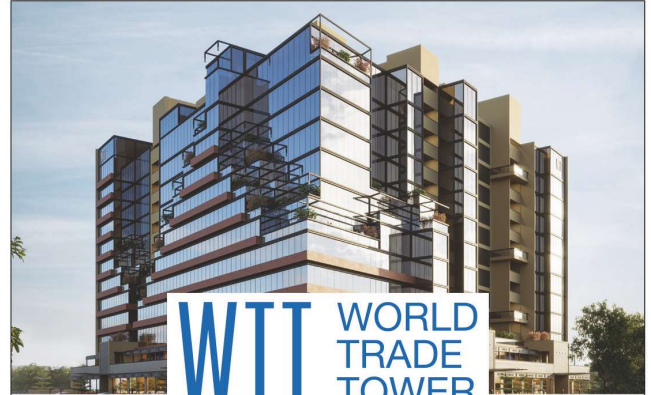

**SOUTH BOPAL
TRADE CENTRE**
RETAIL & WORK SPACE

RETAIL & WORK SPACES

AT SOUTH BOPAL

PR/GJ/AHMEDABAD/DASKROI/AUDA/CAA00341/051017
GUJRERA.GUJARAT.GOV.IN

**WTT WORLD
TRADE
TOWER**

RETAIL & OFFICE SPACES

AT SG HIGHWAY

PR/GJ/AHMEDABAD/AHMEDABAD CITY/AUDA/CAA04785/A1C/160221
GUJRERA.GUJARAT.GOV.IN

NEW PROJECTS

STC

RETAIL & OFFICE SPACES

AT AMBLI "T" JUNCTION

PR/GJ/AHMEDABAD/AHMEDABAD CITY/AUDA/CAA09112/290921
GUJRERA.GUJARAT.GOV.IN

**serene
elegancy**

3 BHK SERENE HOMES

AT SINDHU BHAVAN EXTENSION ROAD

PR/GJ/AHMEDABAD/AHMEDABAD CITY/AUDA/CAA09112/290921
GUJRERA.GUJARAT.GOV.IN

3 BHK

KIDS FRIENDLY HOMES

COMING SOON

OPPOSITE APOLLO INTERNATIONAL SCHOOL,
SOUTH BOPAL

**संजयभाई पटेल
(विसलपुर)**

+91 98254 42197